

Günün sözü

Prezident İlham Əliyev:

Müharibə başa çatıb. Bəli, biz deyirik ki, sülh olmalıdır. Ancaq heç vaxt erməni vəhşiliyini, erməni faşizmini unutmamalıyıq. Xocalı qurbanlarını unutmamalıyıq...

Səhifə → 7

Ulu öndər və Qərbi Azərbaycan

XOCALI SOYQIRIMI – XX ƏSRİN QANLI FACİƏSİ

Səhifə → 4-5

№ 43 (30159) 25 fevral 2023-cü il, şənbə

Xalq qəzeti

“Xalq qəzeti” – Xalqın qəzeti!

Gündəlik ictimai-siyasi nəşr

1919-cu ildən çıxır

Təsisçi: Azərbaycan Respublikası Prezidentinin İşlər İdarəsi və qəzetin redaksiya heyəti

vəb-sayt: www.xalqqazeti.az

Estoniya Respublikasının Prezidenti Zati-aliləri cənab Alar Karisə

Hörmətli cənab Prezident!
Estoniya Respublikasının milli bayramı – Müstəqillik Günü münasibətilə Sizi və bütün xalqınızı öz adımdan və Azərbaycan xalqı adından ürəkdən təbrik edirəm.

Azərbaycan ilə Estoniyanı dostluq və əməkdaşlıq münasibətləri birləşdirir. İnanıram ki, xoş əməllərə malik əlaqələrimizin inkişafı, əməkdaşlığımızın genişləndirilməsi bundan sonra da

ölkələrimizin və xalqlarımızın mənafelərinə xidmət edəcəkdir.

Bu bayram günündə Sizə möhkəm cansağlığı, işlərinizdə uğurlar, dost Estoniya xalqına daim əmin-amanlıq və rifah arzulayıram.

Hörmətlə,

İlham ƏLİYEV,
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti

Bakı şəhəri, 22 fevral 2023-cü il

Küveyt Dövlətinin Əmiri Əlahəzrət Şeyx Nəvaf əl-Əhməd əl-Cabir əs-Sabaha

Əlahəzrət!
25 Fevral – Küveyt Dövlətinin milli bayramı münasibətilə Sizi və Sizin simanızda bütün xalqınızı öz adımdan və Azərbaycan xalqı adından ürəkdən təbrik edir, ən səmimi arzularımı çatdırıram.

Azərbaycan Küveytlə güclü İslam həmrəyliyinə əsaslanan dostluq və əməkdaşlıq əlaqələrinə böyük önəm verir. Əminəm ki, Azərbaycan-Küveyt münasibətlərini möhkəmləndirmək, həm ikitərəfli, həm də çoxtərəfli müstə-

vidə qarşılıqlı maraq doğuran əməkdaşlığımızın potensialından tam bəhrələnmək üçün bundan sonra da birgə səylər göstərəcəyik.

Belə bir əlamətdar gündə Sizə möhkəm cansağlığı, xoşbəxtlik, işlərinizdə uğurlar, dost Küveyt xalqına daim əmin-amanlıq və rifah arzulayıram.

Hörmətlə,

İlham ƏLİYEV,
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti

Bakı şəhəri, 22 fevral 2023-cü il

Səmimi əməkdaşlıq, yoxsa məkrli missiya?..

Səhifə → 12

Azərbaycan Ordusu müasir tələblərə uyğun qurulur

Bu, zamanın çağırışı, günün tələbidir

Biz müharibə istəmirik, heç vaxt istəməmişik. Amma biz istəyirik ki, maraqlarımız təmin olunsun. Biz istəyirik ki, müharibə nəticəsində yaradılmış reallıqlar hamı tərəfindən qəbul edilsin. Ermənistan da bu reallığı qəbul etməlidir. Bu müharibəni unutmasınlar – nə onlar, nə də ki, onların sonrakı nəsilləri.

İlham ƏLİYEV,
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti

Qədim türk məsəllərindən birində deyilir ki, dost min olsa da, az, düşmən bir olsa da, çoxdur. Bu, sözlü deyilməyib. Bu, həm də ölkənin və ordunun taleyinə cavabdeh olan kəslərə hər an sərvaxt olmaq barədə göndərilən xəbərdarlıqdır. Çünki heç kəs düşmənin nə zaman, harada peyda olacağını bilmir. Biz son onillərdə dəfələrlə bunun şahidi olmuşuq.

Torpaqlarımızda dövlət yaratmış, yetmiş il çökə verdiyimiz ermənilərin nə zaman, harada düşməncilik edəcəyini təxmin etsək də, can verməkdə olan Ermənistan silah-sursat, yanacaq, ərzaq və hətta canlı qüvvə göndərən qonşumuzun nə zaman düşməncilik edəcəyini bilmək çətin idi. Ona görə də qarşıda duran ilk vəzifə ordunun maddi-texniki bazasının möhkəmləndirilməsi, şəxsi heyətin peşəkarlığının artırılması və silahlı qüvvələrin idarə edilməsinin müasirləşdirilməsidir.

Qətiyyətlə deyə bilərik ki, bu vəzifələr Prezident İlham Əliyevin gündəlik fəaliyyətində özünəməxsus yer tutur. Elə bir gün olmur ki, ordu quruculuğu ilə bağlı hansısa xəbəri eşitməyək. Üstəlik, dövlət başçımız hər il həm Silahlı Qüvvələr Günü, həm də özünün ad günündə mütləq hansısa hərbi hissəyə gedir, həmin günü əsgər və zabitlərlə birlikdə keçirir.

Fevralın 23-də ölkənin kütləvi informasiya vasitələri xəbər verdilər ki, Azərbaycan Respublikası Müdafiə na-

zirinin təsdiq etdiyi 2023-cü ilin döyüş hazırlığı planına əsasən, Hərbi Hava Qüvvələrinin helikopter bölmələri ilə təlim-məşq uçuşları həyata keçirilib. Planla uyğun olaraq, helikopterlər aerodromlardan müəyyən edilmiş marşrutlar üzrə uçuşlar edib. Əlavə edilir ki, helikopter heyətlərinin döyüş vərdişlərinin təkmilləşdirilməsi məqsədi ilə keçirilən məşqlərdə qarşıya qoyulan tapşırıqlar müvəffəqiyyətlə yerinə yetirilib.

(ardı 3-cü səhifədə)

Rəsmi İrəvan Avropa İttifaqının Ermənistandakı missiyasını rüsvay etdi

Səhifə → 3

Lavrovun Bakı səfəri: Azərbaycan-Rusiya siyasi gündəliyi Müttəfiqlik, Qarabağ, Cənubi Qafqaz və Ermənistan

Məlum olduğu kimi, fevralın 27-28-də Rusiyanın Xarici İşlər naziri Sergey Lavrovun Bakıya səfəri gözlənilir. Azərbaycanın ictimai rəyində səfərin müxtəlif məqamları ətrafında diskussiyalar aparılmaqdadır. Azərbaycan Respublikası ilə Rusiya Federasiyası arasında müttəfiqlik qarşılıqlı fəaliyyəti haqqında Bəyannamənin bir illiyinin tamam olması müstəvisində Kremlin baş diplomatının Bakıya gəlişi hər iki ölkə arasındakı münasibətlərin hazırkı vəziyyətini, eləcə də digər əlaqəli cəhətləri nəzərdən keçirmək üçün əsaslar verir.

(ardı 3-cü səhifədə)

Müxbirlərimiz Naxçıvandan qayıdıb

Naxçıvan: Qədim diyar yeni inkişaf mərhələsində

Səhifə → 10

Müqəssirin Femidanın Ətəyindən Yapışması...

Səhifə → 9

XİN: Paşinyanın Şərhləri Məhkəmənin Qərarı ilə Tərs-Mütənasibdir

Azərbaycan Xarici İşlər Nazirliyi Ermənistanın baş naziri Nikol Paşinyanın Beynəlxalq Ədalət Məhkəməsinin qərarı ilə bağlı bəyanatını şərh edib.

Xarici İşlər Nazirliyinin Mətbuat xidməti idarəsindən bildiriblər ki, Nikol Paşinyanın Beynəlxalq Ədalət Məhkəməsinin qərarı ilə bağlı 2023-cü il 23 fevral tarixli şərhləri Məhkəmənin qərarı ilə tərs-mütənasibdir və Ermənistan tərəfinin növbəti dəfə arzularının reallıq kimi təqdimatı cəhdidir.

(ardı 2-ci səhifədə)

XİN: Paşinyanın şərhləri məhkəmənin qərarı ilə tərs-mütənasibdir

(Əvvəli 1-ci səhifədə)

İlk növbədə, qeyd edək ki, baş nazir Paşinyanın guya məhkəmənin Laçın yolunun bağlandığına dair iddiasını qeydə aldığı barədə şərh heç bir şəkildə məhkəmənin müvəqqəti tədbirlər barədə qərarının əsaslandırıldığı mətnlə üst-üstə düşmür və qərarın yolun bağlandığı qeyd olunmur.

Bir qrup azərbaycanlı ekofəalın Xankəndi-Laçın yolunda keçirdiyi etiraz aksiyalarının guya "Azərbaycan hökuməti tərəfindən təşkil olunduğu" və "Azərbaycanın təbii qazın və s. kommunal xidmətlərin (məsələn, elektrik enerjisi və internet) verilməsinə mane olduğu" barədə Ermənistanın iki əsas iddiasının məhkəmə tərəfindən rədd edilməsini qəbul edə bilməyən baş nazirin məhkəmənin məsələ ilə bağlı əsaslandırmasını təhrif etməsi təəssüf doğurur.

Laçın yolunda Azərbaycanın vəzifələrinin nədən ibarət olduğu barədə məsələni şərh edən Ermənistan baş naziri görünür ki, hələ də 2020-ci il 10 noyabr tarixli üçtərəfli Bəyanatında Azərbaycan Respublikasının Laçın yolu üzrə hər iki istiqamətdə vətəndaşların, nəqliyyat vasitələrinin və yüklərin hərəkətinə təhlükəsizlik zəmanəti verməsi barədə müddəanı düzgün anlamayıb. Azərbaycanın Laçın yolunda hərəkətin təhlükəsizliyinə zəmanət verməsi yoldan sui-istifadə hallarına imkan yaradılması kimi anlaşılmamalıdır və Azərbaycan tərəfinin buna imkan yaratmayacağı dəfələrlə bəyan olunub.

Ümumiyyətlə, Beynəlxalq Ədalət Məhkəməsinin guya Ermənistanın vəsatətini təmin etdiyi barədə əsassız iddia ilə bağlı qeyd edək ki, Məhkəmənin müvəqqəti tələbi Ermənistanın tələbi ilə eyni deyil və Məhkəmənin qənaəti budur ki, Azərbaycan "fasilsiz hərəkəti təmin etmək..." əvəzinə, "öz ixtiyarında olan bütün tədbirləri görməlidir". Məhkəmə, eyni zamanda, Ermənistanın yolboyu hərəkətin "sərbəst" olması və "bütün" şəxslər,

yük və nəqliyyat vasitələri üçün təmin olunması ilə bağlı iddiasını da qəbul etməyib. Bununla məhkəmə Azərbaycanın mövqeyinə əlavə olaraq dəstək verərək, Laçın yolu ilə hərəkətin Ermənistanın iddia etdiyi kimi "azad", yeni heç bir nəzarət olmadan həyata keçirilməsi barədə Ermənistanın tələbini rədd edib.

Məhkəmə öz qərarında Azərbaycanın səlahiyyətləri daxilində Laçın yolu boyunca hərəkətin təhlükəsizliyinə zəmanət verilməsi üzrə sərəncamında olan bütün addımları atdığı və atacağına dair, habelə 2020-ci il 10 noyabr tarixli üçtərəfli Bəyanatın şərtlərini yerinə yetirdiyi barədə Azərbaycanın söylərini nəzərə alıb.

Ermənistan baş nazirinin minalar ilə bağlı Məhkəmə qərarını təhrif edən açıqlaması isə göstərir ki, Ermənistan tərəfi bu məsələdə yenə də öhdəliyi öz üzərinə atır. Halbuki, məhkəmədə dinləmələr bir daha göstərib ki, Ermənistan mina istehsal etmədiyi və basdırdığı barədə beynəlxalq təşkilatlara açıqladığı hesabatlar yalan üzərində qurulub.

Qərardan görüldüyü kimi, Ermənistan tərəfindən minaların yerləşdirilməsinin müvəqqəti tədbirlərin tətbiq dairəsinə uyğun olmamasına dair əvvəl gəldiyi nəticəyə yenidən baxılmaması mahiyyət üzrə

qərar deyil. Məhkəmənin bu qərarı Ermənistanın Azərbaycan ərazilərində minalar və mina tələləri yerləşdirilməsi, Laçın yolundan sui-istifadə edərək Azərbaycan ərazilərinə 2021-ci il istehsalı minaların daşınması, və minalanmış ərazilər barədə həqiqi xəritələrin təqdim edilməməsi kimi öhdəliklərin pozuntularından azad etmir. Ümumilikdə qeyd edək ki, məhkəmə tərəfindən mina təhdidi məsələsinə mahiyyəti üzrə ayrıca baxılacaq.

Azərbaycan tərəfi dəfələrlə bəyan edib ki, Laçın yolundan istifadə qanuni və şəffaf olmalıdır və yoldan sui-istifadə hallarına yol verilməməlidir. Bu səylərin tərkib hissəsi kimi, Azərbaycan Laçın yolunun başlanğıcında sərhəd nəzarət keçid məntəqəsi yaradılması barədə təkliflə çıxış edib. Bu təklif Azərbaycanla Ermənistan arasında postmünaqişə normallaşma prosesi çərçivəsində Laçın yolu üzrə şəffaf mexanizm və etimad quruculuğu tədbiri kimi beynəlxalq tərəfdarlar tərəfindən də müsbət qarşılanıb. Lakin Ermənistanın bu təklifdən heç bir əsas gətirmədən imtina etməsi Ermənistanın Laçın yolunda şəffafılıqda maraqlı olmadığını və sui-istifadə hallarının davam etdirmək niyyətini göstərəcəkdir.

Heydər Əliyev Fondu Türkiyədə zəlzələdə həlak olmuş azərbaycanlıların ailələrinə maddi yardım göstərir

Fevralın 6-da Türkiyədə baş vermiş zəlzələ zamanı həlak olan azərbaycanlıların ailələrinə Azərbaycanın birinci xanımı, Heydər Əliyev Fondunun prezidenti Mehriban Əliyevanın tapşırığı ilə maddi yardım göstərilir.

Faciə nəticəsində Adıyaman, Kahramanmaraş və Malatyada həlak olan çoxlu sayda insan arasında azərbaycanlılar da olub. Həlak olmuş soydaşlarımızın ailələrinə dəstək məqsədilə hazırda Heydər Əliyev Fondu tərəfindən 10 min manat məbləğində maddi yardım verilir.

S.İ.Bəktaşinin Naxçıvan Muxtar Respublikası Ali Məhkəməsinin hakimi təyin edilməsi haqqında Azərbaycan Respublikası Milli Məclisinin Qərarı

Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 95-ci maddəsinin I hissəsinin 10-cu bəndinə, 132-ci maddəsinin II hissəsinə, "Məhkəmələr və hakimlər haqqında" Azərbaycan Respublikası Qanununun 94-cü maddəsinin ikinci hissəsinə və 97-ci maddəsinin ikinci hissəsinə uyğun olaraq, Azərbaycan Respublikası Prezidentinin təqdimatına əsasən Azərbaycan Respublikasının Milli Məclisi **qərara alır**:

1. Bakı Apellyasiya Məhkəməsinin hakimi Səadət İnayət qızı Bəktaşi və

zifəsi dəyişdirilərək Naxçıvan Muxtar Respublikası Ali Məhkəməsinin hakimi təyin edilsin.

2. Bu Qərar imzalandığı gündən qüvvəyə minir.

Azərbaycan Respublikası Milli Məclisinin sədri, Sahibə QAFAROVA

Bakı şəhəri, 24 fevral 2023-cü il

Ceyhun Bayramov ilə Mövlud Çavuşoğlu arasında telefon danışığı olub

Azərbaycan Respublikasının xarici işlər naziri Ceyhun Bayramov və Türkiyə Respublikasının xarici işlər naziri Mövlud Çavuşoğlu arasında telefon danışığı olub.

Telefon danışığı zamanı Türkiyədə çoxsaylı insan itkisinə səbəb olan dağıdıcı zəlzələnin nəticələrinin aradan qaldırılması istiqamətində görülən tədbirlər, habelə yaxın zamanlarda keçirilməsi planlaşdırılan Türk Dövlətləri Təşkilatının Zirvə Görüşünə hazırlıq məsələləri müza-

kirə edilib. Nazirlər, həmçinin bölgədə mövcud vəziyyət, o cümlədən qarşılıqlı maraq doğuran digər məsələlər ətrafında fikir mübadiləsi aparıblar.

"Xalq qəzeti"

XİN-in Xocalı soyqırımının 31-ci ildönümü ilə bağlı bəyanatı

Azərbaycan Respublikasının Xarici İşlər Nazirliyi Xocalı soyqırımının 31-ci ildönümü ilə bağlı bəyanat yayıb. Sənəddə deyilir:

– Ermənistanın Azərbaycana qarşı onilliklər ərzində davam edən təcavüzü zamanı dinc əhaliyə qarşı törədilmiş ən ağır cinayətlərdən və Azərbaycan tarixinin ən faciəli səhifələrindən biri münəqişədən əvvəl 7 mindən çox əhalinin yaşadığı Xocalı şəhərinin sakinlərinin soyqırımına məruz qalması olmuşdur. Xocalı şəhəri 1991-ci ilin oktyabr ayından etibarən Ermənistan silahlı qüvvələri tərəfindən tamamilə mühasirəyə alındı. 1992-ci il fevralın 25-dən 26-na keçən gecə kütləvi artilleriya zərbələrinin ardınca Ermənistan silahlı qüvvələri keçmiş SSRİ-nin əksəriyyətini ermənilər təşkil edən 366-cı motoratıcı alayının köməyi ilə Xocalını işğal etdilər.

Xocalı soyqırımı dinc əhalinin heç bir fərq qoyulmadan qətlə yetirilməsi Ermənistanın dövlət səviyyəsində uzun illərdən bəri Azərbaycana qarşı həyata keçirdiyi etnik nifrət, irqi ayrı-seçkilik və sisteməlik zorakılıq siyasətinin tərkib hissəsi idi.

Bəyanatda daha sonra qeyd edilir ki, Xocalı soyqırımı və Ermənistanın Azərbaycan Respublikasına təcavüzü zamanı törətdiyi digər cinayətlər, o cümlədən hərbi cinayətlər və insanlığa qarşı cinayətlər insan hüquqları və beynəlxalq humanitar hüququn ciddi şəkildə pozulmasıdır: "Buraya Soyqırımı cinayətinin qarşısının alınması və cəzalandırılması haqqında Konvensiya, İsgəncələrə və digər qəddar, qeyri-insani, yaxud ləyaqəti alçaldan davranış və cəza növlərinə qarşı Konvensiya, İrqi ayrı-seçkiliyin bütün formalarının ləğv edilməsi haqqında beynəlxalq Konvensiya və digər beynəlxalq konvensiyaların pozulması daxildir".

Hazırda 18 dövlətin milli qanunvericilik orqanının, həmçinin ABŞ-ın 24 ştatının, eyni zamanda, İslam Əməkdaşlığı

Təşkilatı və Türk Dövlətləri Təşkilatının Xocalıda dinc əhalinin qətləmini pisləyən və bunu soyqırımı və insanlıq əleyhinə cinayət aktı kimi dəyərləndirən çoxsaylı qətnamə və qərarlar qəbul etdiyinin vurğulandığı bəyanatda deyilir: – Avropa İnsan Hüquqları Məhkəməsi 2010-cu il 22 aprel tarixli qərarında Xocalıda törədilmiş cinayətə münasibətdə vəhşilikləri törədənlərin davranışını "müharibə cinayətləri və ya insanlıq əleyhinə cinayətlərə bərabər tutulan xüsusi ağırlıqlı hərəkətlər" kimi qiymətləndirərək mühüm nəticəyə gəlib. Beynəlxalq hüquqa əsasən dövlətlər Ermənistan silahlı qüvvələri tərəfindən Xocalıda törədilən vəhşilik kimi cinayətləri araşdırmaq və cinayətkarları mühakimə etmək öhdəliyi daşıyırlar. Lakin bu günədək, Xocalıda törədilən cinayətlərə görə məsuliyyət daşıyanların heç biri Ermənistan tərəfindən cinayət məsuliyyətinə cəlb edilməyib.

Azərbaycan Respublikası inanır ki, milli səviyyədə, eləcə də mövcud beynəlxalq hüquq çərçivəsində görülən davamlı tədbirlər cəzasızlığa son qoyulmasına və Ermənistanın Azərbaycana qarşı təcavüzü zamanı törədilmiş ağır cinayətlərə görə məsuliyyət daşıyan şəxslərin ədalət məhkəməsi qarşısına çıxarılmasına xidmət edəcək.

"Xalq qəzeti"

AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASI PREZİDENTİNİN ADMINISTRASIYASININ VƏTƏNDAŞ QƏBULU MƏRKƏZİNDƏ 2023-cü ilin mart ayında vətəndaşların qəbulu CƏDVƏLİ

Qəbulu aparan şəxs	Qəbul günü
Azərbaycan Respublikası Prezidentinin köməkçisi - Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Administrasiyasının Hüquq mühafizə orqanları ilə iş şöbəsinin müdiri Ələsgərov Fuad Murtuz oğlu	6
Azərbaycan Respublikası Prezidentinin mətbuat katibi Qasimov Azər Məhəmməd oğlu	2
Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Administrasiyasının Dövlət qulluğu və kadr məsələləri şöbəsinin müdiri Məcidov Tələt Tahir oğlu	2
Azərbaycan Respublikasının Birinci vitse-prezidentinin Katibliyinin rəisi Həsənov Altay Tofiq oğlu	6
Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Administrasiyasının Humanitar siyasət, diaspor, multikulturalizm və dini məsələlər şöbəsinin müdiri Əliyeva Fərah Şirməmməd qızı	3
Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Administrasiyasının Siyasət partiyalar və qanunvericilik hakimiyyəti ilə əlaqələr şöbəsinin müdiri Vəliyev Ədalət Məqsəd oğlu	3
Azərbaycan Respublikası Prezidentinin köməkçisi - Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Administrasiyasının İqtisadi siyasət və sənaye məsələləri şöbəsinin müdiri Əmirov Natiq Ərziman oğlu	6
Azərbaycan Respublikası Prezidentinin köməkçisi - Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Administrasiyasının Dövlət nəzarəti məsələləri şöbəsinin müdiri Həsənov Kərəm Əvəz oğlu	7
Azərbaycan Respublikası Prezidentinin köməkçisi - Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Administrasiyasının İqtisadi məsələlər və innovativ inkişaf siyasəti şöbəsinin müdiri Mövsümov Şahmar Arif oğlu	9
Azərbaycan Respublikası Prezidentinin köməkçisi - Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Administrasiyasının Hərbi məsələlər şöbəsinin müdiri Əliyev Məhərrəm Abiş oğlu	6
Azərbaycan Respublikası Prezidentinin köməkçisi - Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Administrasiyasının Ərazi-təşkilat məsələləri şöbəsinin müdiri Nağdəliyev Zeynal Səfər oğlu	3
Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Administrasiyasının Gənclər siyasəti və idman məsələləri şöbəsinin müdiri Məmmədaliyev Yusuf Ülfət oğlu	4
Azərbaycan Respublikası Prezidentinin köməkçisi - Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Administrasiyasının Xarici siyasət məsələləri şöbəsinin müdiri Hacıyev Hikmət Fərhad oğlu	5
Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Administrasiyasının Vətəndaşların müraciətləri ilə iş şöbəsinin müdiri İsmayilov Süleyman Abbas oğlu	7
Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Administrasiyasının Hüquq mühafizə orqanları ilə iş şöbəsinin Əfv məsələləri sektoru	2
Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Administrasiyasının Qeyri-hökumət təşkilatları ilə iş və kommunikasiya şöbəsi	8
Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Qarabağ iqtisadi rayonuna daxil olan işğaldan azad edilmiş ərazilərdə (Şuşa rayonu istisna olmaqla) xüsusi nümayəndəsi Hüseynov Emin Zamin oğlu	9
Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Şuşa rayonunda xüsusi nümayəndəsi Kərimov Aydın Zöhrab oğlu	6
Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Şərqi Zəngəzur iqtisadi rayonuna daxil olan Cəbrayıl, Qubadlı və Zəngilan rayonlarında xüsusi nümayəndəsi Hacıyev Vahid Rasim oğlu	6
Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Administrasiyasının Qanunvericilik və hüquq siyasəti şöbəsinin müdiri Kərimov Gündüz Hacı oğlu	3

Azərbaycan Respublikasının Təhlükəsizlik Şurası Azərbaycan Respublikasının Təhlükəsizlik Şurasının katibi Usubov Ramil İdris oğlu	3
<p>Qeyd: Vətəndaşlar Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Administrasiyasının Vətəndaş Qəbulu Mərkəzində qəbul olunurlar. Ünvan: Bakı şəhəri, Nərimanov rayonu, Zaur Nudirəliyev, 79 Qəbula yazılış qəbul gününə ən gec 1 iş günü qalmış dayandırılır. Qəbul saat 14:00-dan başlayır. Əlaqə üçün: Çağrı Mərkəzi - 1111</p>	

Azərbaycan Ordusu müasir tələblərə uyğun qurulur

(əvvəlki 1-ci səhifədə)

Bu təlimlərdə məqsəd təkə hərbiçilərimizin peşəkariyyətini artırılması deyil. Burada sırf siyasi məqsədlər də var. Biz istəyirik ki, xaricdəki havadarlarımızın fitnə-fəsadlarına uyar, revanş barədə düşüncəni işğalçı dövlətin terrorçu, təxribatçı siyasətçiləri anlasınlar ki, Azərbaycan güclü dövlətdir, Azərbaycanın güclü ordusu var, Azərbaycan əsgəri, zabiti dövlətimizi qorumaq üçün canını fəda etməyə hazırdır. Necə ki, İkinci Qarabağ müharibəsində canlarını fəda etdilər.

Başqa bir fakt. İki gün əvvəl Müdafiə Nazirliyinin elektron resurslarında oxuduq ki, ölkəmizdə rəsmi səfərdə olan Gürcüstanın nümayəndə heyəti Azərbaycan Xüsusi Təyinatlı Qüvvələrinin və Hərbi Dəniz Qüvvələrinin hərbi hissələrini ziyarət edib. Dost ölkə təmsilçilərinə xüsusi təyinatlıların hazırlıq prosesi haqqında ətraflı məlumat verilib, qonaqları maraqlandıran suallara cavablandırılıb. Daha sonra nümayəndə heyəti dəniz xüsusi təyinatlılarının nümayiş məşğələlərini izləyib. Qonaqlara dəniz piyadalarının və xüsusi təyinatlıların istifadəsində olan müasir silahlar, döyüş və nəqliyyat vasitələri təqdim edildi. Məqsəd dostu sevindir-

mək, düşməne xəbərdarlıq etmək idi. Necə ki, etdik...

Ulu öndər Heydər Əliyevin fikrincə, ordunun gücünün artırılması üçün maddi-texniki bazanın möhkəmləndirilməsi və şəxsi heyətin peşəkariyyətinin yüksəldilməsi ilə yanaşı, beynəlxalq aləmlə əməkdaşlıq, güclü orduya malik dövlətlərin hərbi təcrübələrinin öyrənilməsi də mühüm şərtlər sırasındadır. Fəxrli dəyə bilirik ki, silahlı qüvvələrimizin bu istiqamətdəki fəaliyyəti də qalib ordunun adına layıqdır.

Bildirik ki, ikitərəfli hərbi əməkdaşlıq Azərbaycan Ordusu ilə xarici dövlətlərin silahlı qüvvələri və hərbi sənaye kompleksləri arasında aparılır və hər iki tərəfin maraqlarına xidmət edir. Hazırda Azərbaycan Ordusunun dünyanın 40-a yaxın ölkəsi ilə ikitərəfli əsasda hərbi əməkdaşlığı var. Eləcə də, Azərbaycan Respublikası ilə strateji tərəfdaşları arasında müdafiə sahəsində, xarici ölkələrin silahlı qüvvələri ilə əməkdaşlıq hədəflərinə müvafiq olaraq, yüksək səviyyədə həyata keçirilir.

Yerigəlmişkən, 1994-cü il mayın 4-də Azərbaycan Respublikası NATO-nun "Sülh Naminə Tərəfdaşlıq" Programına qoşulub. Azərbaycan Respublikasının Müdafiə Nazirliyi NATO ilə əməkdaş-

lıq çərçivəsində SNT proqramı, Fərdi Tərəfdaşlıq üzrə Əməliyyat Planı, Planlaşdırma və Analiz Prosesi, Əməliyyat İmkanları Konsepsiyası, Tərəfdaşlığın Qərargah Vəzifələri, Müdafiə Təhsilinin Gənciləşdirilməsi Proqramı, Sülh Naminə Elm Proqramı və NATO-nun digər əhəmiyyətli tərəfdaşlıq mexanizmlərindən səmərəli şəkildə istifadə edir. Bütün bunlar isə Azərbaycan Ordusunun daha da müasirləşdirilməsini təmin edir.

Ordu quruculuğu barədə danışıqlar yada salınmalı məqamlardan biri də iki gün sonra – fevralın 27-də qeyd edəcəyimiz bir əlamətdar günün tarixçəsidir. Belə ki, 2004-cü ilin həmin günü Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin sərəncamı ilə Heydər Əliyev adına Hərbi Lisey yaradılmışdır. Lisey Azərbaycan xalqının ümummilli lideri Heydər Əliyevin xatirəsinə əbədiləşdirmək, Azərbaycan Respublikasının Silahlı Qüvvələri üçün hərbi kadr hazırlığı sistemini təkmilləşdirmək və Milli Ordunun peşəkar kadrlara olan tələbatının ödənilməsi işini yaxşılaşdırmaq məqsədilə təsis edilmişdir. Ekspertlər xatırladırlar ki, 44 günlük İkinci Qarabağ müharibəsindəki şanlı Qələbəmizdə bu liseyin məzunlarının da xüsusi rolu olmuşdur.

Biz isə xatırladıq ki, Prezident İlham Əliyev Azərbaycan Ordusunun arsenalının müasirləşdirilməsini daim diqqət mərkəzində saxlayır və deyir: "Biz ordu quruculuğu sahəsində öz işlərimizi davam etdiririk. Bizim artan iqtisadi və maliyyə imkanlarımızın bir hissəsi məhz bu məsələlərə istiqamətləndirilib. Bütdcəyə əlavələr edildi, dürüstləşmə aparıldı və orada hərbi xərclər əhəmiyyətli dərəcədə artırıldı... Çünki biz görürük ki, yeni imzalanmış kontraktlara ehtiyac var. Ən müasir hərbi texnika və silahların alınması üçün bu il dürüstləşmə zamanı hərbi xərclərimiz artıb. Nə qədər lazımdırsa, o qədər də artıracağıq. Çünki biz müharibə nədir, işğal nədir yaxşı bilirik və təhlükə nədir onu da yaxşı bilirik. Hər an hazır olmalıyıq ki, öz hüququmuzu istənilən yolla təmin edək".

İttifaq MİRZƏBƏYLİ,
"Xalq qəzeti"

Rəsmi İrəvan Avropa İttifaqının Ermənistandakı missiyasını rüsvay etdi

Məlum olduğu kimi, bu il fevralın 20-dən etibarən Avropa İttifaqı Ermənistan ərazisində 100 nəfərlik missiya ilə fəaliyyətə başlayıb. Lakin missiyanın fəaliyyətə başlamasından cəmi bir gün sonra Ermənistan missiyanı rüsvay edən təxribata əl atıb. Belə ki, Qərbdəki himayədarlarının bölgədəki mövcudluğundan casarətənlənən Ermənistan ordumuzun Təvuz və Naxçıvan MR-nın Sədərək rayonlarındakı mövqelərini 15 dəfə atəşə tutub.

Ermənistan tərəfi bununla bir daha təsdiq edib ki, öz təxribatlarından əl çəkmək, bölgədə sülhün və təhlükəsizliyin qorunması üçün Azərbaycanın sülh sayələrini dəstəkləmək niyyətində deyil. Lakin Ermənistan sadəcə, özünü ifşa etməyib. Rəsmi İrəvan fevralın 21-də Azərbaycan Ordusunun mövqelərini atəşə tutmaqla, həm də Avropa İttifaqının missiyasını rüsvay edib. İrəvan bu təxribatı ilə sübut edib ki, missiya vəziyyətdə nəzarət etmək iqtidarında deyil və onun bölgədəki mövcudluğu Ermənistanın anti-Azərbaycan fəaliyyəti üçün heç bir məhdudiyət yaratmayacaq.

İrəvan bu təxribatı ilə ölkəmizə həm də mesaj verməyə çalışır ki, Avropa İttifaqının missiyası heç də neytral olmayacaq. Yəni, missiyanın işi Ermənistan təxribatlarını görməzədən gəlmək, baş verən insidentlərə görə Azərbaycan tərəfini ittiham etmək olacaq ki, bu da rəsmi İrəvanın arzu və niyyətlərinə tamamilə uyğundur.

Missiya bununla razılaşırmı?

Şübhəsiz, missiyanın fəaliyyətə başlamasından bir gün sonra Ermənistanın Azərbaycana qarşı hərbi təxribata yol verməsi, hər şeydən öncə, Avropa İttifaqının bölgədəki missiyasını görməzədən gəlmək, onun mövcudluğunu təhqir etmək deməkdir. Ermənistanın bu davranışı missiyanın gələcək fəaliyyətini, obyektivliyini və tərəfsizliyini bəribəşdən sual altına qoyur. Məhz bu səbəbdən də missiya ən azı öz nüfuzunu qorumaq üçün Ermənistanın təxribatlarına "Yox!" deməyi bacarmalı, baş verən insidentlərə görə rəsmi İrəvanın məsuliyyət daşdığına bəyan etməlidir. Əks-təqdirdə, Ermənistan missiyanın mövcudluğu fonunda təxribatlarını davam etdirməklə Avropa İttifaqını, onun bölgədəki nümayəndələrini növbəti dəfə rüsvay edəcək, bu missiyanın heç

nəyə yaramadığını əməli şəkildə bütün dünyaya göstərəcək.

İkincisi, missiyanın Ermənistanın təxribatlarını önləməsi onun bölgədə sülh və təhlükəsizliyin təmininə töhfə verdiyini ortaya qoymaq baxımından gərəkdir. Missiya Ermənistanın təxribatlarını ifşa etməklə göstərməlidir ki, onun bölgədəki mövcudluğu həqiqətən də faydalıdır və bu İrəvanın maraqlarına deyil, sülhün, təhlükəsizliyin bərpasına xidmət edir. Missiyanın erməni təxribatları ilə bağlı ədalətli mövqeyə ortaya qoyması Azərbaycanın etimadını qazanması, rəsmi Bakı tərəfindən dəstəklənməsi baxımından da əhəmiyyətlidir. Hansı ki, Azərbaycan tərəfi ilk gündən Avropa İttifaqının missiyasının bölgədəki fəaliyyətinə ehtiyac olmadığını, bu fəaliyyətin sülhün təminatına ciddi bir töhfə verəcəyinə inanmadığını vurğulayıb. Son hadisələr sübut etdi ki, Azərbaycanın proqnozları özünü doğrultmaqdadır.

"Dəmir yumruq" yerindədir

Ermənistanın 21 fevral tarixli təxribatı İrəvanın Avropa İttifaqının missiyasını "himayəedici çətir" qismində gördüyünü göstərir. İrəvan hesab edir ki, Fransanın ciddi söz sahibi olduğu missiyanın əsl işi erməni təxribatlarına göz yummaq, təmas xəttində baş verəcək hər bir insidentə görə Azərbaycanı ittiham etmək olmalıdır. Belə olmasaydı, Ermənistan missiyanın fəaliyyətə başlamasından cəmi bir gün sonra genişmiqyaslı təxribata əl atmazdı.

Şübhəsiz, Avropa İttifaqının missiyasının erməni təxribatlarına əl olub-olmadığı haqqında indidən qəti fikir bildirmək təzdir. Lakin missiyanın 21 fevral tarixli təxribatı ilə bağlı susunluğu Azərbaycanın şübhələrinin əsaslı olduğunu göstərir. Ancaq Ermənistan bilməlidir ki, heç bir kənar güc, heç bir missiya

(əvvəlki 1-ci səhifədə)

Əvvəla, ondan başlayaq ki, 43 bənddən ibarət olan sözügedən bəyannamə kifayət qədər əhatəli məzmunla malikdir və bu, qarşılıqlı münasibətləri ən müxtəlif diapazonunu vurğulamaq baxımından dolğun səciyyə daşımaqdadır. Heç şübhəsiz, bu dolğunluğun əməli fəaliyyət spektri də var ki, Bakıda onun nəzərdən keçirilməsi, problem və çətinliklərin aradan qaldırılmasına, qarşılıqlı müstəqil tədbirlərin və planların müəyyənləşdirilməsinə dair müzakirələrin aparılması mümkündür.

Ümumən, bəyannamə Rusiyanın Azərbaycan, Azərbaycanın isə Rusiya üçün önəmini vurğulayan strateji sənəddir ki, onun ərsəyə gəlməsi heç

yoldakı aksiyası fonunda Ermənistan tərəfindən Rusiya sülhməramlılarının fəaliyyətinin qeyri-məqbulluğu ilə bağlı fikirlər səsləndirilməkdədir. Al müşahidəçilərini bölgəyə dəvət etməsi ilə yanaşı, ümumən, İrəvanın hazırda tutduğu mövqeyi üçtərəfli bəyannamələrin icrası ilə əlaqədar çətinliklər yaradır. Bu çətinliklərin Ermənistan-Azərbaycan sərhədlərinin delimitasiyası və demarkasiyasından tutmuş kommunikasiyaların açılmasınadək bir sıra maneələri də gündəmədir.

Vacib məqamlardan biri də ölkəmizin Ermənistan-Azərbaycan sərhədində, xüsusən də Laçın yoluna yaxın ərazidə sərhəd nəzarət-buraxı-

Lavrovun Bakı səfəri: Azərbaycan-Rusiya siyasi gündəliyi

də yaxın çalışmaları məhsulu deyil. Müvafiq şəkildə dəyə bilirik ki, sənəd uzaq perspektivə hesablanıb. Deməli, belə qənaətə gəlmək mümkündür ki, Lavrovun Bakıda mövcud xüsusdəki ölkəmizin rəhbərliyi ilə müzakirə gündəliyi də zəngin olacaqdır.

Əlbəttə, müstəqillik dövrü rus diplomatiyasının mühüm fiqurlarından biri, bəlkə də, birincisi sayılan S.Lavrovun Azərbaycana səfərinin günümüz üçün aktual olan ən başlıca gözləntisi Ermənistan-Azərbaycan nizamlanması ilə bağlıdır. Cəmiyyətimizdə belə bir rəy formalaşdır ki, Rusiya XİN başçısı Bakıya münəqəşə tərəflərinə çatdırılacaq konkret təkliflər gəlir. Təbii, təkliflər və onlar əsasında aparılacaq müzakirələrin bütün detallarının ictimaiyyətə çatdırılmaması mümkündür. Ancaq, heç şübhəsiz, bu məqamların danışıqlar prosesinin gedişatına hansısa təsir imkanları olacaqdır və ayrı-ayrı məsələlər zaman keçdikcə də açıqlana bilər. İndilik isə görünən, yaxud görünmə təsiri başlıyayan bəzi nüanslar da var.

Lavrov Bakıya İrəvana Qərb təsirinin gücləndiyi, daha doğrusu, Ermənistanın Cənubi Qafqaza Qərb maraqlarını getirdiyi və ya gətirməyə cidd-cəhd göstərdiyi bir məqamda gəlir. Məlumdur ki, fevralın 21-dən Ermənistan-Azərbaycan sərhədinin qarşı tərəfində Avropa İttifaqının 100 nəfərlik mülki missiyası fəaliyyətə başlayıb. Missiyanın tərkibində Almaniya polisi, habelə, Fransa jandarmı da var. Gələcəkdə müşahidəçilərin sayının artırılacağı da bildirilir. Yeri gəlmişkən, Lavrov Azərbaycanın sərhədində öz tərəfində fəaliyyət göstərməyə razılıq vermədiyini missiyanı Cənubi Qafqazda əlavə qıçqlandırıcı kimi qələmə verən fikirlər səsləndirir. Hər halda, Bakıda Rusiyanın baş diplomatının bu məqama geniş aydınlıq gətirəcəyi gözlənilirdir. Eləcə də onun mülki missiyanı bölgəyə gətirməsi Ermənistan münasibət baxımından mövqeyi açıqlayacağı gözləntilər sırasındadır.

Azərbaycan, Rusiya və Ermənistan liderlərinin üçtərəfli bəyannamələrinin icrası ilə bağlı vəziyyətin müzakirəsi də S.Lavrovun Bakı səfərinin gündəliyindəki vacib məsələlərdəndir. Məlumdur ki, Rusiya sənədə kompleks yanaşır və onun öz maraqları var. Söhbət Ermənistan-Azərbaycan normalaşması fonunda bölgədə kommunikasiyaların açılmasından gedir. Ukrayna müharibəsi ilə Moskvanın dünyadan global təcrid siyasətinin davam etdiyi hazırkı şəraitdə, qeyd etdiyimiz məsələnin əhəmiyyəti son dərəcə böyükdür. Həm də nəzərə alaq ki, hazırkı situasiyada Azərbaycan əl bir ampuadadır ki, onun hansısa qlobal əhəmiyyətli məsələdəki prinsipli mövqeyi Rusiyanın da istər regional, istərsə də dünya baxışını formalaşdıran rolunda çıxış edə bilər. Bu baxımdan, Kremle ikitərəfli münasibətlərin hazırkı fazasının möhkəmlənməsinə yoxlamaq lazımdır. Lavrovun səfərinin daha bir əhəmiyyəti də bundan ibarətdir.

Qarabağdakı rus sülhməramlılarının fəaliyyəti. Heç şübhəsiz, Rusiya XİN rəhbərinin Bakı səfərində bu məsələ barədə də diskussiya aparılacaqdır. Mövcud xüsusdə Laçın-Xankəndi yolundakı durum müzakirəsi də gözləniləndir. Məlumdur ki, azərbaycanlı fəalları və qeyri-hökumət təşkilatları təmsilçilərinin həmin

lış məntəqəsi qurmaqla bağlı ısrarıdır. Prezident İlham Əliyev məsələnin prinsipliyini Münxen Təhlükəsizlik Konfransında kifayət qədər açıq şəkildə diqqətə çatdırdı. Bu haqlı yanaşma Rusiya sülhməramlı kontingentinin 10 noyabr 2020-ci il tarixli üçtərəfli Bəyannamədə əksini tapmış missiyası ilə ziddiyyət təşkil etməyəcək ki?

Hər halda, nəzərə alaq ki, Azərbaycan və Ermənistan arasında sərhəd xətti olmalıdır. Qarabağ erməniləri də həmin zolaqdan keçərək Ermənistanı, oradan isə istədikləri digər üçüncü ölkəyə və ya ölkələrə gedə bilərlər. Əlbəttə, normalaşma olsa və onların Azərbaycan vətəndaşlığı məsələsi hüquqi təsdiqini tapsa, Bakı, yaxud ölkəmizin digər şəhərlərindən də hərəkət imkanları yaranar. Hər halda, Lavrovun səfərində son qeyd etdiyimiz pozitiv məqamların nəzərdən keçirilməyəcəyi aydındır. Ancaq Rusiyanın qlobal güc sahibi kimi regionda öz ağırlığını qoyması üçün ədalətli davranmağına ehtiyac var və buna ümid bəslənilir. Ancaq inam varmı?

Yenidən Qərb aktivləşməsinə keçid ala. Məlumdur ki, bir neçə gün öncə başa çatmış Münxen Təhlükəsizlik Konfransı çərçivəsində Cənubi Qafqazda təhlükəsizliyə həsr olunmuş plenar iclas keçirildi. İclasda Azərbaycan, Gürcüstan və Ermənistan liderləri iştirak etdilər. Ölkələrin suveren tarixində ilk dəfə müşahidə edilmiş bu görüntü, heç şübhəsiz, onların müstəqil regional aktor obrazını canlandırdı. Onu da deyək ki, bu görüntünün qıvcıq hədəfi Rusiyadır. Ona görə, ehtimal etmək mümkündür ki, Lavrov Bakıda, eyni zamanda, mövcud məqamın müzakirəsini də aparacaq, ölkəsi üçün gələcək prioritetlərin müəyyənləşdirilməsi baxımından bilgi toplayacaq, belə demək mümkündür, əminlik trayektoriyası çıxacaqdır.

S.Lavrovun Bakıya səfəri Qarabağdakı separatçılığın Rusiya qanadı kimi qələmə verilən Ruben Vardanyanın bölgənin qondarma rejimində tutduğu "dövlət naziri" oyuncaq postundan uzaqlaşdırıldığı və məsələ ilə bağlı müzakirələrinin həm Ermənistan, həm də Azərbaycan və Rusiya arasında bir dövrə təsadüf edir. Əlbəttə, rəsmi Moskva Vardanyan ilə hər hansı bağlarının mövcudluğunu bildirmir. Bildirməz də. Ancaq bu deyimə kifayət qədər əhəmiyyət deyil, bütövlükdə, Cənubi Qafqaz mövcudiyətindən gedir. Söhbət həm də o mövcudiyətdən gedir ki, hazırda ona qarşı çıxan Qərbpərəst Ermənistan var. Ermənistan özü də avontürüst siyasəti ilə Azərbaycanı qarşı da siyasi cəbhə açmış durumdadır. Əlbəttə, bu cəbhənin İrəvan ilə yaxınlığı aşkar görünən İran istiqaməti də var. Bütün bunları nəzərə alaraq, Rusiya XİN rəhbərinin Bakı səfərinin regional əlaqədar müzakirə çevrəsinin daha geniş olacağını düşünmək üçün kifayət qədər ciddi əsaslar var.

Ə.RÜSTƏMOV,
"Xalq qəzeti"

Seymur ƏLİYEV

XOCALI SOYQIRIMI –

Xocalı faciəsi barədə ilk geniş müzakirə

Ulu öndərin tövsiyəsi ilə çağırılan sessiyada bu qanlı cinayət soyqırımı adlandırılıb

Müstəqilliyin ilk illərində "ölkəyə rəhbərlik edən" siyasətçilər 20 Yanvar faciəsi kimi Xocalı qətlətiminə də siyasi-hüquqi qiymət verilməsi istiqamətində heç bir addım atmamışdılar. Bu cinayətlərin hər ikisi ümummillilərin ölkədə siyasi hakimiyyətə qayıdışından sonra öz həqiqi adı ilə çağırılmışdı. Belə ki, 1994-cü il fevralın 14-də ulu öndər Heydər Əliyevin tapşırığı ilə parlamentin xüsusi sessiyası keçirilmiş, erməni təcavüzlərlə törətdiyi Xocalı soyqırımı barədə geniş müzakirələr aparılmışdır.

"Qaçqınlar və xaricdə yaşayan soydaşlarla əlaqə" komissiyasının təklifinin müzakirəsindən sonra qəbul edilən xüsusi qərarda deyildirdi ki, Ermənistan rəhbərliyinin 1992-ci il fevralın 26-da törətdiyi, Azərbaycan xalqının milli faciələrindən və bəşər tarixinin qanlı səhifələrindən biri olan Xocalı hadisələri ilə əlaqədar hər il fevralın 26-sı respublikamızda "Xocalı Soyqırımı Günü" elan olunsun və bu barədə beynəlxalq təşkilatlarla məlumat verilsin.

Deputatlar çoxsaylı fakt və dəlillərə əsaslanaraq, sübut edirdilər ki, bu fakt soyqırımıdır. Ona görə də həmin sessiyada Xocalı hadisələri barəsində həqiqətin dünya xalqlarına çatdırılması və Xocalı Soyqırımı Günü'nün beynəlxalq miqyasda keçirilməsi üçün dünya azərbaycanlılarına müraciət edilmişdi.

Müraciətdə deyildirdi: "Müqəddəs Vətənimiz olan Azərbaycan torpaqlarında – müstəqil Azərbaycan Respublikasının ərazisində 6 ildir ki, müharibə gedir. "Böyük Ermənistan" xülyəsi ilə erməni xalqının başını dumanlandırmış Ermənistan Respublikasının işğalçı hərbi qüvvələri müxtəlif ölkələrin irtica qüvvələri tərəfindən aşkar və gizli şəkildə dəstəklənərək ölkəmizin 12 rayonunu zəbt etmişdir. Düşmən kənd və şəhərlərimizi vi-

ran qoyur, ulu yurdlarımızda ağlasığmaz cinayətlər, bəşər tarixində bənzəri olmayan vəhşiliklər törədir. Xocalı soyqırımı bunun təkbizolunmaz sübutudur".

Müraciətdə faciənin tarixi, təfsilatı və qurbanları barədə ətraflı məlumat verildikdən sonra deyilir: "Bu il Xocalı faciəsinin ikinci ildönümü Azərbaycanda dövlət tədbiri səviyyəsində keçiriləcək və xalqımız tərəfindən hüznə yad ediləcəkdir. Azərbaycan Respublikasının Milli Məclisi hər il fevralın 26-nı "Xocalı Soyqırımı Günü" elan etmək haqqında qərar qəbul etmişdir. Azərbaycan Respublikasının Milli Məclisi bütün dünya azərbaycanlılarına ünvanladığı bu müraciəti ilə ümumi Vətənimiz Azərbaycana bağlı olan hər bir soydaşımızı, yurddaşımızı və həmvətənimizi fevralın 26-nı "Xocalı Soyqırımı Günü" kimi keçirməyə çağırır.

Milli Məclis əmindir ki, bütün dünya azərbaycanlıları onun bu çağırışına qoşulacaq, ermənilərin törətdiyi təcavüzlər işğalçılıq müharibəsində xalqımızın başına gətirilən müsibətləri yaşadıkları ölkələrin ictimaiyyətinə çatdırmaq üçün imkanını əsirgəməyəcək və bununla da Vətən torpaqlarının düşmən tapdağından azad edilməsi uğrunda mübarizəmə qoşulacaqlar".

İ. QAÇAYEV,
"Xalq qəzeti"

Erməni vəhşiliyi – insanlığın üz qarası

Erməni terror-quldur dəstələrinin 31 il əvvəl Xocalıda törətdikləri dəhşətli qətlətimin təfərrüatları ilə tanış olarkən, hər birimizin qəlbində dərin qəzəb və nifrət hissləri baş qaldırır. Bu, rəzililik və barbarlığın ən yüksək formasıdır. Təbii ki, tarix bu qəddarlığı heç vaxt bağışlamayacaq.

Əziz oxucu, siz kəskin təzadə diqqət yetirin: İnsanlıq adına əbədi ləkə gətirən bu vəhşilikləri özlərini sivil dünyaya "məsum və məzlum bir xalq" kimi təqdim etməyə çalışan erməni faşistləri törədiblər. Onlar əsl xislətlərini Xocalıda açıb ortaya qoydular.

Birinci Qarabağ müharibəsi zamanı qaniçən ermənilər girov və esirlərin başına olmanın müsibətlər açılıb. Xocalı qətlətiminin şahidləri bunu qiymətdən ağır fəlakət adlandırdılar. Bu dəhşətlərin şahidlərinin sinəsindən hər dəfə belə bir nida qopur: Allah bunu heç kəsə göstərməsin!

Hörmətli oxucu! Bu gün 1992-ci ilin fevralında erməni girovluğunda olan iki Xocalı sakininin ürək dağılayan həyat hekayələrini sizə təqdim edirik.

Birinci hekayə. Sürəyya Qəmbər qızı Bayramova 1930-cu ildə Xocalı şəhərində doğulub. 27 fevral 1992-ci ildə girov götürüldü.

Sürəyya xanım erməni qaniçənlərinin onun başına gətirdiyi vəhşiliklərdən danışarkən bunları bildirib: "1992-ci ilin 26 fevral tarixində Xocalı şəhəri Ermənistanın silahlı qüvvələri və Rusiyaya aid 366-cı motoatıcı alayın əsgər və zabıtları tərəfindən işğal edildi.

Əhali bu acı xəbəri eşidib yaxınlıqda ki meşəyə tərəf qaçmağa başladı. Mənim

o vaxt altmış yaşım vardı. Gecəni meşədə qaldıq. Hər an ölümlə üzləşə bilərdik. Səhər açılarda eşitdim ki, Səfəralı, Əsgər, Allahverdi və tanımadığım bir çox adam soyuq və tələşdən ölüblər. İnanın mənə, həmin səhər oradakı ölən ermənilərin əllərinə düşmədikləri üçün xoşbəxt sanıldılar.

Sürəyya xanım sonra bildirdi ki, onlar ermənilərin yaşadığı Dəhrəz kəndi istiqamətində mühasirəyə düşüblər və düşmənlə qeyri-bərabər döyüşdə Xocalının özünü müdafiə batalyonunun üzvlərindən 16 nəfər qətlə yetirilib. Oradakı 40 nəfər kişini seçib naməlum istiqamətdə aparılıb, 13 cavan oğlanı isə həminin gözü qarşısında güllələyiblər.

İkinci hekayə. Xəzəngül Təvəkkül qızı Əmirova 1983-cü ildə Xocalı şəhərində doğulub. 1992-ci il fevralın 26-da girov götürüldü.

Xəzəngül Əmirova başına gələn müsibətlər barədə bunları bildirir:

– Ermənistan hərbi birləşmələri Xocalıya hücum edərkən, mən ailə üzvlərim ilə birlikdə meşəyə qaçmışdım. Quldurlar dinc sakinləri mühasirəyə aldılar. Onlar atəş açaraq bir çox Xocalı sakinini, o cümlədən, anam Rəyanı, 7 yaşlı bacım Yeganəni və xalam Göyçeyi qətlə yetirdilər.

Atam Təvəkkül çiyindən və ayağından, 4 yaşlı bacım Nigar isə sağ ayağının topuğundan güllə yaralı almışdılar. Ermənilər atamı nəhəm Əntiqəni, 8 aylıq qardaşım Vüqarı, mənə və daha bir neçə nəfəri Əsgərana aparıb uçuq bir evə saldılar.

Səhər açılarda cəlladlar atamı ağaca bağlayaraq ondan bu torpaqların ermənilərə məxsus olduğunu söyləməsinə tələb edirdilər. Lakin ağır işgəncələrə baxmayaraq, atam Qarabağın Azərbaycana məxsus olduğunu dedi. Bundan sonra ermənilər onun ayaqlarının altına çör-çöp toplayaraq, benzin töküldü yandırdılar.

Bir qədar sonra yenə də atamdan "Qarabağ erməniləridir", – deməsini əmr etdilər. Lakin atam yenə də Qarabağın Azərbaycan torpağı olduğunu bildirdi. Qaniçən düşmən atamın ayaqlarını yenidən dizlərinə qətlə yandırdı.

Sonra ermənilər: "Torpaqların ermənilərin olduğunu de, get, uşaqlarını böyüt. Deməsən, səni də, uşaqlarını da öldürəcəyik", – desələr də, atam: "Mən uşaqlarıma görə torpaqlarımı satmaram. Öldürsünüz, öldürün! Bu torpaqlar bizimdir!" – dedi. Bundan sonra cəlladlar atamı anasının və səkkiz aylıq oğlu Vüqarın gözü qarşısında tamamilə yandıraraq qətlə yetirdilər.

Sonda bildirdik ki, Xəzəngül Əmirova həmin hadisədən bir neçə gün sonra dəyişdirilmə yolu ilə girovluqdan azad edilib.

M.HACIXANLI,
"Xalq qəzeti"

12 yaşlı qızın harayı

Xocalı müsibəti yaşananda onun cəmi 12 yaş var idi. Şıtaq, şən, atalı-analı, qardaşlı-bacılı, bol oyunaçaqlı xoşbəxt bir qızcağız həmin gecə cəhənnəm odunun, alovunun içinə düşdü. Hələ həyatı əməlicə dərk etməyən bu məsum uşaq elə bil qorxulu nağilın ən dəhşətli əzablarını yaşayırdı. Budur, ağır silahlardan açılan atəş nəticəsində balaca bir uşağın körpə yumruğu boya ürəyi düz ayaqlarının altına düşərək çırpınmağa başladı. Onu görməmək üçün gözlerini öz ilə çıxarmaq istəyirdi.

Həmin gecə ölmək istəyirdi, başına yağı kimi yağın güllələrdən onu parçalamaq üçün imdad diləyirdi.

Heç birisi ona deyirdi...bu, onun əzablarını daha da artırırdı.

Xocalı müsibətindən ötən 31 il ərzində ilk dəfə danışdı, əgər ona danışmaq demək mümkünə...

Sevil Səlimova az qala pıçiltı ilə deyir: "Axı nə danışım. Tək yaşayıram. Hər gün danışım, amma ürəyimlə. Uzun illərdən sonra ilk dəfədir ürəyimin sözlə ifadə edə bilməyəcəyim ağrısını kiminlə bölüşürəm. Hamı mənim niyə həmişə susqun olduğumu soruşur. Həmin gecə gözümün qabağında əbədi susdurulan körpələrin çışığı, onların analarının, eləcə də qardaşım qətlə yetiriləndə öz anamın fəryadı qulaqlarımdan getmir. Bu, mənə cəhənnəm əzabı yaşadı".

Həmin dəhşətli gecədə hamı kimi bu qızcağın ailəsi də ölümdən qurtarmaq üçün meşəyə qaçır. Çox böyük dəstə ilə irəliləsələr də, düşmənin hücumu onları pəran-pəran salır. Meşənin qararlığında qanı axıdılan insanları, o cümlədən, yaralı uşaqları oradaca qoyub getmək ağır olsa da buna məcbur olurlar.

"İki gün, iki gecə meşədə dolaşdıq, düşməndən yayınmaq üçün saatlarla sakit halda gizlənmək lazım gəlirdi", – deyir sözlərinə davam edir: "Bir-iki saat hərəkət etməyən insanı artıq don vururdu. Aclığa, susuzluğa, soyuğa dözməyən uşaqlar ağlayırdılar. Xəstələr, qocalar gedə bilmədikləri üçün onları yarıyolda buraxmaları, meşədə tək saxlamaları üçün doğmalarına yalvarırdılar. Nəhayət, meşədən çıxanda hamı düşündü, tezliklə Ağdama çatacağıq. Qarqar çayının qarlı-buzlu suyunu keçmək o qədar də asan deyildi. Keçəndən sonra artıq səngər kimi bir yerlə sürünməli idik. Əsl əzabı orada yaşadıq.

Düşmən vurmasını deyə qalxa bilmirdik. Sürünmək ondan da dəhşət idi. Vurulan insanlar səngərə yığılırdılar. Baş bədəninə ayrılan kim, bağırışları yerə tökülən kim... Balaca bir uşağın ürəyinin yerə çırpınmasını görməmək üçün kor olmaq istəyirdim. Qardaşım Tofiqin qətlə yetirilməsi, onu orada saxlayıb getməyimiz...bizi müdafiə etmək üçün ölümdürüm savaşına giren atamı itirməyimiz... Bu acılar ürəyimdə yuva saldı, sağalmaz yaraya çevrildi. Anam bu dərdlə yaşaya bilmədi. Bir neçə il sonra rəhmətə getdi. İki bacım da yaşamadı".

Atası Seydi həmin gecə itkin düşdü. Əmisi Bahadır, əmisi oğlanları Araz (Milli qəhrəman), Mikayıl, Fəxrəddin şəhid oldular. Eləcə də qəhərlənib adlarını dilinə gətirə bilmədiyi çoxlu körpə uşaqlar...

Leyla QURBANOVA

"Xocalı dərdi, Xocalı dərsi" mövzusunda elmi sessiya

Mədəniyyət Nazirliyi Nizami Gəncəvi adına Milli Azərbaycan Ədəbiyyatı Muzeyində Xocalı faciəsinin 31-ci ildönümü ilə əlaqədar "Xocalı dərdi, Xocalı dərsi" mövzusunda elmi sessiya keçirilib.

Tədbiri giriş nitqi ilə açan muzeyin baş direktoru, akademik Rafael Hüseynov Xocalı faciəsinin XX əsrdə bəşəriyyətə qarşı törədilmiş ən amansız və qəddar cinayətlərdən biri olduğunu bildirdi. O, dinc əhaliyə qarşı törədilmiş genişmiqyaslı qanlı hərbi cinayət olan Xocalı faciəsi barədə ətraflı məlumat verib, erməni təcavüzlərlə Azərbaycan xalqına qarşı törətdiyi soyqırımı dəhşətlərindən, faciənin başvermə səbəblərindən danışdı.

Akademik Rafael Hüseynov qeyd edib ki, bu dinc, gündəlik həyatını yaşayan sadə insanların məruz qaldığı dəhşətin birçə səbəbi olub. Onları azərbaycanlı olduqlarına, məhz milli mənsubiyyətlərinə görə bu müsibətlərə məruz qoyublar.

Bəşəriyyətə, insanlığa qarşı törədilən cinayətlərin cəza müddətinin olmadığını deyən baş direktor qeyd edib ki, 31 il bundan əvvəl

ermənilərin xalqımıza qarşı həyata keçirdikləri bu cinayətin də cəza müddəti yoxdur: "İnsanlığa qarşı törədilmiş bu soyqırımın səbəbkarları gəctəz öz cəzalarını alacaqlar".

Rafael Hüseynov vaxtilə "Amerikanın səsi" radiosu vasitəsilə aparılan çevik informasiya təbliğatından söz açaraq, Azərbaycanın məruz qaldığı soyqırımı həqiqətlərini dünyaya çatdırılması üçün imkanların uzun müddət məhdud olduğunu vurğulayıb. O, ilk dəfə Prezident İlham Əliyevin təşəbbüsü ilə 2001-ci ildə Avropa Şurası Parlament Assambleyasında hazırlanmış "Azərbaycan xalqına qarşı Ermənistanın törətdiyi soyqırımlarının tanınması haqqında" yazılı bəyannaməsindən bəhs edib.

Alim bu qəddar vandalizm aktının günahkarlarına beynəlxalq səviyyədə siyasi-hüquqi qiymət verilməsi istiqamətində görülən işlərdən

də danışib. Bildirib ki, Heydər Əliyev Fondunun vitse-prezidenti Leyla Əliyevanın təşəbbüsü ilə təsis edilmiş "Xocalıya ədalət!" beynəlxalq məlumatlandırma kampaniyasının uğurlu həyata keçirilməsi nəticəsində artıq bir sıra dövlətlər Xocalıda törədilən qırğını soyqırımı kimi qəbul edib.

"Xocalı soyqırımının dünyada tanınmasında mədəniyyət mərkəzlərinin, muzeylərin, ədəbiyyat və elm adamlarının üzərinə daha çox iş düşür. Faciələrimizi olduğu kimi, bütün ağır-acı-sıyla dünya ictimaiyyətinə çatdırmaq üçün sənballi əsərlər yazılmalı, beynəlxalq səviyyəli filmlər çəkilməli, musiqilər bəstələnməlidir", – deyə baş direktor bildirib.

Vurğulanıb ki, Müzəffər Ali Baş Komandan İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə şanlı Azərbaycan Ordusunun 44 günlük Vətən müharibəsindəki parlaq Qələbəsi sayəsində xalqımız Xocalı soyqırımı qurbanlarının xatirəsinə qalib xalq kimi yad edir. Bu gün bütün şəhidlərimiz kimi, Xocalı soyqırımı qurbanlarının da qisası alınır.

Akademik Rafael Hüseynov çıxışının sonunda on illiklər, yüz illiklər keçsə də, bu qanlı hadisələrin heç zaman unudulmayacağını qeyd edib.

Elmi sessiyada, həmçinin muzeyin Sergey Yesenin adına Azərbaycan-Rusiya ədəbi əlaqələr Mərkəzinin müdiri, filologiya üzrə fəlsəfə doktoru Natavan Mustafayeva, Xurşidbanu Natəvan adına Qarabağ filialının əməkdaşı Rəhman Baxşəliyev, Nizami Muzeyinin Xaqani Şirvani adına Aran regional filialının müdiri, filologiya üzrə fəlsəfə doktoru Yaqut Bahadırqızı çıxış edərək Xocalı faciəsinin heç zaman unudulmayacaq acılarından söz açdılar.

Qabil YUSİFOĞLU,
"Xalq qəzeti"

XX ƏSRİN QANLI FACİƏSİ

Xocalı soyqırımını azərbaycanlılara qarşı etnik nifrət və irqi ayrı-seçkilik siyasətinin nəticəsidir

Fevralın 24-də Xarici İşlər Nazirliyinin təşkilatçılığı ilə Xocalı soyqırımının 31-ci ildönümünə həsr olunmuş anım tədbiri keçirilib.

Beynəlxalq Muğam Mərkəzində keçirilən anım tədbirində Xarici İşlər Nazirliyinin rəhbər heyəti və əməkdaşları, ölkəmizdə akkreditə olunmuş diplomatik nümayəndəliklərin rəhbərləri, o cümlədən, media nümayəndələri iştirak ediblər.

Anım tədbiri çərçivəsində iştirakçılar Xocalı soyqırımına aparan hadisələr, soyqırımının baş verməsi və nəticələrini əks etdirən fotosəkillərdən ibarət stendlərlə tanış olublar.

Rəsmi açılış mərasimində çıxış edən Xarici İşlər naziri Ceyhun Bayramov 31 il bundan öncə Ermənistan silahlı qüvvələrinin keçmiş SSRİ-nin 366-cı motoatıcı alayının köməyi ilə müxtəlif istiqamətlərdən Xocalı şəhərinə hücum etdiyini, qadınlar, uşaqlar və yaşlılar da daxil olmaqla, yüzlərlə azərbaycanlı mülki şəxsi xüsusi amansızlıqla qətlə yetirdiyini qeyd edib.

Xocalı soyqırımı qurbanlarının xatirəsini ehtiramla yad edən nazir xalqımızın milli yaddaşına həkk olunmuş Xocalı soyqırımının unudulmadığını, daim xatırladığını bildirib.

Xocalı soyqırımı ilə bağlı həqiqətlərin dünya ictimaiyyətinə çatdırılması istiqamətində Azərbaycan hökumətinin, "Xocalıya ədalət!" beynəlxalq maarifləndirmə kampaniyasının, o cümlədən, vətəndaş cəmiyyətinin və diasporumuzun aktiv fəaliyyəti qeyd olunub.

Ceyhun Bayramov Ermənistanın Azərbaycanı qarşı hərbi təcavüzü zamanı törədilən qəddarlıqların, İkinci Qarabağ müharibəsi zamanı Azərbaycan

nın Gəncə, Bərdə, Tərtər şəhərlərində yaşayan mülki əhaliyə qarşı törədilmiş müharibə cinayətlərinin dövlət səviyyəsində Ermənistanın azərbaycanlılara qarşı etnik nifrət və irqi ayrı-seçkilik si-

beynəlxalq ictimaiyyəti manipulyasiya etməyə hədəflənən addımların atılmasına baxmayaraq, Azərbaycanın regionda sülh və təhlükəsizliyin bərqərar edilməsinə hədəflənən sülh gündəliyinin irəli aparılmasında qərarlı olduğunu bildirib. Bu xüsusda, ədalətin bərpə olunmasının da regionda sülh və normallaşma gün-

yasətindən qaynaqlandığını bildirib. Bu kimi cinayətlərin törədilməsində birbaşa olaraq Ermənistanın məsuliyyət daşmasına baxmayaraq, hələ də məsul şəxslərə münasibətdə cəzasızlığa son qoyulmadığı diqqətə çatdırılıb.

Nazir Ermənistan tərəfindən postmünaqişə dövründə sülh və normallaşma prosesinə maneə yaradan hərbi-siyasi təxribatların törədilməsinə, o cümlədən,

dəliyinə öz müsbət töhfəsini verəcəyinə dair inam ifadə olunub.

Tədbirin sonunda Azərbaycan Dövlət Pantomim Teatrının təqdimatında Xocalı soyqırımına həsr olunmuş "Xocalı – bu, olub" adlı tamaşa nümayiş etdirilib.

Qəzənfər QASIMOV,
"Xalq qəzeti"

Tarixin 1994-cü il 24 fevral günü

Həmin gün ulu öndər Heydər Əliyevin tapşırığı ilə parlamentin xüsusi sessiyası keçirilmiş, erməni təcavüzkarları tərəfindən törədilmiş Xocalı soyqırımına barədə geniş müzakirələr aparılmışdır. Deputatlar "Qaçqınlar və xaricdə yaşayan soydaşlarla əlaqə" komissiyasının təklifinin müzakirəsindən sonra xüsusi qərar qəbul etmişlər. Sənəddə deyilir:

1. 1992-ci il fevralın 26-da erməni təcavüzkarları tərəfindən törədilmiş, Azərbaycan xalqının milli faciələrindən və bəşər tarixinin qanlı səhifələrindən biri olan Xocalı hadisələri ilə əlaqədar hər il fevralın 26-sı "Xocalı soyqırımı günü" elan olunsun və bu barədə beynəlxalq təşkilatlara məlumat verilsin.

2. Xocalı hadisələri barəsində həqiqətin dünya xalqlarına çatdırılması və "Xocalı soyqırımı günü"nü beynəlxalq miqyasda keçirilməsi üçün dünya azərbaycanlılarına müraciət edilsin.

Azərbaycan parlamentinin dünya azərbaycanlılarına ünvanladığı müraciətdə deyilir:

Əziz soydaşlar, yurddaşlar və həmvətənlər! Əcdadlarımızın və bizim müqəddəs Vətənimiz olan Azərbaycan torpaqlarında – müstəqil Azərbaycan Respublikasının ərazisində 6 ildir ki, müharibə gedir. "Böyük Ermənistan" xülyası ilə erməni xalqının başını dumanlandırmış Ermənistan Respublikasının işğalçı hərbi qüvvələri müxtəlif ölkələrin irtica qüvvələri tərəfindən aşkar və gizli şəkildə dəstəklənərək ölkəmizin 12 rayonunu zəbt etmişdir. Düşmənin kənd və şəhərlərimizi viran qoyur, ulu yurdlarımızda aqlaşığız cinayətlər, bəşər tarixində bənzəri olmayan vəhşiliklər törədilir. Xocalı soyqırımı bunun təkrarlanmasıdır.

1992-ci il fevralın 26-da Xocalı şəhərinin və onun sakinlərinin başına gətirilən ağır faciə, XX əsrdə bəşəriyyətin şahid olduğu ən dəhşətli hadisələrdən biridir. 1992-ci il fevralın 26-da törədilmiş Xocalı faciəsi xalqımıza qarşı törədilmiş soyqırım – genosiddir. Şəhərin 5 min nəfər dinc əhalisindən 335 nəfər şəhid olmuş, o cümlədən, 6 ailə məhv edilmiş, 421 nəfər yaralanmış, 150 nəfər itkin və ya girov düşmüş, 25 uşaq hər iki valideynini, 130 uşaq isə valideynlərindən birini itirmişdir. Xocalı şəhəri talan edilmiş, yandırılmış və 3 məktəb, 1 xəstəxana, 3 tibb məntəqəsi, 3 klub, 3 uşaq bağçası və digər tikililər tamamilə dağıdılmışdır. Xocalı şəhəri məhv edilən zaman dövlət əmlakına və şəxsi əmlaka milyardlarla zərər dəymişdir.

Bu il Xocalı faciəsinin ikinci ildönümü Azərbaycanda dövlət tədbiri səviyyəsində keçiriləcək və xalqımız tərəfindən hüznü yad ediləcəkdir. Azərbaycan Respublikasının Milli Məclisi hər il fevralın 26-nı "Xocalı soyqırımı günü" elan etmək haqqında qərar qəbul etmişdir. Azərbaycan Respublikasının Milli Məclisi bütün dünya azərbaycanlılarına ünvanladığı ilə ümumi Vətənimiz Azərbaycana bağlı olan hər bir soydaşımızı, yurddaşımızı və həmvətənimizi fevralın 26-nı "Xocalı soyqırımı günü" kimi keçirməyə çağırır. Milli Məclis əmindir ki, bütün dünya azərbaycanlıları onun bu çağırışına qoşulacaq, ermənilərin törətdiyi təcavüzkar işğalçı müharibəsinə xalqımızın başına gətirilən müsibətləri yaşadıqları ölkələrin ictimaiyyətinə çatdırmaq üçün imkanını əsirgəməyəcək və bununla da Vətən torpaqlarının düsmən tapdığından azad edilməsi uğrunda mübarizəmizə qoşulacaqlar.

(Bu müraciət Azərbaycan Respublikasının Milli Məclisi tərəfindən 1994-cü il fevralın 24-də qəbul edilmişdir.)

"Xalq qəzeti"

"İki dəfə qaçqınlıq həyatı yaşadım, üstəlik, soyqırımına uğradım..."

Xocalı soyqırımı XX əsrin ən böyük insan qətləmlərindən biri, müasir dünyanın gözü qarşısında baş vermiş bəşəriyyətin utanc nöqtəsi – ... 1992-ci ilin 26 fevralında Xocalı şəhərində Ermənistanın quldur hərbi birləşmələri və keçmiş SSRİ-nin 366-cı motoatıcı alayının dinc azərbaycanlılara qarşı kütləvi qətləmə tərtibatı illər keçsə də, unudulmur. Soyqırımı dəhşətini gözələri ilə görənlər ac-susuz girovluqda qalan, ailə üzvləri qətləmə uğrayan Mürvət Məmmədov da yarası qaysaq bağlamayan vətəndaşlarımızdandır. Hər il təqvim üzrə həmin gün gəlib çatanda varından yox olur, o acıları ikiqat yaşayır.

Unudulmaz Xalq şairimiz Zəlimxan Yaqubun belə misraları var:

**Sizi qınamıram ay Xocalılar,
Sizin başınızda şimşək oynadı,
Sizin başınızda dumanlar oldu.
Millətin dağ boyda fəlakətinə,
Gözünün ucuya döndüb baxmayan,
Nazlanıb gözünü yumanlar oldu!**

Bəli, o dövrün siyasi çəkişmələri, dünyanın susqunluğu da bir yandan yandırdı Xocalıda faşizmə üz-üzə qalanları.

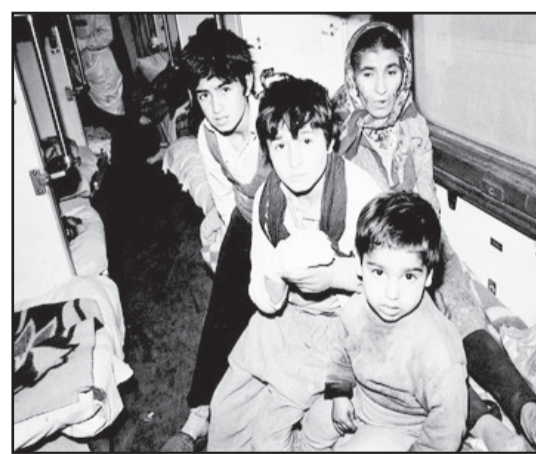
Mürvət Məmmədovun ailəsi sözün bütün mənalarda böyük məşəqqət çəkmişdir. O, Xocalı faciəsi zamanı atasını, üç qardaşını itirib, bir qardaşı yaralanıb, ailəlikcə əsir düşüblər və sonradan erməni əsir və meyitləri ilə dəyişdiriliblər. Bu ailə əslən Göycə mahalındandır. 1988-ci ildə Ermənistan azərbaycanlıların deportasiyası başlananda Xocalıya pənah gətirmişdilər. Lakin nə biləydilər ki, cəmi 3-4 ildən sonra onları daha dəhşətli fəlakət yaxalayacaq.

Ona görə də Mürvət iki dəfə qaçqınlıq taleyi yaşadığını, üstəlik olmanın zillətlər gördüyünü yana-yana söyləyir. Məmmədovlar ailəsi hələ Göycədən qaçqın düşərkən ailənin böyük oğlu Sərvərin faciəsi ilə üzlaşiblər: o, qaçmaqda erməni

gülləsinə tuş gəlib. Sonra birtəhər gəlib Xocalıya yerləşiblər. Mürvət deyir:

– Xocalı 1990-cı ildən blokada şəraitindəydi. Şəhərə giriş-çixış yox idi. Sonuncu dəfə ora vertolyot dekabr ayında gəldi. Ermənilər qazımızı, işiğimizi kəsdilər. Lakin biz dözüb orada qaldıq. Fevralın 25-dən 26-na keçən gecə vəhşilər Xocalıya hücum keçdilər. Əslində, hər gün bizi atəşə tuturdular. Lakin dinc sakinlərə bu qədər amansız, bu qədər misilsiz divan tutacaqlarına inanmırdıq. Keçmiş SSRİ-nin 366-cı alayı da onlarla birgə üstümüzə gəldi. Sonuncu gün böyük qardaşlarım və atam digər mərd xocalılılarla birgə postları qoruyurdular. Bir də gördüm ki, qardaşım heyecanla gələrək ermənilərin yaxınlıqda olduğunu, artıq şəhərə girdiyini bildirdi. Bizim silahlarımız adi ov tüfəngləri idi və bu tüfənglərlə son gülləmizə qədər atırdıq. Şəhər sakinlərinin böyük əksəriyyətinin heç bir silahı yox idi, əliyalın qalmışdılar.

Xatırlayıram ki, ermənilər evimizi mühasirəyə aldılar və evə el qumbarası atdılar. Qumbaranın qəlpəsinin biri ayağıma yaraladı. Digər qəlpə isə anamın kürəyinə dəymişdi. Qaçmaq imkanımız da olmadı. Hamımızı bir otağa yığdılar ki, bizi yandırsınlar. Üç yaşlı qardaşım var idi, çox çətin danışırdı. Orada Xocalı

faciəsindən sonra dil açdı. O, erməni-rus zabitlərinə yaxınlaşaraq: "Noolar, məni yandırmayın, məni yandırmayın," – deyib ağlayırdı. Sonra bizi döyə-döyə "Təcili yardım" maşınına doldurub Əsgərana gətirdilər. Xocalıda ən çox itki Qara qaya deyilən yerdə oldu. İndi ora "Qanlı qaya" deyirik.

Müsaibimiz qeyd edir ki, Xocalıda az sayda özünümüdfə dəstəsinin üzvü var idi. Milli Qəhrəman Əlif Hacıyev aeroportun rəisi idi. Ondan əlavə, Bakıdan 21 nəfər köməyə gəlmişdi. Onların da çoxu Əlif Hacıyev kimi qəhrəmanlıq göstərərək şəhid oldu. Tofiq Hüseynov var idi, Xocalı könüllü batalyonunun komandiri, ona "Mixaylo" ləqəbini vermişdilər. Çox cəsur adam idi. Hamısı bugünkü kimi gözümün qabağındadır. Hər tərəfdən mühasirədə qalmışdıq. Allah şəhidlərimizə rəhmət eləsin. Tofiq Hüseynov nə qədər dinc sakini xilas etmişdi, sonda görür ki, ələ keçəcək, meşənin sıx yerinə qaçaraq erməni silahlılarını aparır, qumbaranı

özünə sıxaraq həlak olur. Yanındakı düşmən əsgərlərini də məhv edir. Ölümündən sonra Milli Qəhrəman adına layiq görülür.

– Bəs, necə oldu ki, əsirlikdən xilas oldunuz? – deyər soruşuram.

Özünü saxlaya bilmir, göz yaşları içində "Allahverdi" deyir. Sonra da izah edir: – Erməni quldurları hər gün narkotikdən, içkiddən istifadə edərək bizə işgəncə verirdilər. Yalandan "Ağdamı aldıq, Bakını da alacağıq" – deyir, ruhumuzu qırmağa çalışırdılar. Yadımdadır ki, həttə əsirlikdə məcburən torpaq yedizdirir, lağlağı edərək: "Yeyin, yeyin, Qarabağ torpağıdır, yeyin!" – deyirdilər. Sonra bir gün hamımızı bir avtobusa doldurub gətirdilər Ağdamın ərazisinə. Heç nədən xəbərimiz yox idi. Sonra öyrəndik ki, Milli Qəhrəman, mərhum Allahverdi Bağırovun sayəsində azad edilmişik. Allah ona qəni-qəni rəhmət eləsin, bizi erməni meyiti ilə dəyişdirmişdi.

Atası Məmməd Məmmədov, qardaşları Səhət və Möhlət hələ əsir düş-

məmişdən öncə ermənilərə müqavimət göstərdikləri zaman öldürülmüşdülər. Əsgəranda erməni qəbristanlığına apararaq erməni qəbrlərinin ayaq tərəfində qətlə yetirmişdilər. Mürvətgil bu dəhşətli xəbəri çox sonra, 2007-ci ildə öyrənə biliblər.

M. Məmmədov deyir ki, bu gün doğmalarının mezarlarının belə olmaması onları ikiqat yandırır.

– Üstdən 31 il keçsə də, o günləri, doğmalarımın, əzizlərimin vəhşicəsinə öldürülməsini, nakam həyatlarını düşünəndə özüme gələ bilirməm. Bari yadigar şəkilləri də qalmayıb ki, baxıb təsəlli alaq...

Xocalı faciəsindən sonra bir müddət bütün təbliğat resurslarında ermənilərə udurduq. Lakin tədricən apardığımız təbliğat sayəsində məhş soyqırımı barədə həqiqətləri, demək olar ki, bütün ölkələrdə yayı bildik. Dövlətimizin məqsədyönlü siyasəti nəticəsiz qalmadı, səfirlərimiz, diaspor təşkilatlarımız faciənin miqyaslarını beynəlxalq ictimaiyyətə çatdırdılar. Heydər Əliyev Fondunun vitse-prezidenti Leyla xanım Əliyeva "Xocalıya ədalət!" beynəlxalq məlumatlandırma kampaniyası 2008-ci ildən bəri davam edir. 44 günlük müharibədə böyük qələbə qazanmışdıq, torpaqlarımızı geri almağımızı bizi böyük təsəlli oldu. Nə qədər şəhidlərimiz olsa da, sonunda qalib gəldik, düşməni diz çökdürdük. Amma uşaq yaddaşımızın bir köşəsində özünə möhkəm yer edən doğma Xocalı-mı bir gün görəcəyimi arzusu ilə yaşayıram. Əminəm ki, bu da olacaq.

Bəli, Xocalı bizim qan yaddaşımızdır, tariximizin unudulmaz səhifəsidir.

Anar TURAN, "Xalq qəzeti"

2023 – “Heydər Əliyev İli”

Ulu öndər və Qərbi Azərbaycan

Bəlli olduğu kimi, XIX əsrin 30-cu illərindən etibarən kütləvi şəkildə köçürülərək tarixi Azərbaycan torpaqlarında, o cümlədən, İrəvanda və ətraf bölgələrdə məskunlaşdırılan ermənilər tədricən bu ərazidə möhkəmlənmiş, özlərinin terror-siyasi təşkilatlarını qurmuş, müxtəlif vasitələrlə azərbaycanlı – müsəlman-türk əhalisinin fiziki məhvini çalınmışlar. Bütün mənbələr və statistik sənədlər aydın şəkildə təsdiq edir ki, XIX əsrə qədər ermənilər heç vaxt Qafqazda, o cümlədən, Qarabağ bölgəsində kütləvi icma kimi yaşamamış, heç bir sahədə say üstünlüyünə malik olmamışlar. Nəhayət, tarixən azərbaycanlıların yaşadığı ərazilər hesabına ermənilər özlərinə Cənubi Qafqazda dövlət qurmağa nail olmuşlar. Bundan sonrakı dövrdə isə azərbaycanlı əhalinin fiziki məhvi ilə yanaşı, deportasiya həyata keçirilmiş, ən nəhayət, XX əsrin 90-cı illərində İndi Ermənistan adlandırılan Qərbi Azərbaycan torpaqlarında əhalisi azərbaycanlılardan ibarət olan sonuncu kənd və şəhərlər də boşaldılmışdır.

Ermənistan paralel olaraq Azərbaycan Respublikasının ərazilərini qəsb etmiş, uzun illər işğal prosesini davam etdirməklə həm də Qərbi Azərbaycandan deportasiya olunan azərbaycanlılar məsələsini diqqətdən yayındırmağa çalışmışdır. Aparılan təhlillər onu göstərir ki, Azərbaycanın böyük işğal problemi ilə qarşılaşmasına, ölkənin dərin sosial-iqtisadi böhranlarla üzləşməsinə baxmayaraq, ümummilli lider Heydər Əliyev müxtəlif çıxışlarında, niq və bəyanatlarında Qərbi Azərbaycan məsələsinə toxunmuş, tarixən xalqımıza məxsus bu ərazilərin taleyi ilə bağlı fikirlərini ifadə etmişdir. Birmənalı şəkildə demək olar ki, İrəvanın, Zəngəzurun, Dərələyəzin, Göyçanın və digər ərazilərin tarixinin öyrənilməsi, bu tarixin unudulmaması, gələcək nəsillərə çatdırılması ulu öndərin başlıca hədəflərindən biri olmuşdur.

Hələ 1998-ci ildə Azərbaycan Respublikası Konstitusiyaya Komissiyasının iclasında ümummilli lider İndi Ermənistan adlandırılan ərazilərin tarixən Azərbaycana mənsubluğu məsələsinə toxunmuşdur. Həmin ilin dekabrında “İslam sivilizasiyası Qafqazda” mövzusunda beynəlxalq simpoziumun iştirakçıları bir qrupu ilə görüşdə çıxış edən ulu öndər Heydər Əliyev bir daha Qərbi Azərbaycan məsələsindən bəhs etmiş, Qafqazın müxtəlif ölkələrindən olan nümayəndələrin qarşısında açıq şəkildə mövqeyini belə ifadə etmişdi: “İndi Ermənistan adlanan ərazi, Qərbi Azərbaycan – İrəvan mahalı, Göyçə mahalı, Zəngibasar mahalı, Zəngəzur mahalı – bunlar hamısı müsəlmanlar, azərbaycanlılar yaşayan diyarlar olubdur. Təəssüf ki, bu ərazilərdən, diyarlardan müsəlmanlar çıxarıblar, indi bu ərazilərdə bir nəfər də olsun müsəlman yoxdur. Bu da Ermənistan millətçiliyi, erməni ekstremizmi, erməni şovinizmi siyasətinin nəticəsidir. Əgər Qafqazda İslam sivilizasiyası haqqında danışırıqsa, həqiqəti demək lazımdır”.

Ulu öndərin nitqlərində və çıxışlarında İrəvanın ermənilərə verilməsi, bu tarixi şəhərin Azərbaycanla məxsus olması məsələsi xüsusi yer tuturdu. Heydər Əliyev həmin dövrdə çərayan edən tarixi prosesləri ən müxtəlif arxivlərdə, hətta məxfi arxivlərdə saxlanılan bir çox sənədlər əsasında bir çox tədqiqatçı və tarixçilərdən daha öncə təhlil edə bilmiş, bu məsələnin hansı şərtlər altın-

Kabban (Qafan), Qıran (Kıran), Naxçıvan, Naşava şəhərlərinin Azərbaycan vilayətinin ərazisində və yaxud Azərbaycanla Baylaqan arasında yerləşdiyini göstərmişdir. Hülakülər dövlətdə vəzir vəzifəsində çalışmış Fəzlullah Rəşidəddinin verdiyi məlumatlara görə, bu dövrdə Qapan ərazisi də Naxçıvan təməlinə daxil olmuşdur. Əfşarların idarəçiliyi dövründə Naxçıvan ölkəsinin tərkibinə 11 mahal daxil olmuşdur. Həmin dövrdə Meğri, Qafan, və Qarakilsə (Sıyan), Tatef əraziləri də məhz Naxçıvan ölkəsinin tərkibində olmuşdu. Yuxarıda tarixi qaynaqlardan gətirilən bütün faktları nəzərə alaraq, ölkənin Ana Qanununun hazırladığı bir toplantıda ümummilli lider Heydər Əliyevin Zəngəzur məsələsinə toxunması, Azərbaycanın strateji əhəmiyyətə malik hissəsi ilə bağlı fikirlər səndirməsi həm tarixi, həm siyasi baxımdan xüsusi hadisələr kimi qeyd olunmalıdır.

Tarixi tədqiqatlar sübut edir ki, hazırda Azərbaycan Respublikasının tərkibində qalan Qərbi Azərbaycan coğrafiyasına aid ərazilərdən biri Naxçıvan, digəri isə Şərqi Zəngəzurdur. Tarixən Qərbi Azərbaycanın iki başlıca mərkəzindən biri İrəvan şəhəri olmuşdursa, digəri Naxçıvan şəhəri idi. Heç də təsadüfi deyildir ki, Əfşarlar sülaləsinin idarə etdiyi Böyük Azərbaycan dövlətinin parçalanmasından sonra Qərbi Azərbaycan ərazilərində meydana çıxmış iki xanlıqdan biri İrəvan xanlığı idisə, digəri Naxçıvan xanlığı olmuşdur.

Ümummilli lider XX əsrin 20-ci illərində regionda yaranmış ağır geosiyasi şəraitdə Naxçıvan ərazisinin Azərbaycanın ayrılmaz tərkib hissəsi kimi qorunub saxlanılmasını tarixi nailiyyət hesab edirdi. Heydər Əliyev hətta o zaman qəbul edilən bəzi rəsmi dövlət qərarlarına baxmayaraq, Naxçıvan əhalisinin buna qarşı çıxmasını böyük qəhrəmanlıq kimi dəyərləndirirdi: “İndi biz bilirik ki, dövlətlərarası işləri görmək nə qədər çətindir. Amma təsəvvür edin, 1920-21-ci illərdə nə indiki neqliyyat, kommunikasiya vasitələri var idi, nə də indiki başqa imkanlar var idi. Bunların heç biri olmadıqda, Azərbaycanın o vaxtkı fədakar insanları Azərbaycanın qorunub saxlanılması üçün də nə qədər mübarizə aparıblar. Biz bunu heç vaxt unutmamalıyıq, qiymətləndirməliyik. Səhvlər də olubdur, həmin səhvlərə görə biz böyük itkilər də vermişik və indiyə qədər qaytara bilmədiyimiz itkilər vermişik. Ancaq böyük uğurlar da, nailiyyətlər də olubdur. Bunlardan biri də Naxçıvana aid olan həmin bu Moskva və Qars müqavilələrində və bunlar üçün çalışsan, onları əldə edən Azərbaycan Respublikasının o vaxtkı rəhbərləri olublar”.

Ümumiyyətlə, ümummilli lider nəinki sovetləşməyə qədərki dövrdə və XX əsrin 20-ci illərinin əvvəllərində, sonrakı illərdə də Qərbi Azərbaycan ərazilərinin Ermənistanla hissa-hissə verilməsi ilə bağlı məsələlərə də toxunmuşdur. Belə çıxışlarında birində ulu öndər 1929-cu ildə Naxçıvanın Ermənistanla verilən kəndləri, eləcə də Şərqi Zəngəzurun bəzi ərazilərinin verilməsindən bəhs edərək demişdir: “Bəli, bu həqiqətdir ki, 1929-cu ildə Zaqafqaziya MİK-in qərarı ilə Naxçıvan Muxtar Respublikasının burada adı çəkilən kəndləri, 657 kvadratkilometr torpağı Ermənistanla verilmişdir. Bu həqiqətdir. Ancaq tək bu deyil. Bəhs etdiyimiz ərazi Naxçıvan Muxtar Respublikasından verilmiş ərazidir. Amma bu tərəfdən – indiki Zəngilan, Qubadlı rayonları tərəfindən də torpaqlar verilibdir. Məsələn, məlumdur ki, Mehri rayonunda böyük bir Nüvədi kəndi var. O, çoxminlik əhalisi olan bir kənddir, sifətən Naxçıvan kəndidir. Nüvədi Arazin sahilində Naxçıvanla Azərbaycanın böyük torpağını ayıran, İndi Ermənistanın olan Meğri rayonunda, həmin məsafənin düz ortasında yerləşir. Həmin Nüvədi kəndi də 1929-cu ildə Azərbaycanın tərkibindən Ermənistanla verilibdir”.

Ulu öndər XX əsrin 60-cı illərinin sonlarında Ermənistanın Azərbaycana aid yeni torpaqları Azərbaycanla qoruyaraq, özünə qatmaq cəhdlərinin də birbaşa şahidi olmuş, 1968-ci ildə Azərbaycan SSR-də bu istiqamətdə qəbul edilmiş bəzi yanlış qərarların qarşısını 1969-cu ildə hakimiyyətə gəldikdən dərhal sonra almışdı. Qeyd etmək lazımdır ki, həmin dövrdə Sadərek, Ordubad, Gədəbəy, Qubadlı, Laçın rayonlarının bəzi ərazilərinin və yaşayış məntəqələrinin Ermənistan SSR-ə

verilməsi nəzərdə tutulurdu. Əslində, bu cür siyasət yürütməklə Sovet hakimiyyəti tarixi Qərbi Azərbaycan ərazilərinin Azərbaycan SSR-in ərazisində qalan digər hissələrini də qoruyaraq Ermənistan adlandırılan dövlətə birləşdirmək məqsədi güdüürdü.

Heydər Əliyev Naxçıvanın qorunmasını, onun tarixinin, mədəniyyətinin öyrənilməsinə həm də ona görə vacib hesab edirdi ki, ermənilərin bu əraziyə iddiaları səngimək bilmirdi. Heydər Əliyev Naxçıvanla bağlı ermənilərin atdıqları addımları, ideoloji işi faktlarla ifşa edir, həmçinin bu istiqamətdə Azərbaycan Respublikasının da öz konsepsiyasının olmasını vacib hesab edirdi. Naxçıvan Muxtar Respublikasının 75 illik yubileyi ilə əlaqədar yarıllıq komissiyasının üzvləri ilə görüşərkən bu məqama toxunan ümummilli lider vurğulamışdı: “Biz Naxçıvana aid iki mənfi meyillə rastlaşırıq. Birincisi, Ermənistanın Azərbaycana qarşı torpaq iddiası və xüsusən Naxçıvana qarşı son vaxtlar güclənmiş torpaq iddiası. Bu məlumdur. Bizim alimlərimiz də burada dedilər ki, bir çox erməni alimləri, – indiki təkəzə alimləri deyil, adi insanlar da, siyasətçilər də, – Azərbaycanın torpaqlarının çoxunun guya Ermənistanla məxsus olduğunu sübut etməyə çalışırlar. İndi isə, görünür ki, onlar yeni bir hücumla, Naxçıvana qarşı hücumla başlayırlar”.

Tarixi həqiqətləri dərinləndirən irəliləməyə xüsusi əhəmiyyət verən Heydər Əliyevin özü əslən Qərbi Azərbaycanın Zəngəzur bölgəsinin Qarakilsə mahalının Comərddi kəndindəndir. Heydər Əliyev Qərbi Azərbaycan torpaqları ilə bağlı zəngin tarixi bilgiləri, azərbaycanlıların vaxtilə həmin torpaqlardan deportasiyası məsələsinə yanaşması həm də onun əcdadlarının həmin ərazilərin gerçək sahibləri olması hissindən irəliləyirdi. Heç də təsadüfi deyildir ki, azərbaycanlılara qarşı ermənilər tərəfindən XX əsrin əvvəllərində törədilən soyqırımı siyasətinə hüquqi siyasi qiyməti verən Azərbaycan Respublikasının Prezidenti məhz Heydər Əliyev olmuşdur. Ulu öndər həm də Qərbi Azərbaycanın aborigen sakinlərinin həmin ərazilərdən deportasiyası və bu prosesin ağırlı nəticələri ilə bağlı hüquqi sənəd imzalamış ilk dövlət başçısı kimi tarixə düşmüşdür. Ulu öndər azərbaycanlı əhaliyə qarşı törədilən soyqırımı və deportasiyalarla bağlı demişdi:

“Ermənistanın Azərbaycana qarşı bu siyasəti XX əsrdə həmişə davam edibdir. Mən bu torpaqlarla əlaqədar məsələni dedim. 50 il bundan əvvəl, 1948-1953-cü illərdə azərbaycanlılar Ermənistanın deportasiya olunublar. O, Azərbaycan torpaqları idi. Həmin torpaqlardan, hansılar ki, o vaxtlar – 1918, 1919, 1920-ci illərdə mübahisə nəticəsində Ermənistanın əlinə keçdi, ondan sonra – 40-50 il əvvəl, 1948-1953-cü illərdə azərbaycanlılar Ermənistanın deportasiya olunublar. O, Azərbaycan torpaqları idi. Həmin torpaqlardan, hansılar ki, o vaxtlar – 1918, 1919, 1920-ci illərdə mübahisə nəticəsində Ermənistanın əlinə keçdi, ondan sonra – 40-50 il əvvəl, 1948-1953-cü illərdə azərbaycanlılar Ermənistanın deportasiya olunublar. O, Azərbaycan torpaqları idi. Həmin torpaqlardan, hansılar ki, o vaxtlar – 1918, 1919, 1920-ci illərdə mübahisə nəticəsində Ermənistanın əlinə keçdi, ondan sonra – 40-50 il əvvəl, 1948-1953-cü illərdə azərbaycanlılar Ermənistanın deportasiya olunublar. O, Azərbaycan torpaqları idi. Həmin torpaqlardan, hansılar ki, o vaxtlar – 1918, 1919, 1920-ci illərdə mübahisə nəticəsində Ermənistanın əlinə keçdi, ondan sonra – 40-50 il əvvəl, 1948-1953-cü illərdə azərbaycanlılar Ermənistanın deportasiya olunublar. O, Azərbaycan torpaqları idi. Həmin torpaqlardan, hansılar ki, o vaxtlar – 1918, 1919, 1920-ci illərdə mübahisə nəticəsində Ermənistanın əlinə keçdi, ondan sonra – 40-50 il əvvəl, 1948-1953-cü illərdə azərbaycanlılar Ermənistanın deportasiya olunublar. O, Azərbaycan torpaqları idi. Həmin torpaqlardan, hansılar ki, o vaxtlar – 1918, 1919, 1920-ci illərdə mübahisə nəticəsində Ermənistanın əlinə keçdi, ondan sonra – 40-50 il əvvəl, 1948-1953-cü illərdə azərbaycanlılar Ermənistanın deportasiya olunublar. O, Azərbaycan torpaqları idi. Həmin torpaqlardan, hansılar ki, o vaxtlar – 1918, 1919, 1920-ci illərdə mübahisə nəticəsində Ermənistanın əlinə keçdi, ondan sonra – 40-50 il əvvəl, 1948-1953-cü illərdə azərbaycanlılar Ermənistanın deportasiya olunublar. O, Azərbaycan torpaqları idi. Həmin torpaqlardan, hansılar ki, o vaxtlar – 1918, 1919, 1920-ci illərdə mübahisə nəticəsində Ermənistanın əlinə keçdi, ondan sonra – 40-50 il əvvəl, 1948-1953-cü illərdə azərbaycanlılar Ermənistanın deportasiya olunublar. O, Azərbaycan torpaqları idi. Həmin torpaqlardan, hansılar ki, o vaxtlar – 1918, 1919, 1920-ci illərdə mübahisə nəticəsində Ermənistanın əlinə keçdi, ondan sonra – 40-50 il əvvəl, 1948-1953-cü illərdə azərbaycanlılar Ermənistanın deportasiya olunublar. O, Azərbaycan torpaqları idi. Həmin torpaqlardan, hansılar ki, o vaxtlar – 1918, 1919, 1920-ci illərdə mübahisə nəticəsində Ermənistanın əlinə keçdi, ondan sonra – 40-50 il əvvəl, 1948-1953-cü illərdə azərbaycanlılar Ermənistanın deportasiya olunublar. O, Azərbaycan torpaqları idi. Həmin torpaqlardan, hansılar ki, o vaxtlar – 1918, 1919, 1920-ci illərdə mübahisə nəticəsində Ermənistanın əlinə keçdi, ondan sonra – 40-50 il əvvəl, 1948-1953-cü illərdə azərbaycanlılar Ermənistanın deportasiya olunublar. O, Azərbaycan torpaqları idi. Həmin torpaqlardan, hansılar ki, o vaxtlar – 1918, 1919, 1920-ci illərdə mübahisə nəticəsində Ermənistanın əlinə keçdi, ondan sonra – 40-50 il əvvəl, 1948-1953-cü illərdə azərbaycanlılar Ermənistanın deportasiya olunublar. O, Azərbaycan torpaqları idi. Həmin torpaqlardan, hansılar ki, o vaxtlar – 1918, 1919, 1920-ci illərdə mübahisə nəticəsində Ermənistanın əlinə keçdi, ondan sonra – 40-50 il əvvəl, 1948-1953-cü illərdə azərbaycanlılar Ermənistanın deportasiya olunublar. O, Azərbaycan torpaqları idi. Həmin torpaqlardan, hansılar ki, o vaxtlar – 1918, 1919, 1920-ci illərdə mübahisə nəticəsində Ermənistanın əlinə keçdi, ondan sonra – 40-50 il əvvəl, 1948-1953-cü illərdə azərbaycanlılar Ermənistanın deportasiya olunublar. O, Azərbaycan torpaqları idi. Həmin torpaqlardan, hansılar ki, o vaxtlar – 1918, 1919, 1920-ci illərdə mübahisə nəticəsində Ermənistanın əlinə keçdi, ondan sonra – 40-50 il əvvəl, 1948-1953-cü illərdə azərbaycanlılar Ermənistanın deportasiya olunublar. O, Azərbaycan torpaqları idi. Həmin torpaqlardan, hansılar ki, o vaxtlar – 1918, 1919, 1920-ci illərdə mübahisə nəticəsində Ermənistanın əlinə keçdi, ondan sonra – 40-50 il əvvəl, 1948-1953-cü illərdə azərbaycanlılar Ermənistanın deportasiya olunublar. O, Azərbaycan torpaqları idi. Həmin torpaqlardan, hansılar ki, o vaxtlar – 1918, 1919, 1920-ci illərdə mübahisə nəticəsində Ermənistanın əlinə keçdi, ondan sonra – 40-50 il əvvəl, 1948-1953-cü illərdə azərbaycanlılar Ermənistanın deportasiya olunublar. O, Azərbaycan torpaqları idi. Həmin torpaqlardan, hansılar ki, o vaxtlar – 1918, 1919, 1920-ci illərdə mübahisə nəticəsində Ermənistanın əlinə keçdi, ondan sonra – 40-50 il əvvəl, 1948-1953-cü illərdə azərbaycanlılar Ermənistanın deportasiya olunublar. O, Azərbaycan torpaqları idi. Həmin torpaqlardan, hansılar ki, o vaxtlar – 1918, 1919, 1920-ci illərdə mübahisə nəticəsində Ermənistanın əlinə keçdi, ondan sonra – 40-50 il əvvəl, 1948-1953-cü illərdə azərbaycanlılar Ermənistanın deportasiya olunublar. O, Azərbaycan torpaqları idi. Həmin torpaqlardan, hansılar ki, o vaxtlar – 1918, 1919, 1920-ci illərdə mübahisə nəticəsində Ermənistanın əlinə keçdi, ondan sonra – 40-50 il əvvəl, 1948-1953-cü illərdə azərbaycanlılar Ermənistanın deportasiya olunublar. O, Azərbaycan torpaqları idi. Həmin torpaqlardan, hansılar ki, o vaxtlar – 1918, 1919, 1920-ci illərdə mübahisə nəticəsində Ermənistanın əlinə keçdi, ondan sonra – 40-50 il əvvəl, 1948-1953-cü illərdə azərbaycanlılar Ermənistanın deportasiya olunublar. O, Azərbaycan torpaqları idi. Həmin torpaqlardan, hansılar ki, o vaxtlar – 1918, 1919, 1920-ci illərdə mübahisə nəticəsində Ermənistanın əlinə keçdi, ondan sonra – 40-50 il əvvəl, 1948-1953-cü illərdə azərbaycanlılar Ermənistanın deportasiya olunublar. O, Azərbaycan torpaqları idi. Həmin torpaqlardan, hansılar ki, o vaxtlar – 1918, 1919, 1920-ci illərdə mübahisə nəticəsində Ermənistanın əlinə keçdi, ondan sonra – 40-50 il əvvəl, 1948-1953-cü illərdə azərbaycanlılar Ermənistanın deportasiya olunublar. O, Azərbaycan torpaqları idi. Həmin torpaqlardan, hansılar ki, o vaxtlar – 1918, 1919, 1920-ci illərdə mübahisə nəticəsində Ermənistanın əlinə keçdi, ondan sonra – 40-50 il əvvəl, 1948-1953-cü illərdə azərbaycanlılar Ermənistanın deportasiya olunublar. O, Azərbaycan torpaqları idi. Həmin torpaqlardan, hansılar ki, o vaxtlar – 1918, 1919, 1920-ci illərdə mübahisə nəticəsində Ermənistanın əlinə keçdi, ondan sonra – 40-50 il əvvəl, 1948-1953-cü illərdə azərbaycanlılar Ermənistanın deportasiya olunublar. O, Azərbaycan torpaqları idi. Həmin torpaqlardan, hansılar ki, o vaxtlar – 1918, 1919, 1920-ci illərdə mübahisə nəticəsində Ermənistanın əlinə keçdi, ondan sonra – 40-50 il əvvəl, 1948-1953-cü illərdə azərbaycanlılar Ermənistanın deportasiya olunublar. O, Azərbaycan torpaqları idi. Həmin torpaqlardan, hansılar ki, o vaxtlar – 1918, 1919, 1920-ci illərdə mübahisə nəticəsində Ermənistanın əlinə keçdi, ondan sonra – 40-50 il əvvəl, 1948-1953-cü illərdə azərbaycanlılar Ermənistanın deportasiya olunublar. O, Azərbaycan torpaqları idi. Həmin torpaqlardan, hansılar ki, o vaxtlar – 1918, 1919, 1920-ci illərdə mübahisə nəticəsində Ermənistanın əlinə keçdi, ondan sonra – 40-50 il əvvəl, 1948-1953-cü illərdə azərbaycanlılar Ermənistanın deportasiya olunublar. O, Azərbaycan torpaqları idi. Həmin torpaqlardan, hansılar ki, o vaxtlar – 1918, 1919, 1920-ci illərdə mübahisə nəticəsində Ermənistanın əlinə keçdi, ondan sonra – 40-50 il əvvəl, 1948-1953-cü illərdə azərbaycanlılar Ermənistanın deportasiya olunublar. O, Azərbaycan torpaqları idi. Həmin torpaqlardan, hansılar ki, o vaxtlar – 1918, 1919, 1920-ci illərdə mübahisə nəticəsində Ermənistanın əlinə keçdi, ondan sonra – 40-50 il əvvəl, 1948-1953-cü illərdə azərbaycanlılar Ermənistanın deportasiya olunublar. O, Azərbaycan torpaqları idi. Həmin torpaqlardan, hansılar ki, o vaxtlar – 1918, 1919, 1920-ci illərdə mübahisə nəticəsində Ermənistanın əlinə keçdi, ondan sonra – 40-50 il əvvəl, 1948-1953-cü illərdə azərbaycanlılar Ermənistanın deportasiya olunublar. O, Azərbaycan torpaqları idi. Həmin torpaqlardan, hansılar ki, o vaxtlar – 1918, 1919, 1920-ci illərdə mübahisə nəticəsində Ermənistanın əlinə keçdi, ondan sonra – 40-50 il əvvəl, 1948-1953-cü illərdə azərbaycanlılar Ermənistanın deportasiya olunublar. O, Azərbaycan torpaqları idi. Həmin torpaqlardan, hansılar ki, o vaxtlar – 1918, 1919, 1920-ci illərdə mübahisə nəticəsində Ermənistanın əlinə keçdi, ondan sonra – 40-50 il əvvəl, 1948-1953-cü illərdə azərbaycanlılar Ermənistanın deportasiya olunublar. O, Azərbaycan torpaqları idi. Həmin torpaqlardan, hansılar ki, o vaxtlar – 1918, 1919, 1920-ci illərdə mübahisə nəticəsində Ermənistanın əlinə keçdi, ondan sonra – 40-50 il əvvəl, 1948-1953-cü illərdə azərbaycanlılar Ermənistanın deportasiya olunublar. O, Azərbaycan torpaqları idi. Həmin torpaqlardan, hansılar ki, o vaxtlar – 1918, 1919, 1920-ci illərdə mübahisə nəticəsində Ermənistanın əlinə keçdi, ondan sonra – 40-50 il əvvəl, 1948-1953-cü illərdə azərbaycanlılar Ermənistanın deportasiya olunublar. O, Azərbaycan torpaqları idi. Həmin torpaqlardan, hansılar ki, o vaxtlar – 1918, 1919, 1920-ci illərdə mübahisə nəticəsində Ermənistanın əlinə keçdi, ondan sonra – 40-50 il əvvəl, 1948-1953-cü illərdə azərbaycanlılar Ermənistanın deportasiya olunublar. O, Azərbaycan torpaqları idi. Həmin torpaqlardan, hansılar ki, o vaxtlar – 1918, 1919, 1920-ci illərdə mübahisə nəticəsində Ermənistanın əlinə keçdi, ondan sonra – 40-50 il əvvəl, 1948-1953-cü illərdə azərbaycanlılar Ermənistanın deportasiya olunublar. O, Azərbaycan torpaqları idi. Həmin torpaqlardan, hansılar ki, o vaxtlar – 1918, 1919, 1920-ci illərdə mübahisə nəticəsində Ermənistanın əlinə keçdi, ondan sonra – 40-50 il əvvəl, 1948-1953-cü illərdə azərbaycanlılar Ermənistanın deportasiya olunublar. O, Azərbaycan torpaqları idi. Həmin torpaqlardan, hansılar ki, o vaxtlar – 1918, 1919, 1920-ci illərdə mübahisə nəticəsində Ermənistanın əlinə keçdi, ondan sonra – 40-50 il əvvəl, 1948-1953-cü illərdə azərbaycanlılar Ermənistanın deportasiya olunublar. O, Azərbaycan torpaqları idi. Həmin torpaqlardan, hansılar ki, o vaxtlar – 1918, 1919, 1920-ci illərdə mübahisə nəticəsində Ermənistanın əlinə keçdi, ondan sonra – 40-50 il əvvəl, 1948-1953-cü illərdə azərbaycanlılar Ermənistanın deportasiya olunublar. O, Azərbaycan torpaqları idi. Həmin torpaqlardan, hansılar ki, o vaxtlar – 1918, 1919, 1920-ci illərdə mübahisə nəticəsində Ermənistanın əlinə keçdi, ondan sonra – 40-50 il əvvəl, 1948-1953-cü illərdə azərbaycanlılar Ermənistanın deportasiya olunublar. O, Azərbaycan torpaqları idi. Həmin torpaqlardan, hansılar ki, o vaxtlar – 1918, 1919, 1920-ci illərdə mübahisə nəticəsində Ermənistanın əlinə keçdi, ondan sonra – 40-50 il əvvəl, 1948-1953-cü illərdə azərbaycanlılar Ermənistanın deportasiya olunublar. O, Azərbaycan torpaqları idi. Həmin torpaqlardan, hansılar ki, o vaxtlar – 1918, 1919, 1920-ci illərdə mübahisə nəticəsində Ermənistanın əlinə keçdi, ondan sonra – 40-50 il əvvəl, 1948-1953-cü illərdə azərbaycanlılar Ermənistanın deportasiya olunublar. O, Azərbaycan torpaqları idi. Həmin torpaqlardan, hansılar ki, o vaxtlar – 1918, 1919, 1920-ci illərdə mübahisə nəticəsində Ermənistanın əlinə keçdi, ondan sonra – 40-50 il əvvəl, 1948-1953-cü illərdə azərbaycanlılar Ermənistanın deportasiya olunublar. O, Azərbaycan torpaqları idi. Həmin torpaqlardan, hansılar ki, o vaxtlar – 1918, 1919, 1920-ci illərdə mübahisə nəticəsində Ermənistanın əlinə keçdi, ondan sonra – 40-50 il əvvəl, 1948-1953-cü illərdə azərbaycanlılar Ermənistanın deportasiya olunublar. O, Azərbaycan torpaqları idi. Həmin torpaqlardan, hansılar ki, o vaxtlar – 1918, 1919, 1920-ci illərdə mübahisə nəticəsində Ermənistanın əlinə keçdi, ondan sonra – 40-50 il əvvəl, 1948-1953-cü illərdə azərbaycanlılar Ermənistanın deportasiya olunublar. O, Azərbaycan torpaqları idi. Həmin torpaqlardan, hansılar ki, o vaxtlar – 1918, 1919, 1920-ci illərdə mübahisə nəticəsində Ermənistanın əlinə keçdi, ondan sonra – 40-50 il əvvəl, 1948-1953-cü illərdə azərbaycanlılar Ermənistanın deportasiya olunublar. O, Azərbaycan torpaqları idi. Həmin torpaqlardan, hansılar ki, o vaxtlar – 1918, 1919, 1920-ci illərdə mübahisə nəticəsində Ermənistanın əlinə keçdi, ondan sonra – 40-50 il əvvəl, 1948-1953-cü illərdə azərbaycanlılar Ermənistanın deportasiya olunublar. O, Azərbaycan torpaqları idi. Həmin torpaqlardan, hansılar ki, o vaxtlar – 1918, 1919, 1920-ci illərdə mübahisə nəticəsində Ermənistanın əlinə keçdi, ondan sonra – 40-50 il əvvəl, 1948-1953-cü illərdə azərbaycanlılar Ermənistanın deportasiya olunublar. O, Azərbaycan torpaqları idi. Həmin torpaqlardan, hansılar ki, o vaxtlar – 1918, 1919, 1920-ci illərdə mübahisə nəticəsində Ermənistanın əlinə keçdi, ondan sonra – 40-50 il əvvəl, 1948-1953-cü illərdə azərbaycanlılar Ermənistanın deportasiya olunublar. O, Azərbaycan torpaqları idi. Həmin torpaqlardan, hansılar ki, o vaxtlar – 1918, 1919, 1920-ci illərdə mübahisə nəticəsində Ermənistanın əlinə keçdi, ondan sonra – 40-50 il əvvəl, 1948-1953-cü illərdə azərbaycanlılar Ermənistanın deportasiya olunublar. O, Azərbaycan torpaqları idi. Həmin torpaqlardan, hansılar ki, o vaxtlar – 1918, 1919, 1920-ci illərdə mübahisə nəticəsində Ermənistanın əlinə keçdi, ondan sonra – 40-50 il əvvəl, 1948-1953-cü illərdə azərbaycanlılar Ermənistanın deportasiya olunublar. O, Azərbaycan torpaqları idi. Həmin torpaqlardan, hansılar ki, o vaxtlar – 1918, 1919, 1920-ci illərdə mübahisə nəticəsində Ermənistanın əlinə keçdi, ondan sonra – 40-50 il əvvəl, 1948-1953-cü illərdə azərbaycanlılar Ermənistanın deportasiya olunublar. O, Azərbaycan torpaqları idi. Həmin torpaqlardan, hansılar ki, o vaxtlar – 1918, 1919, 1920-ci illərdə mübahisə nəticəsində Ermənistanın əlinə keçdi, ondan sonra – 40-50 il əvvəl, 1948-1953-cü illərdə azərbaycanlılar Ermənistanın deportasiya olunublar. O, Azərbaycan torpaqları idi. Həmin torpaqlardan, hansılar ki, o vaxtlar – 1918, 1919, 1920-ci illərdə mübahisə nəticəsində Ermənistanın əlinə keçdi, ondan sonra – 40-50 il əvvəl, 1948-1953-cü illərdə azərbaycanlılar Ermənistanın deportasiya olunublar. O, Azərbaycan torpaqları idi. Həmin torpaqlardan, hansılar ki, o vaxtlar – 1918, 1919, 1920-ci illərdə mübahisə nəticəsində Ermənistanın əlinə keçdi, ondan sonra – 40-50 il əvvəl, 1948-1953-cü illərdə azərbaycanlılar Ermənistanın deportasiya olunublar. O, Azərbaycan torpaqları idi. Həmin torpaqlardan, hansılar ki, o vaxtlar – 1918, 1919, 1920-ci illərdə mübahisə nəticəsində Ermənistanın əlinə keçdi, ondan sonra – 40-50 il əvvəl, 1948-1953-cü illərdə azərbaycanlılar Ermənistanın deportasiya olunublar. O, Azərbaycan torpaqları idi. Həmin torpaqlardan, hansılar ki, o vaxtlar – 1918, 1919, 1920-ci illərdə mübahisə nəticəsində Ermənistanın əlinə keçdi, ondan sonra – 40-50 il əvvəl, 1948-1953-cü illərdə azərbaycanlılar Ermənistanın deportasiya olunublar. O, Azərbaycan torpaqları idi. Həmin torpaqlardan, hansılar ki, o vaxtlar – 1918, 1919, 1920-ci illərdə mübahisə nəticəsində Ermənistanın əlinə keçdi, ondan sonra – 40-50 il əvvəl, 1948-1953-cü illərdə azərbaycanlılar Ermənistanın deportasiya olunublar. O, Azərbaycan torpaqları idi. Həmin torpaqlardan, hansılar ki, o vaxtlar – 1918, 1919, 1920-ci illərdə mübahisə nəticəsində Ermənistanın əlinə keçdi, ondan sonra – 40-50 il əvvəl, 1948-1953-cü illərdə azərbaycanlılar Ermənistanın deportasiya olunublar. O, Azərbaycan torpaqları idi. Həmin torpaqlardan, hansılar ki, o vaxtlar – 1918, 1919, 1920-ci illərdə mübahisə nəticəsində Ermənistanın əlinə keçdi, ondan sonra – 40-50 il əvvəl, 1948-1953-cü illərdə azərbaycanlılar Ermənistanın deportasiya olunublar. O, Azərbaycan torpaqları idi. Həmin torpaqlardan, hansılar ki, o vaxtlar – 1918, 1919, 1920-ci illərdə mübahisə nəticəsində Ermənistanın əlinə keçdi, ondan sonra – 40-50 il əvvəl, 1948-1953-cü illərdə azərbaycanlılar Ermənistanın deportasiya olunublar. O, Azərbaycan torpaqları idi. Həmin torpaqlardan, hansılar ki, o vaxtlar – 1918, 1919, 1920-ci illərdə mübahisə nəticəsində Ermənistanın əlinə keçdi, ondan sonra – 40-50 il əvvəl, 1948-1953-cü illərdə azərbaycanlılar Ermənistanın deportasiya olunublar. O, Azərbaycan torpaqları idi. Həmin torpaqlardan, hansılar ki, o vaxtlar – 1918, 1919, 1920-ci illərdə mübahisə nəticəsində Ermənistanın əlinə keçdi, ondan sonra – 40-50 il əvvəl, 1948-1953-cü illərdə azərbaycanlılar Ermənistanın deportasiya olunublar. O, Azərbaycan torpaqları idi. Həmin torpaqlardan, hansılar ki, o vaxtlar – 1918, 1919, 1920-ci illərdə mübahisə nəticəsində Ermənistanın əlinə keçdi, ondan sonra – 40-50 il əvvəl, 1948-1953-cü illərdə azərbaycanlılar Ermənistanın deportasiya olunublar. O, Azərbaycan torpaqları idi. Həmin torpaqlardan, hansılar ki, o vaxtlar – 1918, 1919, 1920-ci illərdə mübahisə nəticəsində Ermənistanın əlinə keçdi, ondan sonra – 40-50 il əvvəl, 1948-1953-cü illərdə azərbaycanlılar Ermənistanın deportasiya olunublar. O, Azərbaycan torpaqları idi. Həmin torpaqlardan, hansılar ki, o vaxtlar – 1918, 1919, 1920-ci illərdə mübahisə nəticəsində Ermənistanın əlinə keçdi, ondan sonra – 40-50 il əvvəl, 1948-1953-cü illərdə azərbaycanlılar Ermənistanın deportasiya olunublar. O, Azərbaycan torpaqları idi. Həmin torpaqlardan, hansılar ki, o vaxtlar – 1918, 1919, 1920-ci illərdə mübahisə nəticəsində Ermənistanın əlinə keçdi, ondan sonra – 40-50 il əvvəl, 1948-1953-cü illərdə azərbaycanlılar Ermənistanın deportasiya olunublar. O, Azərbaycan torpaqları idi. Həmin torpaqlardan, hansılar ki, o vaxtlar – 1918, 1919, 1920-ci illərdə mübahisə nəticəsində Ermənistanın əlinə keçdi, ondan sonra – 40-50 il əvvəl, 1948-1953-cü illərdə azərbaycanlılar Ermənistanın deportasiya olunublar. O, Azərbaycan torpaqları idi. Həmin torpaqlardan, hansılar ki, o vaxtlar – 1918, 1919, 1920-ci illərdə mübahisə nəticəsində Ermənistanın əlinə keçdi, ondan sonra – 40-50 il əvvəl, 1948-1953-cü illərdə azərbaycanlılar Ermənistanın deportasiya olunublar. O, Azərbaycan torpaqları idi. Həmin torpaqlardan, hansılar ki, o vaxtlar – 1918, 1919, 1920-ci illərdə mübahisə

Dövlət dəstəyi özəl sektorun inkişafını sürətləndirir

İqtisadiyyat naziri Mikayıl Cabbarov "Twitter" səhifəsində 2016–2022-ci illər ərzində 470-dən çox sahibkarlıq subyektinə 570-dən artıq investisiya təşviqi sənədi verildiyini, sahibkarların həyata keçirdikləri layihələr nəticəsində 5,5 milyard manatdan çox investisiyanın yatırıldığını, 38 minədən çox yeni iş yerinin yaradıldığını bildirdi. Nazir daha sonra layihələrin 14 faizinin Bakı şəhəri və ətraf qəsəbələrində, 86 faizinin isə regionların payına düşdüyünü qeyd etdi.

Yeni gəlmişkən, Mikayıl Cabbarovun digər bir paylaşımında Sahibkarlığın İnkişafı Fondu tərəfindən özəl sektorun inkişafına yönəldilən son bir ildəki maliyyə həcmi də diqqətə çatdırılaraq hesabət dövrü ərzində verilmiş güzəştli kreditlərin məbləğinin 69,7 faizinin regionların payına düşdüyü bildirilib. Həmçinin regionlarda bizneslərin dayanıqlılığının artırılması və sahibkarlıq mühitinin təşviqinin prioritet istiqamətlərdən olduğu diqqətə çatdırılıb.

Burada onu da vurğulayaq ki, adçıq-kəlen fond tərəfindən 2022-ci ildə verilmiş güzəştli kreditlərin əhəmiyyətli hissəsi mikro, kiçik və orta sahibkarlıq subyektlərinin payına düşüb. Ötən il həmin biznes subyektlərinə ayrılan kreditlər layihə sayı üzrə 99,9 faiz, məbləğ üzrə isə 98,3 faiz təşkil edib.

Güzəştli kreditlərin tətbiqi, eləcə də sahibkarlığın inkişafına yönəldilən digər layihələr nəticəsində 2022-ci ilin yekunlarına görə, Azərbaycanda ÜDM-də özəl sektorun payı 83,5 faizə çatıb. Sahibkarlıq subyektlərinin 99 faizi kiçik və orta müəssisələrin payına düşüb.

Özəl sektora göstərilən belə bir diqqət və qayğının nəticəsi, şübhəsiz ki, ölkədə əldə edilən bütün sosial-iqtisadi uğurları şərtləndirib, iqtisadiyyatın dinamik inkişafına həlledici təsir göstərib.

Hazırda ölkə iqtisadiyyatının dayanıqlılığının şaxələndirilməsi və rəqabət qabiliyyətinin təmin edilməsi qarşısında iqtisadi islahatlar üzrə əsas vəzifə kimi qoyulub. Bu məqsədlə son illərdə sahibkarlıq fəaliyyətinin genişləndirilməsi, investisiya və biznes mühitinin daha da yaxşılaşdırılması, qanunvericilik bazasının təkmilləşdirilməsi, institusional islahatların aparılması, dövlət tərəfindən sahibkarlara hərtərəfli dəstək verilməsi istiqamətində bir sıra mühüm qərarlar qəbul edilib. Bütün bunların sayəsində Azərbaycan hazırda dünyanın ən sürətlə və dayanıqlı inkişaf edən ölkəsinə çevrilib.

Özəl bölmənin dövlət dəstək alətlərindən daha geniş istifadəsi qeyri-neft sektorunda müasir texnologiyalara əsaslanan yeni istehsal və emal müəssisələrinin, infrastruktur sahələrinin yaradılmasına, real sektora investisiya qoyuluşlarının sürətlənməsinə əlverişli şərait yaradır.

Kiçik və orta sahibkarların maliyyə vəsaitlərinə olan tələbatının ödənilməsinin real mənbəyi kimi sahibkarlığa dövlət maliyyə yardım mexanizmi formalaşdırılıb ki, bu da yuxarıda xatırladığımız kimi, əsas etibarilə İqtisadiyyat Nazirliyinin Sahibkarlığın İnkişafı Fondunun vəsaiti hesabına güzəştli maliyyəyə mexanizmlərinin tətbiqi ilə səcilyənlərdir. Fondun vəsaiti qeyri-neft sektorunun inkişafı, innovativ texnologiyaların tətbiqi və ixrac əməliyyatları üzrə investisiya layihələrinin maliyyələşdirilməsinə yönəldilir.

Sahibkarların investisiya təminatının gücləndirilməsində "Azərbaycan İnves-

Ekspert rəyi

Samir HEYDƏROV,
iqtisadçı-ekspert

Son illər ölkəmizdə özəl sektorun dinamik inkişafı məqsədilə bir sıra əhəmiyyətli layihələr həyata keçirilib. Sahibkarlıq sahəsində lisenziya tələb olunan fəaliyyət növləri əhəmiyyətli dərəcədə azaldılıb. Investisiya qoyuluşunun stimullaşdırılması üçün investisiya təşviqi sənədinin verilməsi diqqətə saxlanılıb.

Hazırda sahibkarlığın inkişafına müsbət təsir göstərən amillərdən biri olan satınalmalar sahəsində kotirovka sorğusu proseduru tamamilə elektronlaşdırılaraq vahid internet portalı – etender.gov.az vasitəsilə həyata keçirilir. Özəl sektorda müsbət göstəricilərin əldə edilməsi məqsədilə vergi qanunvericiliyində həyata keçirilən köklü islahatlar bu gün də davam etdirilir. Bu tədbirlər özəl sektorun fəaliyyətinin gücləndirilməsinə, şəffaflığın və hesabətliyin artırılmasına, rəqəmsallaşmanın geniş vüsət almasına, rəqabət mühitinin inkişafını şərtləndirir.

Sahibkarlığın inkişafına sistemli və ardıcıl dövlət dəstəyinin daha bir nümunəsi kimi Export.az elektron ticarət portalını göstərmək olar. Portal sahibkarlıq subyektlərinin biznes əlaqələrində etibarli vasitəci, dünya biznesinə asan çıxış imkanının yaradılması missiyasını yerinə yetirir.

Hazırda rəqabət üzrə yeni elektron, keyfiyyət portalının hazırlanması, həmçinin dövlət satınalmaları portalının funksiyalarının genişləndirilməsi nəzərdə tutulur.

Qeyd edək ki, 2022-ci ilin yekunlarına görə, Azərbaycanda ÜDM-də özəl sektorun payı 83,5 faiz təşkil edib. Sahibkarlıq subyektlərinin 99 faizi kiçik və orta müəssisələrin payına düşüb.

Bütün bu tədbirlərin həyata keçir-

ilməsi və institusional dəstək mexanizmlərinin formalaşdırılması məqsədilə İqtisadiyyat Nazirliyinin tabeliyində yaradılan Kiçik və Orta Biznesin (KOB) İnkişafı Agentliyi tərəfindən kiçik və orta biznes strukturlarının iqtisadiyyatda rolunun, həmçinin rəqabət qabiliyyətinin artırılması, maliyyə resurslarına və satış bazarlarına çıxışının genişləndirilməsi istiqamətində müxtəlif təşviq və dəstək mexanizmləri həyata keçirilir. KOB dostu ofisləri, KOB İnkişaf Mərkəzləri, KOB-lar üçün təhsil, elm, tədqiqat layihələrinin maliyyələşdirilməsi, "Startup şəhadətnaməsi"nin verilməsi buna misal ola bilər.

Hazırda ölkə üzrə sahibkarlıq subyektlərinin 99,6 faizini kiçik və orta sahibkarlıq qurumları təşkil edir. Onların isə əlavə dəyər yaradılmasında, ixrac, məşğulluq və investisiyalarda payı getdikcə artır.

Kiçik və orta sahibkarlığın ölkə iqtisadiyyatında rolunun və rəqabət qabiliyyətinin yüksəldilməsi, bu sahədə idarəçilik sisteminin müasir tələblərə uyğunlaş-

dırılması və institusional dəstək mexanizmlərinin formalaşdırılması məqsədilə İqtisadiyyat Nazirliyinin tabeliyində yaradılan Kiçik və Orta Biznesin (KOB) İnkişafı Agentliyi tərəfindən kiçik və orta biznes strukturlarının iqtisadiyyatda rolunun, həmçinin rəqabət qabiliyyətinin artırılması, maliyyə resurslarına və satış bazarlarına çıxışının genişləndirilməsi istiqamətində müxtəlif təşviq və dəstək mexanizmləri həyata keçirilir. KOB dostu ofisləri, KOB İnkişaf Mərkəzləri, KOB-lar üçün təhsil, elm, tədqiqat layihələrinin maliyyələşdirilməsi, "Startup şəhadətnaməsi"nin verilməsi buna misal ola bilər.

Qarşıdakı illər ərzində sahibkarlığa dövlət dəstəyi mexanizmlərinin effektivliyi, ünvanlılığı və şəffaflığı daha da gücləndiriləcək. Uğurlu ölkələrin təcrübələri əsasında biznes startaplarının və inkubatorlarının, ixracönlümlü istehsal və xidmətlər üzrə biznes layihələrinin dəstəklənməsi mexanizmləri təkmilləşdiriləcək. Nəticədə, sahibkarlıq fəaliyyətinə başlamaq və mövcud fəaliyyətini genişləndirmək istəyənlər, xüsusilə kiçik və orta bizneslər üçün yeni maliyyəyə mexanizmləri yaradılacaq. Bu əsasda sahibkarlara dəstək üzrə sərf olunan maliyyə vəsaitinin 20–30 faizi mikro, 35–45 faizi kiçik və 25–35 faizi orta sahibkarlara yönəldiləcək.

Bir sözlə, həyata keçirilən genişmiqyaslı layihələr iqtisadi artım üçün ölkədə makroiqtisadi dayanıqlığı, maliyyə sektorunun bütün seqmentlərinin sabitliyini şərtləndirəcək.

Vaqif BAYRAMOV,
"Xalq qəzeti"

Biznes mühiti və beynəlxalq reytinglər üzrə komissiyanın təşkilatçılığı ilə "Rəqəmsal idarəetmə platforması və yeni iqtisadi təşəbbüslərin təqdimatı" mövzusunda konfrans keçirilib. Tədbiri İqtisadi İslahatların Təhlili və Kommunikasiya Mərkəzinin icraçı direktoru Vüsal Qasımlı açdı. Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Administrasiyasının İqtisadi siyasət və sənaye məsələləri şöbəsinin sektor müdiri, komissiya katibliyinin rəhbəri Vüsal Şixəliyev "Rəqəmsal idarəetmə platforması və yeni innovativ sistemlər" mövzusunda çıxış etdi.

Yeni iqtisadi təşəbbüslərlə bağlı müzakirə

Natiq bildirib ki, komissiyanın yeni rəqəmsal idarəetmə platforması müasir çağırışlara adekvat ekosistemin yaradılması məqsədilə maraqlı tərəflərin aktiv və koordinasiyalı iştirakı ilə inklüzivliyin, həmçinin vahid sinerjinin yaradılması, müxtəlif kommunikasiya kanallarının vahid rəqəmsal platforma ilə əvəz olunması, potensial islahat sahələrinin analitik innovativ alətlər vasitəsilə avtomatik müəyyənləşdirilməsini təmin edəcək. Rəqəmsal idarəetmə platforması, eyni zamanda, komissiyanın fəaliyyətinin səmərəliliyini, çevikliyini və proseslərin şəffaflığını daha da artırmağa imkan verəcək.

Konfrans zamanı digər yeni innovativ alət kimi "E-İştirakçılıq platforması" da təqdim olub. Qanunvericilik təşəbbüslərində elektron iştirakı reallaşdıracaq yeni platforma komissiyanın işçi qrupları ilə interaktiv əlaqənin yaradılmasına, biznes sahələri üzrə hazırlanan layihələrə elektron platforma üzərindən münasibət bildirilməsini mümkün edəcək.

Azərbaycan Respublikası İqtisadiyyat Nazirinin birinci müavini, "Beynəlxalq ticarət" işçi qrupunun rəhbəri Elnur Əliyev "Xarici ticarət fəaliyyətində rəsmiləşdirilmənin təkmilləşdirilməsi: Malların gömrük dəyərinin müəyyən edilməsi ilə bağlı islahatlar" mövzusunda çıxışı zamanı

ən son islahatlar barədə ətraflı məlumat verib və yeni dəyişikliklərə əsasən, gömrük dəyərinin müəyyənləşdirilməsində sadə meyarlara əsaslanıldığını, habelə dəyərin müəyyənləşməsi prosedurlarının malların təchizat mənbələrindən asılı olaraq fərqlənməməsi prinsipinin təsbit olunduğunu bildirdi. E.Əliyev daha sonra bu sahədə ən son islahatlarla gömrük dəyərləndirilməsi prosesində gömrük-sahibkar kommunikasiyasının yeni formalaşması, elektron formada aparılması imkanının təmin olunması da xatırladı.

Azərbaycan Respublikası Dövlət Gömrük Komitəsi sədrinin birinci müavini İsmayil Hüseynov "Ekoloji təmiz neqliyyat vasitələrinin istifadəsinin stimullaşdırılması və təşviqi" mövzusunda təqdimatında biznes mühiti və beynəlxalq reytinglər üzrə komissiya çərçivəsində yaradılan xüsusi altqrupun fəaliyyəti, ekoloji təmiz neqliyyat vasitələrinin istifadəsinin stimullaşdırılması və təşviqi üzrə görülən işlər və əldə olunan nailiyyətlərdən danışdı. O, bu sahədə aparılan islahatlar nəticəsində elektrik mühərriklə və hibrid neqliyyat vasitələrinin ölkəyə idxalında əhəmiyyətli artım olduğunu, bu sahədə maliyyə alqatlarının təmin edildiyini və elektrik doldurma məntəqələri ilə bağlı interaktiv xəritənin yaradıldığını qeyd etdi.

"Xalq qəzeti"

Bank sektorunun mənfəəti artıb

Cari ilin yanvar ayında Azərbaycanın bank sektoru 90,3 milyon manat xalis mənfəət əldə edib. Bu da ötən ilin eyni dövrü ilə müqayisədə 54,1 faiz çoxdur.

Azərbaycan Mərkəzi Bankının məlumatına görə, 2022-ci ildə bankların əməliyyat gəlirləri 358,2 milyon manat, əməliyyat xərcləri isə 217,9 milyon manat təşkil edib. Bu da əvvəlki ilə nisbətən müvafiq olaraq 35,8 faiz və 28,4 faiz çoxdur. Ötən il bank sektorunun xüsusi ehtiyat-

lara ayrılmaları 27,3 milyon manat (28,2 faiz çox), mənfəət vergisi ödəmələri isə 22,7 milyon manat (62,1 faiz çox) təşkil edib. İl ərzində banklar tərəfindən digər xərclərə 0,1 milyon manat ayrılıb.

Qeyd edək ki, hazırda Azərbaycanda 25 bank fəaliyyət göstərir.

İşsizliyin səviyyəsi azalıb

Dövlət Statistika Komitəsinin məlumatına görə, cari ilin yanvar ayında Azərbaycan işsiz statuslu şəxslərin sayı 302,4 min nəfərə bərabər olub.

Bu göstərici ötən ilin müvafiq dövründə 315,8 min nəfərə bərabər idi. İşsizlərin sayının azalması nəticəsində ölkədə işsizlik səviyyəsi 5,95 faizdən 5,6 faizə

qədər azalıb. Qeyd edək ki, hesabat dövründə ilkin məlumatlara əsasən, iqtisadi fəal əhəlinin sayı 5 milyon 358,9 min nəfər olub, onlardan 5 milyon 056,5 min nəfərini məşğul əhali təşkil edib.

"Xalq qəzeti"

Ötən il 71,3 min yeni iş yeri açılıb

Dövlət Statistika Komitəsinin məlumatına görə, ötən il ərzində açılmış iş yerlərinin 91,4 faizi qeyri-dövlət sektorunda yaradılıb.

Yeni açılmış iş yerlərinin 80,2 faizi Bakı şəhərinin, 0,6 faizi Naxçıvan Muxtar Respublikasının, 19,2 faizi digər regionların, o cümlədən 3,3 faizi Abşeron–Xızı, 2,6 faizi Quba–Xaçmaz, 2,5 faizi Şəki–Zaqatala, 2 faizi Şirvan–Salyan, 1,7 faizi Gəncə–Daşkəsən, 1,3 faizi Qarabağ, 1,3 faizi Qazax–Tovuz, 1,3 faizi Lənkəran–Astara, 1,2 faizi Mərkəzi Aran, 0,9 faizi Mil-Muğan, 0,8 faizi Dağlıq Şirvan, 0,3 faizi isə Şərqi Zəngəzur iqtisadi rayonlarının payına düşüb.

Yeni açılmış iş yerlərinin 8,8 faizi yeni yaradılmış müəssisə və təşkilatlarda, 89,6 faizi mövcud müəssisə və təşkilatlarda, 0,9 faizi fəaliyyətini bərpa etmiş müəssisə və təşkilatlarda, 0,7 faizi isə digər tədbirlər üzrə yaradılıb.

Bununla yanaşı, 2022-ci il ərzində ölkədə 11,9 min iş yeri bağlanıb. Bu dövrdə bağlanmış iş yerlərinin 39,3 faizi qeyri-dövlət sektorunun payına düşüb. İş yerlərinin 57,3 faizi müəssisə və təşkilatların fəaliyyətlərinin dayandırılması, 42,7 faizi isə fəaliyyət göstərən müəssisə və təşkilatlarda aparılan ixtisarlara əlaqədar bağlanıb.

"Xalq qəzeti"

Azərbaycan məhsullarının bazarı genişlənir

İqtisadi İslahatların Təhlili və Kommunikasiya Mərkəzinin yaydığı məlumatlara əsasən, ötən il ərzində Azərbaycanın ümumi ixracı 38,1 milyard ABŞ dolları, qeyri-neft sektoru üzrə ixrac 3,05 milyard ABŞ dolları təşkil edib. Qeyri-neft sektoru üzrə ixrac 2021-ci ilə müqayisədə 12,4 faiz artıb. Aqrar və aqrar-sənaye məhsulları üzrə birgə ixracın statistik dəyəri 912,4 milyon ABŞ dollarına çatıb. 2022-ci ilin yanvar-dekabr ayları ərzində ixrac olunan meyvə-tərəvəz məhsulları aqrar məhsullar qrupunun 93 faizini təşkil edib. Qeyri-neft-qaz ixracının tərkib hissəsində əhəmiyyətli yer tutan aqrar-sənaye məhsullarının yaradıldığı dəyər ötən ilin müvafiq dövrü ilə müqayisədə 35,4 artıb.

Burada diqqətçəkən bir məqam da Azərbaycan Respublikasının hüquqi və fiziki şəxsləri tərəfindən 2022-ci ildə dünyanın 185 ölkəsindəki tərəfdaşları ilə ticarət əməliyyatlarının həyata keçirilməsi, 121 ölkəyə məhsul ixrac edilməsidir.

Onu da qeyd edək ki, Dövlət Statistika Komitəsinin yaydığı məlumatlara görə, 2021-ci ilə müqayisədə ölkəmizin xarici ticarət dövriyyəsi faktiki qiymətlərlə 57,7 faiz, real ifadədə 6,4 faiz, o cümlədən ixrac 8,7 faiz, idxal isə 1,7 faiz artıb. Ötən il qeyri-neft-qaz məhsullarının ixracı əvvəlki ilə müqayisədə faktiki qiymətlərlə 12,3 faiz, real ifadədə 4,2 faiz artaraq 3 milyard 47,7 milyon dollar təşkil edib.

Heç şübhəsiz, belə bir müsbət göstəricilərin əldə olunmasında Azərbaycanın ixrac coğrafiyasının getdikcə genişlənməsi önəmli rol oynayıb. Bu gün ixrac ünvanları sırasında qonşu ölkələrlə yanaşı, ABŞ kimi dövlətlər də yer alıb. Yeri

gəlmişkən, İqtisadi Zonaların İnkişafı Agentliyinin məlumatına əsasən, Sumqayıt Kimya Sənaye Parkının rezidenti "Azertexnolayn" MMC tərəfindən ilk dəfə olaraq Amerika Birləşmiş Ştatlarına (Miçiqan ştatına) aqrotexnikalar üçün ehtiyat hissənin (yedək parça) ixracı həyata keçirilib. Bu ölkəyə ilk mərhələdə 36,3 ton məhsul göndərilib.

Qeyd edək ki, "Azertexnolayn" MMC 2013-cü ildə Sumqayıt Kimya Sənaye Parkının rezidenti kimi qeydiyyatla alınıb və şirkət parkın ərazisində müxtəlif diametrlə polad boruların istehsalını həyata keçirir. Hazırda müəssisədə 60-dan çox çeşiddə məhsul istehsal olunur. Müəssisənin məhsulları daxili bazarla satılmaqla yanaşı, dünyanın 20-dən çox ölkəsinə ixrac edilir.

Göründüyü kimi, Azerbay-

canın ixrac marşrutunun okeanın o tayınadək uzanması bir sıra amillərlə yanaşı, son illər ərzində fəaliyyətə başlayan sənaye parkları və məhəllələrdə keyfiyyətli məhsul istehsalı ilə sıx bağlıdır. Bu, eyni zamanda, respublikadakı mövcud sənaye parkları, sənaye məhəllələri və aqroparkların idarəetməni, habelə nəzərdə tutulan mexanizmlərini daha yüksək səviyyədə təşkil etməsindən xəbər verir. Həmçinin həmin müəssisələrdə həyata keçirilən tədbirlərin səmərəliliyini, sıx koordinasiya, sistemlilik prinsiplərinə böyük əhəmiyyət verildiyini göstərir. Bütün bunlarla yanaşı, son illərdə iqtisadiyyatda kiçik və orta biznesin dominantlığının xeyli yüksəlməsi, xüsusilə dövlət investisiyaları hesabına yaradılan müasir iqtisadi infrastrukturla-

rın fəaliyyətində ixrac prosesi önəmli yer tutur.

Burada onu da deyək ki, respublikamızın ixrac əməliyyatlarını getdikcə genişləndirilməsi ölkələrarası münasibətlərin, iqtisadi əlaqələrin inkişafında mühüm amillərdəndir. Məhz buna görədir ki, dövlət başçısı, eləcə də nümayəndə heyətləri arasında keçirilən görüşlərin, danışıqların əsas mövzularından birini də məhz xarici ticarət dövriyyəsinin artırılması təşkil edir.

Azərbaycanın ixrac əməliyyatlarından danışıqdan qeyd edək ki, son illər ixracın strukturunda qeyri-neft məhsullarının, o cümlədən ərzaq mallarının çəkisi xeyli artıb. Məlumat üçün bildirik ki, ölkəmizdə qeyri-neft sektorunun davamlı inkişafı ilə bağlı reallaşdırılan tədbirlər nə-

ticəsində bu sahədə rəqabətqabiliyyətli məhsulların istehsalı xeyli artıb. Bu vacib məqama toxunan Prezident İlham Əliyev çıxışlarının birində deyib: "Əgər biz keçmiş yada salsaq görərik ki, o vaxt yerli məhsulları heç tapmaq mümkün deyildi. İndi bizim yerli məhsullarımız heç bir xarici məhsuldan geri qalmır-həm keyfiyyəti, həm də onların müasir qablaşdırılması, xarici görünüşü, dadı baxımından... Azərbaycanda indi kənd təsərrüfatı emalı sənayesində əlaqədar məhsullar istehsal olunur ki, Avropa ölkələrində də, Amerikaya da ixrac edilir".

Buradan aydın olur ki, ölkəmizdə dövlət səviyyəsində həyata keçirilən bir sıra zəruri tədbirlər, strateji məhsulların idxalında və ixracında bütün fiziki və hüquqi şəxslərin bərabər hüquqlarının təmin olunması və inhisarçılığın qarşısının alınması istiqamətində görülən işlər, daxili bazarın marketinqin düzgün müəyyən edilməsi, gömrük əlaqələrinin sadələşdirilməsi, xarici ticarətin liberalləşdirilməsi, eləcə də əlverişli investisiya mühitinin yaradılması və s. xarici ticarət əlaqələrinin həcmində və coğrafiyasının daha da genişlənməsinə müsbət təsir göstərib.

Mirbəğir YAQUBZADƏ,
"Xalq qəzeti"

Müqəssirin Femidanın ətəyindən yapışması...

Ermənilər Beynəlxalq Ədalət Məhkəməsinin Laçın yolu ilə bağlı "aralıq tədbiri"ne öz ağıllarına uyğun şərhlər verməyə, bunu, az qala, qələbələri kimi təqdim etməyə cəhd göstərirlər. Amma unudurlar ki, bu növbəti özünüüldatma, eyniforiya keçib gedəcək, tezliklə İrəvan və Xankəndi separatçıları Azərbaycan xalqına qarşı dövlət səviyyəsində törətdikləri cinayətlərə görə məsuliyyətdən yaxa qurtara bilməyəcək.

Beynəlxalq hüquqa zidd, məntiqdən uzaq bəyanatlar vermək, yalana həqiqət donu geyindirmək, hay-küççülük erməni xislətinin ayrılmaz tərkib hissəsidir. BMT Beynəlxalq Ədalət Məhkəməsinin (BƏM) Laçın yolu ilə bağlı "aralıq tədbirlər" kimi tövsiyə olunan qərarını, az qala, beynəlxalq hüququn təntənəsi kimi qələmə verməyə çalışması, bunu özlərinin "qələbəsi" kimi bayram etməsi də həmin xislətin əlamətlərindəndir. Azərbaycan Xarici İşlər Nazirliyi Nikol Paşinyanın BƏM-in qərarı ilə bağlı dediklərinə operativ şərhini açıqlayıb:

"Ermənistanın baş naziri Nikol Paşinyanın Beynəlxalq Ədalət Məhkəməsinin qərarı ilə bağlı 23 fevral 2023-cü il tarixli şərhli məhkəmənin qərarı ilə tərs-mütənəbidir və Ermənistan tərəfinin növbəti dəfə arzularının reallığı kimi təqdimatı cəhdidir".

Bir çox arzularının reallığa çevrilməyi ümidi ilə tarix boyu özlərini aldadan ermənilər yenə beynəlxalq ictimaiyyəti, hətta Beynəlxalq Femidanı azdıрмаğa

can XİN Paşinyanın bu yalanını da ifşa edərək, həmin məqama aydınlıq gətirib:

"Məhkəmənin bu qərarı Ermənistanın Azərbaycan ərazilərində minalar və mina təhlükələri yerləşdirməsi, Laçın yolundan sui-istifadə edərək Azərbaycan ərazilərinə 2021-ci il istehsalı minaları daşması və minalanmış ərazilər barədə həqiqi xəbərlərin təqdim edilməsi kimi öhdəliklərin pozuntularından azad etmir. Ümumilikdə qeyd edək ki, məhkəmə tərəfindən mina təhdidi məsələsinə mahiyyəti üzrə ayrıca baxılacaq. Laçın yolunda Azərbaycanın vəzifələrinin nədən ibarət olduğu barədə məsələni şərh edən Ermənistan baş naziri görür ki, hələ də 10 noyabr 2020-ci il tarixli üçtərəfli Bəyanatında Azərbaycan Respublikasının Laçın yolu üzrə hər iki istiqamətdə vətəndaşların, nəqliyyat vasitələrinin və yüklərin hərəkətinə təhlükəsizlik zəmanəti verməsi barədə müddəanı düzgün anlamayıb. Azərbaycanın Laçın yolunda hərəkəti təhlükəsizliyinə zəmanət verməsi yoldan sui-istifadə hallarına imkan yaradılması kimi anlaşılan

Təbii haqqımızı heç kəs tapdaya bilməz

Azərbaycan XİN-in şərhindən: "Məhkəmə, eyni zamanda Ermənistanın yol boyu hərəkətin "sərbəst" olması və "bütün" şəxslər, yük və nəqliyyat vasitələri üçün təmin olunması ilə bağlı iddiasını da qəbul etməyib. Bununla, Məhkəmə Azərbaycanın mövqeyinə əlavə olaraq dəstək verərək, Laçın yolu ilə hərəkətin Ermənistanın iddia etdiyi kimi, "azad", yeni heç bir nəzarət olmadan həyata keçirilməsi barədə Ermənistanın tələbini rədd edib".

...BMT-nin iki yüzə yaxın üzvündən biri olaraq, Azərbaycan dövləti özünü bayrağına, gerbinə, himnəyə malik olduğu kimi, həm də sərhədinə, gömrük xidmətinə və ordusuna sahibdir. Beynəlxalq hüququn tanıdığı ərazisinə istər qonşu, istərsə də uzaq xarıcından daxil olan canlı və cansız hər kəsin və hər şeyin sənədinə yoxlamalıdır. İlk baxışda bəsit səsləndə, bunu BMT-nin Nizamnaməsi və elementar məntiq tələb edir. Həmin Nizamnamənin 51-ci maddəsinə əsasən, bu quruma üzv olan hər bir ölkə öz ərazi bütövlüyünü bərpa etmək hüququna malikdir. Azərbaycan bir dövlət kimi bu hüquqdan yararlanaraq, ərazi bütövlüyünü təmin edib, qalır sərhədlərin niyə salınması. Bəli, BƏM "Laçın yolu hər iki tərəfdən açıq olmalıdır" kimi aralıq qərarını qəbul edə bilər, intəhası, heç bir halda BMT üzvü olan hansısa ölkənin sərhəd məntəqəsinin, gömrük xidmətinin yolverilməzliyi barədə beynəlxalq hüquq və ədalətlə daban-dabana zidd qərar imza ata bilməz. Bütün hallarda Ermənistan Laçın yolunun başlanğıcında Azərbaycan dövlətinin sərhəd məntəqəsinə və gömrük xidmətinə yaratmasına mane ola bilməyəcək.

Azərbaycan XİN-in məlumatında bu məqam xüsusi qeyd olunur:

"Azərbaycan Laçın yolunun başlanğıcında sərhəd nəzarət keçid məntəqəsi yaradılması barədə təkliflə çıxış edib. Bu təklif Azərbaycanla Ermənistan arasında post-münəqişə normalaşma prosesi çərçivəsində Laçın yolu üzrə şəffaf mexanizm və etimad quruculuğu tədbiri kimi beynəlxalq tərəfdaşlar tərəfindən də müsbət qarşılanıb. Lakin, Ermənistanın bu təklifdən heç bir əsas gəlmədən imtina etməsi onun Laçın yolunda şəffaflıqda maraqlı olmadığını və sui-istifadə hallarını davam etdirmək niyyətinin göstəricisidir".

Buna qarşı çıxmağa təkə İrəvanın yox, digər ölkələrin və beynəlxalq təşkilatların da səlahiyyəti yoxdur. Yaranmış mövcud durumun Azərbaycan üçün ən vacib və inəce məqamı Qarabağda müvəqqəti yerləşdirilmiş Rusiyanın sülhməramlı hərbi kontingenti ilə bağlıdır. 10 noyabr Bəyanatının Laçın yolunda sülhməramlıların yerinin dəyişməsinə nəzərdə tutulan maddəsi İrəvanın günahı üzündən hələ də icra olunmamış qalır. İndi aydın görünən odur ki, Azərbaycan üçün vacib sayılan bu məsələnin Rusiya ilə danışıqlarına və prosesin sürətləndirilməsinə ehtiyac yaranıb. Günün gətirdiyi Rusiya XİN-in başçısı Sergey Lavrovun Bakıya gözlənilən səfəri zamanı bu məsələ də müzakirə mövzusu olacaq...

İmran BƏDİRXANLI,
"Xalq qəzeti"

çalışırlar. Onların bunu hansı formada etdiyi isə siyasətdən və hüquqdan uzaq adamlarda belə gülüş və ironiya doğurur.

Paşinyan özünün Nazirlər Kabinetinin iclasındakı çıxışında BƏM-in İrəvanın iddiasını təmin etdiyini və "Azərbaycanın üzərinə Laçın dəhlizi ilə hər iki istiqamətdə vətəndaşların və nəqliyyat vasitələrinin maneəsiz hərəkətinin təmin etməkdən ötrü bütün mümkün tədbirləri görmək" öhdəliyini qoyduğunu söyləyib. Çıxışı hüquqi baxımdan təhrif və yalanlar üzərində qurulan, dünyanın ən ali məhkəmə instansiyasının qərarını yanlış interpretasiya edən Paşinyan yenə də özünü və xalqını aldatmaq məşğuldur. Beynəlxalq Femidanın "aralıq tədbirləri" kimi təsnifatlandırılan ilkin qərarını nazirlərinə və ictimaiyyətlə "Azərbaycan üçün məcburi hüquqi qüvvəyə malik öhdəlik" kimi izah etməyə çalışan Paşinyan daha bir siyasi naşılığını – beynəlxalq hüquqdan bixəbər, şərişəsiz diplomat olduğunu növbəti dəfə nümayiş etdirib.

Baku addımlarını beynəlxalq hüquqa uyğun atır

Paşinyanın nazirlərinə və xalqına ünvanladığı daha bir "şad xəbəri" BƏM-in guya Azərbaycanın əks iddiasını rədd etməsidir. Amma reallıqda bu məsələ heç də Paşinyanın təqdim etdiyi və ermənilərin arzuladığı şəkildə deyil. Azərby-

malamıdır və Azərbaycan tərəfinin buna imkan yaratmayacağı dəfələrlə bəyan olunub".

Azərbaycan XİN-in Paşinyana ünvanladığı bu cavabı İrəvanın Qarabağ ermənilərinin, guya, blokada şəraitində yaşaması və humanitar fəlakətə üz-üzə qalması barədə siyasi avəntura xarakterli bəyanatlarının hüquqi baxımdan hansısa beynəlxalq konvensiyanın prinsipləri ilə, eləcə də məntiqə bir araya sığmadığını ortaya qoyur. BMT-nin Ədalət Məhkəməsi öz qərarında Azərbaycanın səlahiyyətləri daxilində Laçın yolu boyunca təhlükəsiz hərəkəti təmin etməkdən ötrü sərəncamında olan bütün tədbirləri gördüyü və bundan sonra da görəcəyinə dair, eləcə də Azərbaycan, Rusiya və Ermənistan liderlərinin 2020-ci il 10 noyabr tarixli üçtərəfli Bəyanatın şərtlərini yerinə yetirdiyi barədə söylərinə nəzərə alması müsbət məqamlardır. Məhkəmə Ermənistanın ərazilərimizi minalaması məsələsinin "müvəqqəti tədbirlər" kimi prosessual tədbirin tətbiq dairəsinə aid olmadığı qənaətinə gəlib. Əslində, bu mövqə Ermənistanın Azərbaycanın ərazisinə minalar yerləşdirməsinə verilən hüquqi qiymət deyil, sadəcə, bu məsələnin müvəqqəti tədbirlərin tətbiq dairəsinə uyğun olub-olmadığı barədə hakimlərin gəldiyi qənaətdir.

Ekoaksiyanın gündəliyi

Laçın yolundan 3 minədək avtomobil keçib

Əldə etdiyimiz məlumata görə, bu günədək 585 erməni əsilli şəxsin aksiyanın təşkil olunduğu ərazidən humanitar məqsədlə istifadəsinə şərait yaradılıb. Onlar aksiyanın təşkil olunduğu ərazidən istifadə zamanı Rusiya sülhməramlılarına və Beynəlxalq Qırmızı Xaç Komitəsinə (BQXK) məxsus avtomobillərdən yararlanıblar. İndiyədək ərazidən ümumilikdə 3000-dək avtomobilin keçidi təmin olunub.

Azərbaycan tərəfi dəfələrlə bəyan edib ki, Laçın yolundan istifadə qənanı və şəffaf olmalıdır. Bu yoldan sui-istifadə hallarına yol verilməməlidir. Azərbaycan Xarici İşlər Nazirliyinin (XİN) Ermənistanın baş naziri Nikol Paşinyanın Beynəlxalq Ədalət Məhkəməsinin qərarı ilə bağlı bəyanatına dair şərhində deyilir ki, Azərbaycan Laçın yolunun başlanğıcında sərhəd nəzarət keçid məntəqəsi yaradılması barədə təkliflə çıxış edib: "Bu təklif Azərbaycanla Ermənistan arasında post-münəqişə normalaşma prosesi çərçivəsində Laçın yolu üzrə şəffaf mexanizm və etimad quruculuğu tədbiri kimi beynəlxalq tərəfdaşlar tərəfindən də müsbət qarşılanıb. Lakin Ermənistanın bu təklifdən heç bir əsas gətirmədən imtina etməsi Ermənistanın Laçın yolunda şəffaflıqda maraqlı olmadığını və sui-istifadə hallarını davam etdirmək niyyətinin göstəricisidir".

Laçın-Xankəndi yolunda keçirilən etiraz aksiyası ilə əlaqədar Milli Məclisin deputatı Vahid Əhmədov parlamentin plenar iclasında çıxışı zamanı deyib ki, Azərbaycan Laçın yo-

lunda gömrük-sərhəd buraxılış məntəqəsi yaratmalıdır. Deputatın sözlərinə görə, bir neçə gün bundan əvvəl atəşkəs 15 dəfə pozuldu: "O cümlədən Sədərkək, Şuşa və Kəlbəcərdə atəş açıldı. Problem kifayət qədər ciddiləşib. Ona görə də Laçın yolunda nəzarət mexanizminin həyata keçirilməsi üçün Rusiya ilə danışıqları daha da intensivləşdirmək lazımdır. Bizim Laçın yolunda gömrük-sərhəd buraxılış məntəqəsinin olmalıdır. Bununla həmin yoldan Qarabağ ərazisinə silah-sursatın çatdırılmasının qarşısını ala bilərik. Çünki bu gün də ərazidə qeyri-qanuni erməni silahlı birləşmələri var. Vəziyyətin getdikcə kritik hal

alacağı gözləniləndir".

Milli Məclisin deputatı Ramin Məmmədov "İrqi ayrı-seçkililiyin bütün formalarının ləğv edilməsi haqqında Beynəlxalq Konvensiya"nın tətbiqi ilə bağlı məhkəmə işləri üzrə Beynəlxalq Ədalət Məhkəməsi 22 fevral 2023-cü il tarixli qərarını açıq-

layarkən bildirib ki, Azərbaycan öz öhdəliklərinə sadıqdır. Eyni zamanda Laçın yolunda ekofəalları aksiyasının, guya, Azərbaycan hökuməti tərəfindən dəstəkləndiyinə dair Ermənistan tərəfinin iddiası təmin edilməyib.

Deputat hesab edir ki, Ermənistan bütün vasitələrə əl ataraq regionda vəziyyətin sabitləşməsinə yönəlməmiş təşəbbüslərə mane olmağa çalışır: "Ermənistanın atdığı addımlar, bu ölkənin rəsmi şəxslərinin verdiyi bəyanatlar göstərir ki, sülh sazişinin imzalanmasını mümkün qədər ləngitməyə çalışırlar. Azərbaycanın Laçın yolunda şəffaflığın təmin olunması ilə bağlı irəli sürdü-

yü təkliflərin İrəvan tərəfindən qəbul edilməməsi də məhz bu mövqeyin nəticəsidir. Azərbaycan sərhəd-nəzarət-buraxılış məntəqəsinin qurulması təklifi ilə çıxış etmişdi. Lakin Ermənistan bu təklifin qəbul edilməz olduğunu bildirdi. Əgər həqiqətən Laçın yolu Ermənistan tərəfindən yalnız dinc məqsədlərlə istifadə edilirsə, o zaman nəzarət-buraxılış məntəqəsinin qurulmasına etiraz hansı məntiqə əsaslanır?"

Ekoaksiyanın 76-cı günündə nəqliyyat vasitələrinin ərazidən manesizliyi hərəkət etməsi bir daha aksiyanın məramının dinc olduğunu nümayiş etdirir. Dünən gün zəndə aksiya keçirilən yolda Rusiya sülhməramlılarına və Beynəlxalq Qırmızı Xaç Komitəsinə məxsus, ümumilikdə, 60-dan çox humanitar təyinatlı avtomobilin keçidinə şərait yaradılıb. Aksiya ərazisindən manesiz keçid bir daha göstərir ki, Ermənistanın blokada ilə bağlı səsəndirdiyi iddialar yalandır. Laçın-Xankəndi yolu bütün humanitar məqsədlə məşinlər və mülki şəxslər üçün açıqdır.

**

Laçın şəhərində Azərbaycanın işğaldan azad edilmiş ərazilərdən məsələlərinin mərkəzləşdirilməsi qaydada həlli ilə bağlı yaradılmış Əlaqələndirmə Qarargahının İdarəetmə Mərkəzinin nəzdində fəaliyyət göstərən ekoloji məsələlər üzrə işçi qrupunun iclası keçirilib. Laçın rayonunun ekoloji durumu müzakirə olunub, bu sahədə atılacaq addımlar barədə fikir mübadiləsi aparılıb. Tədbirdən əvvəl işçi qrupu üzvlərinin iştirakı ilə Laçın rayonunun Sus kəndi ərazisində Həkkəri çayına förel baliqları buraxılıb.

Rizvan FİKRƏTOĞLU,
"Xalq qəzeti"

Azərbaycanın bir qrup QHT nümayəndəsinin Laçın-Xankəndi yolunda keçirdiyi etiraz aksiyaları 76 gündür ki, davam edir. Burada vətəndaş cəmiyyəti fəalları ekoloji məqsədlə haqlı tələbləri ortaya qoyurlar.

Qarabağda ekoaksiya: nəticələr və gözləntilər

Azərbaycan cəmiyyəti, həmçinin ölkəmizin təbii sərvətlərinin əcnəbi şirkətlər tərəfindən qeyri-leqal yolla vəhşicəsinə istismar olunaraq daşınmasına da qəti surətdə etiraz edir. Beynəlxalq norma və qanunlar bizim tərəfimizdədir. Qalıb ölkənin qalıb vətəndaşının Vətənin ekolojiyasına və sərvətlərinin tələyinə biganə qalmaması, kəskin etiraz səsinə yüksəltməsi, tamamilə təbii və qürurvericidir.

Bütün bunlar proseslərin üzde olan, görünən tərəfidir. Hadisələrin mahiyyətinə dərinləndirən varanda isə görürük ki, bu aksiyalar regionda gedən dərin siyasi-geopolitik proseslərin ayrılmaz tərkib hissəsidir. Regionda və global müstəvidə yeni dünya düzəni formalaşır.

Azərbaycan və onun daxil olduğu coğrafiya bu prosesin içindədir. Rəqib və düşmənlərimiz bizi siyasi proseslərin autsayderinə çevirməyə çalışırlar. Amma, bunlar əbəsdə cəhdlərdir. Reallıq budur ki, Prezident İlham Əliyevin liderliyiylə Azərbaycan bu prosesin aparıcı qüvvələrindən birinə çevrilib. Rəsmi Bakı ədalətli və prinsipial mövqə nümayiş etdirir.

Laçın-Xankəndi yolunda etiraz aksiyaları nə vaxt bitəcək? Bu sual indi çoxlarını düşündürür. Təqdirləyici hal

Ekspert rəyi

Tural İSMAYILOV, siyasi şərhçi

– Qeyd etmək lazımdır ki, Laçın-Xankəndi yolunda aylardır davam edən etiraz aksiyaları artıq öz ilkin məqsədlərinə çatıb. Nəzərə almaq lazımdır ki, qışın sərt keçdiyi bir coğrafiyada gənclərimiz, həqiqətən, yüksək dəyənət və vətənpərvərlik nümayiş etdirirlər. Onlar böyük həvəslə bu aksiyalara qoşularaq, erməni hiylə və mərkinə qarşı öz etiraz səslərini ucaldırırlar.

Əsas məqsəd Ermənistanın Azərbaycan ekolojiyasına qarşı həyata keçirdiyi "soyqırımı"na son qoyulması, ölkəmizin təbii sərvətlərinin qanunsuz istismarının qarşısının alınmasıdır. İlk natiqələrdən biri budur ki, Qarabağda qanunsuz "Base metals" şirkəti Azərbaycanın təbii sərvətlərinin istismarını prosesini dayandırdı.

Xatırladaq ki, ekofəallar tərəfindən Ruben Vardanyanın təmsalında qondarma "Artsax"da separatçılıq siyasətinə qarşı şüarlar səsləndirilmişdi. Artıq Vardanyanın oradan dabanqırma qaçışı baş verib. Şübhə etmirəm ki, ekofəallar digər məqsədlərinə də çatacaqlar.

Məlum olduğu kimi, Laçın yolunda nəzarət-buraxılış məntəqələrinin yaradılması ekofəalları əsas tələblərindən biri idi. Dövlət başçımız cənab İlham Əliyev bu günlərdə Münxendə keçirilən Təhlükəsizlik konfransında bildirdi ki, Azərbaycanın Laçın yolunda və Zəngəzur dəhlizində nəzarət-gömrük məntəqələrinin yaradılması ilə bağlı mövqeyi ABŞ və Avropa Birliyi tərəfindən dəstəklənir.

budur ki, artıq ilkin müsbət nəticələr var. Aksiyadan gözləntilər isə daha da böyükdür. Ən böyük uğur budur ki, Azərbaycanla sivil, fəal və təşəbbüskar vətəndaş cəmiyyəti formalaşmış və uğurla başa çatacağı heç kəsə şübhə doğurmayan aksiyalar məhz bunun real bəhrəsidir.

Azərbaycanın ekofəalları Qarabağda baş verən həqiqətləri dünya ictimaiyyətinin mühakiməsinə çıxarmaqla, qarşısına qoyduğu məqsədə artıq, müəyyən mənada, nail olubdur. Məsələn, Qarabağ bölgəsində qızıl və mis-molibden yataqlarının qanunsuz istismar edən "Base metals" şirkəti fəaliyyətini dayandırdı. Qanunsuz əməllərlə məşğul olan başqa şirkətlər də "camodan əhvəli-ruhiyyəsinədədir".

Bundan başqa, Rusiya sülhməramlılarının nəzarətində olan Xankəndi və ətrafındakı ərazilərə narkotik və silahların daşınmasının qarşısı alınıb. Deməli, erməni yaraqlılarının yeni silahlı tənaxatlar törətmək imkanları azalıb. Bu, ona dalələt edir ki, bölgədə hibrid müharibələrə başlamaq istəyənlərin niyyətləri gözələndə qalacaq.

Konkret misal çəkmək məqamıdır. Qeyd edək ki, Qarabağda faydalı qazıntı yataqlarının qanunsuz istismarını həyata keçirən "Base metals" şirkəti ermənilərin "Vallex group" konqlomeratının törəməsidir və Xankəndidəki qondarma "hökumət" əsas "vergi" ödəyicilərindən biridir. Lixtenşteyndə qeydiyyatdan keçmiş "Base Metals" şirkəti 2002-ci ildə Heyvalı kəndi yaxınlığında Qızılbulaq mis-qızıl yatağının qanunsuz istismarını həyata keçirib.

"Vallex Group" a isə Ermənistanın keçmiş Prezidenti Serj Sarkisyanın şəxsən "Vətənə xidmətə görə" medalı ilə mükafatlandırıldığı Rusiya vətəndaşı olan erməni biznesmen Valeri Mejlumyan sadıqlıq edir. Görürsünüzmü, kələfin ucu hara aparıb çıxarır.

Xatırladaq ki, üçtərəfli Bəyanatda nəzərdə tutulduğu kimi, hələ də ərazidə tərkisilahlı olummayan erməni yaraqlıları Laçın yolu ilə Ermənistanda istehsal olunan minaları daşıyaraq bu torpaqların əsl sahiblərinə "ölüm tələləri" qurmaqla məşğul idilər ki, ekofəalların yola nəzərlərini hazırda "işsiz-gücsüz" qoyub.

Rusiya vətəndaşı olan milyarder Ruben Vardanyanın qondarma "Artsax" respublikadakı saxta dövlət naziri vəzifəsindən qovulması da ekoaksiya-

Hesab edirik ki, sözügedən məntəqələr yaradılmayana qədər aksiyalar davam edəcək. Təbii ki, aksiyalar yalnız Azərbaycanın bütün tələbləri yerinə yetirildiyi təqdirdə dayandırılabilir.

Bütövlükdə, Laçın-Xankəndi yolundakı ekoloji aksiyalar bütün dünyaya örnək olası gözəl bir mənərə formalaşdırırdı. Dünya birliyi belə bir həqiqətin şahidi oldu ki, xalqımız milli ekolojiyamıza qarşı uzanan çirkli əlləri kəsmək gücündədir.

Yeri gəlmişkən, ətraf mühitə və inkişafa dair Rio-de-Janeyro bəyanatına görə, müharibələr davamlı inkişaf prosesinə dəyişdirici təsir göstərməməlidir. Ona görə də dövlətlər silahlı konfliktlər zamanı ətraf mühiti mühafizə edən beynəlxalq hüquqa hörmət etməlidirlər. Lakin Ermənistan həmin prinsipləri gözləmir, əksinə, nömin prinsipləri kobud surətdə pozaraq işğal etdikləri ərazilərdə təbii vıran qoyur.

Bəli, dinc aksiyalar vasitəsilə Azərbaycan xalqı öz təbii sərvətlərinin talan edilməsinə qarşı konkret vətəndaşlıq mövqeyi ortaya qoydu. Bununla da ekofəallarımız beynəlxalq miqyasda gözəl bir nümunə sərgiləyibdir.

lının, bütövlükdə, Azərbaycanın hücum diplomatiyasının aktivinə yazıla bilər. Qarabağda böyük xülyalarla gələn milliyətin siyasi və maliyyə maraqları puç olub.

Ermənistan KİV-i uzun müddət ekofəalların aksiyası ətrafında global səviyyədə ucuz şou düzəltməyə çalışdı. Guya, bu aksiya nəticəsində ərazidə məskunlaşan erməni əhəlisinin ərzaq və dərmanla təchizatı kəskin pisləşib. Ermənilər bu dezinformasiyanı global medianın gündəminə çıxarmaq üçün dəridən-qabıqdan çıxırlar.

Amma bütün bunların saxta və yalan xəbərlər olduğu hər kəsə bellidir. Azərbaycan Laçın yolunu bağlamayıb, yalnız Ermənistanın Xankəndiyə daşınan qeyri-leqal yüklərin qarşısını sədd çəkib. Heç bir ölkə ərazisinə narkotik və silah daşınmasına razı ola bilməzdi. Müstəqil ölkə vətəndaşlarının bunun qarşısını almaq üçün tam hüquqı və mənəvi haqqı var.

Məsaim ABDULLAYEV,
"Xalq qəzeti"

Müxbirlərimiz Naxçıvandan qayıdıb

Bakı-Naxçıvan təyyarə marşrutunun səhər reysi ilə 1 saatdan da tez mənzilə yetişib qədimdən-qədim türk torpağı üzərində son 25 ildə tamamilə yenidən qurulub gəncleşmiş bir şəhərin sübh mənzərəsinə heyranlıqla tamaşa etdik. Axsamdan yağmış qarın nazik, bəyaz örpəyi isə ayazlı fevral şəhərində Naxçıvan şəhərinə əlavə bir tərəvət, ilıq bir əhval gətirmişdi.

"Naxçıvan" və "blokada" ifadələri Qarabağ münaqişəsinin başladığı vaxtlardan qoşa işlənilir, dərhal biri digərini yada salır. Sovet dövründə Leninqradın (Sankt-Peterburq) 900 gün mühasirədə yaşaması misilsiz bir dəyanət, tarixi nadiplik kimi yozulurdu. Bu baxımdan, Naxçıvanın 35 il müddətində neinki sərbəst blokadaya davam gətirməsi, əksinə, Azərbaycanın digər bölgələrindən də artıq dərəcədə yeniləşməsi, müasirləşməsi, tərəqqiyə qovuşması fenomen bir tarixdir.

1988-ci ildə erməni millətçiləri separatçı hərəkata start verəndə Qarabağın dağılıb hissəsini Ermənistanla birləşdirməyə ümidli olsalar da, Azərbaycanla birbaşa əlaqəsi kəsilməmiş Naxçıvanı ələ keçirəcəklərinə ikiqat əmin idilər. 1990 – 1993-cü illərdə tələyin ağır dönməni Naxçıvanın bələli, köməksiz durumu ilə ortaqlaşdırmış ümummilli lider Heydər Əliyevin muxtar respublikaya rəhbərliyi üzərinə götürməsi ermənilərin bu niyyətini gözələrində qoydu.

Ulu öndərin 1993-cü ildə Azərbaycan rəhbərliyinə qayıdandan sonra Naxçıvanla bağlı gerçəkləşdirilən kompleks layihələr blokada şəraitində də inkişaf etməyin, tarixi nailiyyətlər qazanmağın örnəyini dünyaya sərgilədi. Prezident İlham Əliyevin uğurla davam etdirdiyi inkişafın Naxçıvan modeli konsepsiyası isə son 20 ildə muxtar respublikanın hərtərəfli tərəqqisini təmin etdi. Bu gün Naxçıvan şəhəri öndə olmaqla, muxtar respublikanın bütün yaşayış məntəqələri məşğulluğun təmin edildiyi, əksər ehtiyacların normal ödənilməsi bir məkandır.

Bütün bunlar ulu öndərin Azərbaycandan ikiqat aralı düşmüş Naxçıvanı inkişafın yüksək səviyyəsində və ehtiyacsız görmək arzusunun Prezident İlham Əliyevin davamlı olaraq reallığa çevirməsi deməkdir. Dövlət başçısının gündəlik qayğısı, bilavasitə rəhbərliyi, vaxtaşırı səfərləri ilə müşayiət olunan bu müstəsna dövlət siyasəti Naxçıvanı Azərbaycanda yeniləşmə və tərəqqi poliqlonuna çevirmişdir. Muxtar respublikaya qədəm basan hər kəs təyyarə meydanından başlayaraq Ermənistan və İranla sərhədlərin son nöqtələrindəki bu tarixi nailiyyəti öz gözələri ilə görür və heyran qalır.

Biz də bir daha gördük, sevindik, məmnun qaldıq. Görüşdüyümüz hər kəs də bu əhval-ruhiyyənin canlı təmsilisi idi. Dövlət başçısı İlham Əliyevin muxtar respublikada prezident idarəçiliyini tətbiq etməsi ilə başlanan inkişafın yeni mərhələsini Naxçıvan əhalisi yüksək razılıq və minnətdarlıqla qarşılamışdır. Hamı inanır ki, az da olsa, təsadüf edilən çatışmazlıq və nöqsanlar Prezidentin muxtar respublikaya səlahiyyətli nümayəndə təyin etməsindən sonra tam aradan qaldırılacaq, inkişaf daha sürətlə davam edəcək.

Səfər zamanı redaksiyanın tapşırıqlarına uyğun olaraq, Naxçıvan şəhərində "Xalq qəzeti"nin müxbir məntəqəsinin bərpa edilməsi ilə bağlı muxtar respublika rəhbərliyinin media qurumları ilə iş üzrə məsul işçiləri və ilər uzununu sıx əməkdaşlıq etdiyimiz "Şərq qapısı" qəzetinin rəhbərliyi ilə görüşüb müvafiq söhbətlər apardıq. Naxçıvan Muxtar Respublikası Ali Məclisi aparatının rəhbəri Ülvi Quliyevlə görüşdə isə muxtar respublikanın həyatını, rəhbər qurumların fəaliyyətini davamlı və əhatəli işıqlandırmaq və qəzetimizin oxucu auditoriyasını genişləndirməklə bağlı zəruri məsələləri müzakirə etdik. Ali Məclisin mətbuat xidmətinin informasiya dəstəyi ilə "Şərq qapısı" qəzeti redaksiyasında yaradılan məntəqəyə bu qəzetin şöbə müdiri, son vaxtlarda "Xalq

qəzeti"nin fəal müəllifi olan Səbuhi Həsənovun rəhbərlik etməsi razılıq idi.

Muxtar respublikanın elmi-yaradıcı ziyalıların 2023-cü ildə redaksiyamızın fəaliyyətində prioritet təşkil edən ümummilli lider Heydər Əliyevin anadan olmasının 100 illik yubileyi, Qərbi Azərbaycan sənaye qayırması və Cənubi Azərbaycanda soydaşlarımızın milli haqlarının təmin edilməsi mövzularında fəal əməkdaşlığa cəlb etmək üçün Heydər Əliyev muzeyinin direktoru Ramil Orucəliyev, AMEA Naxçıvan bölməsinin sədri İsmayıl Hacıyev və Naxçıvan Dövlət Universitetinin rektoru Elbrus İsayevlə görüşüb əlaqələr yaratmaq barədə məmnunluqla razılıq əldə etdik.

Sonrakı görüşlərimizdə Naxçıvanın sosial-iqtisadi həyatının yeniliklərini, ümumi uğurlarını qəzetimizdə ardıcıl və peşəkərlərlə işıqlandırmaq üçün iqtisadiyyat Nazirliyi ilə məsləhətləşmə apardıq. Biznes Mərkəzinin işi ilə tanış olduq. Son illərdə muxtar respublikada yaradılmış müasir sənaye kompleksində də olduq, bu müəssisənin Naxçıvanın və ölkənin tikinti sektoruna töhfəsi barədə yazı üçün materiallar topladıq.

Keçirdiyimiz görüşlərdə, müxtəlif əhali qrupları ilə söhbətlərdə adamların ümumi əhval-ruhiyyəsi, Naxçıvanda son dövrdə yaradılmış Prezident idarəçiliyi qurumu barədə təəssüratı, arzu və istəkləri diqqət mərkəzində oldu. Ümumi qənaətimiz budur ki, muxtar respublika əhalisi ulu öndər Heydər Əliyevin arzularına uyğun olaraq və Prezident İlham Əliyevin müstəsna qayğısı ilə gerçəkləşdirilən dövlət siyasəti nəticəsində son 20 ildə Naxçıvanda əldə edilən tarixi uğurları yüksək qiymətləndirir.

İctimaiyyət, eyni zamanda, yol verilmiş neqativ halların aradan qaldırılması, muxtar respublikada sosial-iqtisadi, mədəni-humanitar inkişaf sahələrində növbəti uğurlar qazanılması, idarəçiliyin daha da demokratikləşdirilməsi, güzərlərin və ictimai məmnunluğun yüksəldilməsi ilə bağlı yeni rəhbərliyin qarşısında qoyulmuş hədəfləri fəal dəstəkləyir. İctimai-siyasi həyatda və quruculuq sahəsində hökm sürən əhəngdarlıq muxtar respublikanın ümumi inkişafında başlanmış yeni mərhələnin uğurla davam edəcəyinə əminlik yaradır.

Muxtar respublikada keçirdiyimiz görüşlər, topladığımız materiallar bir daha göstərir ki, Prezident İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə ölkəmizdə həyata keçirilən

Eyni zamanda, bu sadalananlarla bərabər, Zəngəzur dəhlizinin açılmasının Naxçıvanın mühüm nəqliyyat qovşağına çeviriləcəyi, Azərbaycanın beynəlxalq logistika mərkəzi kimi rolunun daha da artacağı inamını gücləndirir.

Yeri gəlmişkən, Prezident İlham Əliyevin ötən il dekabrın 22-də Naxçıvan Muxtar Respublikasında Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Səlahiyyətli Nümayəndəliyinin təsis edilməsi haqqında fərman imzalaması bu qədim diyar da mühüm hadisəyə çevrildi. Bu tarixi əhəmiyyətli sənəd muxtar respublikada reallaşdırılan kadr islahatlarında, dövlət idarəçiliyinin təkmilləşdirilməsində yeni dövrün başlanmasından xəbər verdi. Başqa sözlə, dövlət başçısının 22 dekabr 2022-ci il tarixli fərmanı 30 illik düşmən əsarətindən xilas olunan Qarabağ regionundan sonra Naxçıvan Muxtar Respublikasında da dövlət idarəçiliyi sistemində yeni mərhələyə keçid idi. Adıçkilən tarixi sənəd qədim diyarın insanları, ictimaiyyət nümayəndələri, ziyalıları tərəfindən böyük rəğbətlə qarşılandı.

Ölkə rəhbəri Naxçıvan Muxtar Respublikasında Azərbaycan Respublikası Prezidentinin səlahiyyətli nümayəndəsi vəzifəsinə təyin olunan Fuad Nəcəfli qəbul edərkən dövlətimizin başçısının Naxçıvan Muxtar Respublikasına göstərdiyi daimi diqqəti sayəsində və birbaşa tapşırığı ilə həyata keçirilən genişmiqyaslı işlər, o cümlədən, böyük infrastruktur layihələrinin həyata keçirilməsi, Naxçıvanda qazlaşdırmanın 100 faiz səviyyəsində təmin edilməsi, enerji təchizatı, müasir yolların inşa olunması, səhiyyə və təhsil obyektlərinin tikintisi, yeni iş yerlərinin yaradılması istiqamətində görülən işlər qeyd olunub. Həmçinin muxtar respublikaya hər il dövlət büdcəsindən böyük həcmdə dotasiya ayrıldığı vurğulanıb.

Prezident İlham Əliyev qəbulda Fuad Nəcəfliyə insanların qayğısına qalınması, korrupsiya, rüşvətkorluqla mübarizə, şəffaflıq, düzgün kadr siyasətinin həyata keçirilməsi, mərkəzi icra orqanları ilə sıx təmasda fəaliyyətə bağlı bütün səylərini göstərməsi ilə bağlı mühüm tapşırıqlarını da verib.

Qısa zamanda aidiyyəti təşkilatların nümayəndələrinin insanlara qarşı sadə, səmimi rəftarı, vətəndaşları qəbul edərkən onların problemləri ilə yaxından maraqlanması, həllinə baxılması sakinlər tərəfindən yüksək qiymətləndirilir. Prezident təmsilçisinin tez-tez insanlarla bir araya gəlməsi, vətəndaşların problem və qay-

Onu da qeyd edək ki, Prezident İlham Əliyevin tapşırığına uyğun olaraq, bu gün Naxçıvanın sosial-iqtisadi inkişaf proqramı və bundan irəli gələn strateji layihələr həyata keçirilir. Həmin layihələr çərçivəsində yaranan yeni iş yerləri iqtisadi inkişaf zəncirinin tamamlanmasını şərtləndirir. İqtisadiyyatın dayanıqlılığı və əhalinin rifah səviyyəsinin daha da yüksəldilməsi üçün muxtar respublikanın zəngin resursları, dağ-mədən sənayesi, turizm, ticarət, nəqliyyat-logistika, habelə insan potensialından səmərəli istifadə olunması, biznesin müasir tələblərə uyğun gücləndirilməsi, regionun ixrac potensialının artırılması təşəbbüslərinin diqqət mərkəzində saxlanılması da qədim diyarın yaxın gələcəkdə sürətli inkişaf dinamika haqqında aydın təsəvvür yaradır.

Naxçıvan: Qədim diyar yeni inkişaf mərhələsində

Yeri gəlmişkən, Prezident İlham Əliyevin ötən il dekabrın 22-də Naxçıvan Muxtar Respublikasında Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Səlahiyyətli Nümayəndəliyinin təsis edilməsi haqqında fərman imzalaması bu qədim diyar da mühüm hadisəyə çevrildi. Bu tarixi əhəmiyyətli sənəd muxtar respublikada reallaşdırılan kadr islahatlarında, dövlət idarəçiliyinin təkmilləşdirilməsində yeni dövrün başlanmasından xəbər verdi. Başqa sözlə, dövlət başçısının 22 dekabr 2022-ci il tarixli fərmanı 30 illik düşmən əsarətindən xilas olunan Qarabağ regionundan sonra Naxçıvan Muxtar Respublikasında da dövlət idarəçiliyi sistemində yeni mərhələyə keçid idi. Adıçkilən tarixi sənəd qədim diyarın insanları, ictimaiyyət nümayəndələri, ziyalıları tərəfindən böyük rəğbətlə qarşılandı.

Ölkə rəhbəri Naxçıvan Muxtar Respublikasında Azərbaycan Respublikası Prezidentinin səlahiyyətli nümayəndəsi vəzifəsinə təyin olunan Fuad Nəcəfli qəbul edərkən dövlətimizin başçısının Naxçıvan Muxtar Respublikasına göstərdiyi daimi diqqəti sayəsində və birbaşa tapşırığı ilə həyata keçirilən genişmiqyaslı işlər, o cümlədən, böyük infrastruktur layihələrinin həyata keçirilməsi, Naxçıvanda qazlaşdırmanın 100 faiz səviyyəsində təmin edilməsi, enerji təchizatı, müasir yolların inşa olunması, səhiyyə və təhsil obyektlərinin tikintisi, yeni iş yerlərinin yaradılması istiqamətində görülən işlər qeyd olunub. Həmçinin muxtar respublikaya hər il dövlət büdcəsindən böyük həcmdə dotasiya ayrıldığı vurğulanıb.

Prezident İlham Əliyev qəbulda Fuad Nəcəfliyə insanların qayğısına qalınması, korrupsiya, rüşvətkorluqla mübarizə, şəffaflıq, düzgün kadr siyasətinin həyata keçirilməsi, mərkəzi icra orqanları ilə sıx təmasda fəaliyyətə bağlı bütün səylərini göstərməsi ilə bağlı mühüm tapşırıqlarını da verib.

Qısa zamanda aidiyyəti təşkilatların nümayəndələrinin insanlara qarşı sadə, səmimi rəftarı, vətəndaşları qəbul edərkən onların problemləri ilə yaxından maraqlanması, həllinə baxılması sakinlər tərəfindən yüksək qiymətləndirilir. Prezident təmsilçisinin tez-tez insanlarla bir araya gəlməsi, vətəndaşların problem və qay-

ğularına həssaslıqla yanaşması məhz bunun bariz ifadəsidir.

Burada bir məqamı da xatırlatmaq istərdik. Səlahiyyətli nümayəndənin fəaliyyətə başladığı ilk günlərdə naxçıvanlılara xitabən "Arxayın olun, hər şey yaxşı olacaq" deməsi də onlarda məhz Prezident İlham Əliyevin tapşırığı və tövsiyələrinin düzgün yerinə yetirilməsində böyük əminlik və inam hissləri yaradır.

Aparılan islahatlar çərçivəsində Fuad Nəcəfli Real Televiziyasına verdiyi müsahibədə söylədiyi "Naxçıvanda kiminsə kefinə görə tətbiq edilən qadağalar ləğv olunacaq" prinsipiəli də artıq bu gün əməli təsdiqini tapır. İctimai nəzarətin gücləndirilməsi, sənədin nəqliyyatında gediş haqqının yenidən tənzimlənməsi, ticarət mərkəzlərində alınmış mallara görə ƏDV-lərin alıcılara geri qaytarılması, inhisarçılıq hallarının təcridən aradan qaldırılması həmin fikrin bariz ifadəsi kimi diqqət çəkir.

Qəbuldan ötən qısa müddət ərzində dövlətimizin başçısının yuxarıda xatırladığımız tapşırıqları yol xəritəsi olaraq diqqət mərkəzində saxlanılıb, ölkə miqyasında həyata keçirilən işlər həcmi islahatlara artıq Naxçıvan Muxtar Respublikasında da böyük önəm verilib. Artıq bu istiqamətdə ciddi layihələrin icrasına başlanılıb. Məsələn, Azərbaycanın mərkəzi maliyyə qurumlarının Naxçıvanda filiallarının açılması, güzəştli kredit, zəmanət və digər dəstək mexanizmlərinin tətbiq dairəsinin genişləndirilməsi, burada sahibkarların gücəst və imtiyazlardan səmərəli istifadəsinə şərait yaradılması, onların Kiçik və Orta Biznesin İnkişaf, həmçinin İxracın və İnvestisiyaların Təşviqi agentlikləri kimi təşkilatlarla əməkdaşlığının qurulması, habelə başqa inkişaf və təkmilləşdirmə kimi əhəmiyyətli tədbirlər reallaşdırılıb.

Sadalanan istiqamətlərdə müvafiq qurumların birgə və koordinasiya fəaliyyətinin təşkilində nəzərdə tutulub.

Naxçıvanda idarəetmənin təkmilləşdirilməsi, şəffaflığın artırılması, iqtisadi resurslardan səmərəli istifadə, özəl bölmənin inkişafı kimi istiqamətlər prioritetdir. Qeyd olunan məsələlərə əlaqədar dövlət qurumlarının və özəl bölmənin nümayəndələrinin birgə iştirakı ilə müzakirələr aparılmalı, çətinliklərin həlli yollarının tapılması, bu istiqamətdə fəaliyyət və təşəbbüslərin dəstəklənməsi mühüm əhəmiyyət kəsb edir. Muxtar respublikada iqtisadiyyatın müxtəlif sahələrində rentabelliğin artırılması, sahibkarlıq subyektlərinin fəaliyyətinin təkmilləşdirilməsi və genişləndirilməsi, ixracəyönümlü və rəqəbatqabiliyyətli məhsul istehsalının, nəqliyyat-tranzit imkanlarının artırılması, qonşu ölkələrlə, xüsusilə Türkiyə ilə ticarət əlaqələrinin gücləndirilməsi qarşılıqlı faydalı layihələrin reallaşdırılması, enerji mübadiləsi, gömrük-keçid prosedurlarının sadələşdirilməsi və s. məqsədlərə nail olunması baxımından xüsusi əhəmiyyət daşıyır.

Yeri gəlmişkən, qısa müddətdə həyata keçirilən islahatların məntəqi nəticəsi statistik göstəricilərdə də öz ifadəsini tapıb. Məsələn, bu ilin yanvar ayı üzrə muxtar respublikada vergi daxilolmaları 9 milyon 953 min manat təşkil edib və proqnoz 112,1 faiz yerinə yetirilib. Proqnozlaşdırılan məbləğdən artıq toplanan vəsait 1 milyon 71 min manat olub. Məcburi dövlət sosial sığorta haqları üzrə daxilolmalar 10 milyon 209 min manat olmaqla proqnoza 119,1 faiz əməl edilib. Proqnozlaşdırılan məbləğdən 1 milyon 639 min manat artıq vəsait toplanıb. İşsizlikdən sığorta haqları üzrə daxilolmalar 249 min manat olub, proqnoza 128,4 faiz əməl edilib.

Proqnozlaşdırılan məbləğdən artıq toplanan vəsait 55 min manat olub. İbari tibbi sığorta haqları üzrə daxilolmalar 1 milyon 510 min manat təşkil edib, büdcəyə nəzərdə tutulandan 123 min manat artıq vəsait daxil olub. Ötən ay ərzində 47 hüquqi şəxs və hüquqi şəxs yaratmadan sahibkarlıq fəaliyyəti ilə məşğul olan 383 fiziki şəxs qeydiyyatla alındı.

Onu da deyək ki, Prezident İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə Naxçıvanda reallaşdırılan genişmiqyaslı tədbirlər, sistemli quruculuq işləri, o cümlədən, mühüm infrastruktur layihələri, enerji təchizatı, müasir yolların, təhsil və səhiyyə obyektlərinin inşası, yeni müəssisələrin açılması və iş yerlərinin yaradılması istiqamətində artıq yeni layihələrin icrasına başlanılıb. Muxtar respublikada idarəetmənin təkmilləşdirilməsi, iqtisadi potensialdan səmərəli istifadə, sosial-iqtisadi sahədə şəffaflığın artırılması, işgüzar mühitin yaxşılaşdırılması, sahibkarların qarşılaşdığı çətinliklərin aradan qaldırılması prioritet istiqamətlər kimi önə çəkilib. Əhalidə bu sahədə həyata keçirilən nəticəyönümlü islahatlar qədim diyarımızın Azərbaycanın iqtisadi artım templərinə uyğun davamlı inkişafını sürətləndirəcəyi əminliyi yaradır.

Naxçıvanda sosial-iqtisadi sferada müsbət dəyişikliklər yönündə görülən işlər, dövlət qurumlarının bu istiqamətdə fəaliyyətinin gücləndirilməsi həm də qarşıya qoyulan vəzifələrin uğurla həyata keçirilməsində resursların və kadr potensialının səfərbər edildiyindən xəbər verir.

**Tahir AYDINOĞLU,
Vaqif BAYRAMOV,
"Xalq qəzeti"**

Bakı-Naxçıvan-Bakı

Qərbi Azərbaycan İcmasının dəyişməz tələbi

Qərbi Azərbaycan İcması Ermənistan hökumətindən hazırda onun ərazisi sayılan coğrafi məkanlardan qovulmuş azərbaycanlıların beynəlxalq proses çərçivəsində öz evlərinə təhlükəsiz və ləyaqətli şəkildə qayıtmasına şərait yaratmağı və oraya qayıtdıqdan sonra onların fərdi və kollektiv hüquqlarını təmin etməyi tələb edir.

Bu barədə qurumun yaydığı məruzədə qeyd olunub ki, İcma Birləşmiş Millətlər Təşkilatının (BMT) üzvü olan dövlətlərdən, BMT və digər aidyyəti beynəlxalq təşkilatlardan indiki Ermənistan ərazisində qovulmuş azərbaycanlıların öz evlərinə beynəlxalq proses

çərçivəsində təhlükəsiz və ləyaqətli şəkildə qayıtmasına və oraya qayıtdıqdan sonra onların fərdi və kollektiv hüquqlarının təmin edilməsinə yardım etməyi xahiş edir.

"Xalq qəzeti"

Mən burda qəribəm, yurd orda qərib

Sən burda qəribsən, yurd orda qərib.

Hüseyn ARIF

*Baş aydım bu dürlü hikmət önündə,
Sən mənə verdiyin qiymət önündə,
Qalmışam, ay ustad, töhmət önündə
Mən burda qəribəm, yurd orda qərib...*

*Ömrün göylərində buludam, çənəm,
Elə atılmışam, inanma sönməm.
Məni xoşbəxt sayan kimsəm, kimsənəm,
Mən burda qəribəm, yurd orda qərib...*

*Ay mənə zülm edən zalım insanlar,
Dönüb bir-birinə qənim olanlar,
Ay mənə anlayıb, mənə qananlar,
Mən burda qəribəm, yurd orda qərib...*

*Yurdun başı üstə dinsiz qoymuşam,
Döşündə min ciğır, min iz qoymuşam.
Göycə gölü kimi dəniz qoymuşam,
Mən burda qəribəm, yurd orda qərib...*

*Bir Vətən haray, ünü beynimdə,
Həsrdən biçilən kafən aynımda.
Qələmim əlimdə, heybəm çiyimdə
Mən burda qəribəm, yurd orda qərib...*

*Gətirdi başıma əngəli dövrən,
Məni zarnc etdi gülməli dövrən.
Əsitsin zamana, bu dəli dövrən,
Mən burda qəribəm, yurd orda qərib...*

*Ay Tovuz dağları, Gəncə dağları,
Sinəmdə düşmənin neçə dağları...
Yadıma düşüdü Göycə dağları,
Mən burda qəribəm, yurd orda qərib...*

*Sas verin səsizə, ay əsən yellər,
Buludlu göylərin gözündə sellər.
Hanı Ələsgərli, Alı Alı,
Mən burda qəribəm, yurd orda qərib...*

*Taleyə mənimtək doluşq durna,
Sən, ey Kərəm durna, ay aşiq durna...
Mən səndən yazığam, ay yazıq durna...
Mən burda qəribəm, yurd orda qərib...*

*Ruhlar bir də gəlib yoxlasın məni,
Çəkib yüz yerimdən oxlasın məni,
Anama çatdırın ağlasın məni
Mən burda qəribəm, yurd orda qərib...*

*Hər yuva Eldara yurd olmaz, Allah,
Qürbətə şadlanan mard olmaz, Allah,
Mənim dərdim kimi dərd olmaz, Allah,
Mən burda qəribəm, yurd orda qərib...*

Eldar İSMAYIL

Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin ötən il dekabrın 24-də Qərbi Azərbaycan İcmasının inzibati binasında yaradılan şəraitlə tanış olandan sonra Qərbi Azərbaycandan olan bir qrup ziyalı ilə görüşündə bizi doğma yurda qayıtmağa ruhlandırıcı fikirlər səsləndirdi. Dövlət başçımızın Qərbi Azərbaycan İcmasını bundan sonra daha mütəşəkkil formada fəaliyyət göstərməyə səsləməsi hamımız üçün çox önəmlidir – həm Qərbi Azərbaycandan olan insanlar, həm də bütün Azərbaycan xalqı üçün.

Həyatə çıxanda isə daha özümü saxlaya bilmədim. Titrəyə-titrəyə üstümə atılan itlərim, sanki, fəryad qoparıb, mənəndə imdad diləyirdilər. Başa düşürdülər ki, son görüşdü – itlərimi, evimi qoyub gedirdim. Aşağı əyildim, itlərlə vidalaşmaq üçün. Hər ikisi də dal ayaqları üstə qalxaraq titrəyirdilər. Yaş-la dolu gözələrimlə birtəhər gözələrinin içinə baxdım. Hər iki itin gözündə yaş parıltısı gördüm. Bu dəfə höknürtümü saxlaya bilmədim. İtlərin çox duyumcul olduğunu eşitmişdim. Axır ki, gözələrimlə də gördüm. Külək adamı yıxırdı. Elə bərk tufan başlamışdı ki. Bu da təbiətin fəryadı idi. Bir neçə gündən sonra

El dönəcəək o yerlərə...

Cənab Prezident tövsiyə edir ki, biz bu işi daha məqsədyönlü şəkildə aparmalıyıq. Əlbəttə, bu layihənin reallaşdırılmasına bütün soydaşlarımız kömək etməlidirlər. İlk növbədə isə biz – Qərbi Azərbaycandan didərgin salınmış yüz minlərlə insan daha fəal olmalıyıq. Təbii ki, hər öz bacardığı qədər. Mənim bacardığım isə həmin dəhşətli günlərin tarixçəsindən bəzi məqamların yenidən dünyaya ictimaiyyətinə çatdırılmasına kömək etməkdir.

... İndi gecənin yarısı yurd haqda fikirləşə-fikirləşə mən yazını yazdıqca, gözələrim önlənə həyat-bacası ilə, bütün şəraiti ilə doğma olan birmərtəbəli o ata evimə gəlir. Yurd dediyim öz köhnə ata evini təzə dəbli evimdən qat-qat üstün tutduğum bir vaxtda yurdun tərk etməli oldu. Ömrümün, uşaqlığımın ilkinliyi ilə bağlı olan o ata evini. Və bir də hiss əyləndə ki, bu ilkinlikdən bərdən-birə ayrılımsan, bütün əlaqələrin xırp kəsilib, adamı dəhşət bürtüyür. Görün, o ixtiyar qocalar indi nələr çəkir.

Mənim üçün ən faciəli, ən ağır evimdən axırını çıxdığı gün oldu. Nağıllarda deyildiyi kimi, çəkiddə yüngül, vəznədə ağır, bəzi ev əşyalarını (baxmayaraq ki, mənim evimdə belə əşyalar yox idi) çıxarılandıqdan sonra, anamla ailəmi yurdla vidalaşdırıb, həyatda bizi gözləyən Məmməd müəllimin minik avtomobilinə əyləşdirdim. Atam isə uşaqlarla Gürcüstanda idi. Mən bir də geri, evə qayıtdım. Hər daşını, kərpicini isdə-isidə, əllərimlə siğallaya-siğallaya tikdiyim evimlə bir də vidalaşmağa qayıtdım. Bütün otaqları yenə də bir-bir gəzdirdim, axırını otaqda yarım saatdan artıq qaldım...

da zəlzələ olacaqmış. Təbiətin zəlzələ fəryadı.

... Sənə qayıdıram, itirdiyim yurd, a doğma kənd, doğulub boya-başa çatdığım, çox yaxşıqlarını, haqq-sayını gördüyüm a ixtiyar ulus! Çox sağ olsun genişrəkli xalqım, təmənnaşız yaxşıqlarına görə, mənzilimə, işimə, bəzi qayğılarımın yüngülləşdiyinə görə. Yuxularımdan çıxmayan o yurda, o ata evinə mən nə deyim. Mən qırmızı daşla tikilən ikimərtəbəli evimi erməni ilə beton mənzilə dəyişmişdim.

Dağ Borçalıdı mənim elim, ulusum. Qənimimə çevrilmiş üçün kəsilib Sovet Ermənistanı yaradılan, Borçalı deyilən böyük bir mahalın dağılıq hissəsidir. Bu, dağlarla əhatə olunmuş böyük ərazidir. Dağlararası düzənliklərlə, çökəkliklərlə zəngin olan bu torpaq həm də Loru vadisi adlanır. Bu gün dilimizdə geniş işlənen "Loru dili" ifadəsi də bu torpağın adı ilə bağlıdır. Əgər "Loru dili"ndə ifadəsi eşidirsəniz, bu o deməkdir ki, sadə, canlı xalq dilində danışmaq nəzərdə tutulur. Loru yurdları oğuz elliərinin, elatlarının yurdu olduğu kimi (bunu tez-tez rastlaşdığım oğuz qəbilələri nəql edir), Loru dili də oğuz elatının dilidir. Dədə Qorqud dilidir. Loru böyük bir ərazidə yerləşir. Ola bilsin ki, yaşı üç min illi adlayan Lulubi imperiyasının adı Loru toponimində qorunub saxlanılır.

Mərkəzi Calaloğlu (Stepanov) olmaqla, bir tərəfi Qarakilə (Kirovakan), bir tərəfi isə Gümrüyə (Leninakan) qədər uzanır. Ağbaba Amasiyə ellərinə çiyin-çiyinə söykəkdir. Qədim Loru Ağbabaya, Ağbaba isə Qarsa söykənir. Loru

da dərd kimi qövr ələyirsən. Çox keçməklər, qeyli-qallar görübsən. Yaşın boyu dörd dəfə adın dəyişib, hərsi də bir tarixi hadisə ilə bağlı: Xərrat, Aşiq Novruz, Molla Eyyub, Evli. Hələ bu mən bilənəldir.

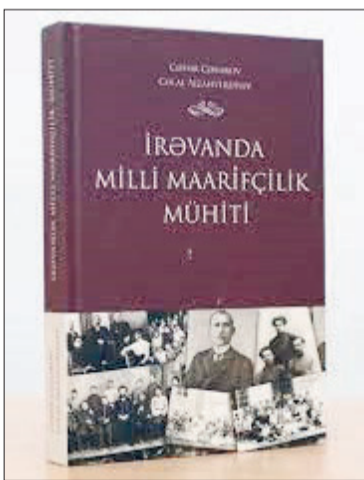
Qaçqınlardan biri deyir ki, bu yaxınlarda evimizə kənd sovqatı gətirmişdilər, kəkötül, itbunulu, qurudlu bir bağlama idi. Balaca nəvəm bağlamamı qucaqlayıb ağılamsına-ağılamsına bir müddət heç kimə vermədi. Yurd ətri, kənd iyisi duyduğu üçün. Mənim ömürlük yurd ətri duyacağım Molla Eyyubum. Dağın, düzün, çiçəyin-gülün hopub canıma, qanıma. Mərd adamların, təmənnaşız yaxşıqlar ələyən övladların, bir iş görmək istəyərkən qolundan yüz-yüz əllə yapışan xeyirxahların necə uca eləmişdi səni. Varın-bərəkətin göydən yağdı. Bir də onu xatırlatmaq istəyirəm ki, qaçmamışq o yurdlardan, geri çəkilməyə məcbur olmuşuq. Ürəklərimiz girov qalır o yurdlarda.

"El yeridi, yalqız qaldın səhrada"... Dədə Ələsgərin peyğəmbər fəhmi ilə dediyi bu ağırılı misra ələ bil öz axirət taleyi üçün, bir də qədim Göyçənin qəmgin taleyi üçün deyilibmiş. Başımıza gələnləri xatırladıqca, yalqız qalan neçə-neçə tarixi abidələrimizin, ocaqlarımızın, inanc yerlərimizin, yaşı dünyanın özü qədər olan qəbiristanlıqlarımızın acısını qışqırır bizə bu misra. Çox keçməz, el yenidən döner Qərbi Azərbaycan deyilən o dogma yurd yerlərinə.

Tahir TALIBLI,
Əməkdar jurnalist

XX əsrin əvvəllərinə qədər Bakı, Təbriz, Xoy, Naxçıvan və başqa şəhərlər ilə yanaşı, İrəvan da Azərbaycanın aparıcı elm və mədəniyyət mərkəzlərindən biri olmuşdur. Elm və mədəniyyət tariximizə "İrəvani" təxəllüsü ilə daxil olmuş bir çox alim, ədəbiyyat və mədəniyyət xadimi bu xəzinəyə önəmli töhfələrini vermişdir. Mirzə Qədim İrəvani, Fəzəl İrəvani, Balağa İrəvani, Mirzə Müslüm İrəvani, Aşub İrəvani, Mirzə Məhəmməd İrəvani, Dəli İrəvani, Əbdülkərim İrəvani və başqa şəxsiyyətlərin yaradıcılığı bu mənəvi zənginliyi bir daha təsdiq edir.

Görkəmli alim, pedaqoq Firdin bəy Köçərli XIX əsrin axırlarında İrəvan gimnaziyasında dərş deyərək "Azərbaycan ədəbiyyatı" adlı əsəri üçün materiallar toplamış, ədəbi-bədii sözün görkəmli xadimləri arasında İrəvanda yaşayıb-yaratmış Məşədi İsmayıl Hacı Kazımzadə Bəzmi (1846–1888), Mirzə Kazım Qazi Əsgərzadə Axund Əhmədov Mütəllə (1832–1892), Hacı Seyid Rza Əmirzadə (–1906), Mirzə Əlixan Şamsul-Hükəmə Ləli (1845–1907) kimi sənətkarların yaradıcılığına toxunmuşdu. Bu şairlərin əsərlərindən verdiyi nümunələr əsasında F.Köçərli sübut etmişdi ki, İrəvan şairləri əruz vəznində türkçə gözəl şeirlər yazmışlar.

Yaxşı mühitin görkəmli nümayəndələrinin Şərq elmində, ədəbiyyatında, mədəniyyətində oynadığı müstəsna rolun təsiri bu gün də ədəbi-mədəni prosesdə duyulmaqdadır. 1918–1920-ci illərdə ermənilərin Qərbi Azərbaycanda (indiki Ermənistan) apardıqları soyqırımı siyasəti nəticəsində əvvəllər ədəbi-estetik fikrimizin inkişafında böyük rol alan İrəvan ədəbi mühiti də dərin tənəzzülə uğramış, onun bir sıra nümayəndələri soyqırına və deportasiyaya məruz qalmışlar.

Ədəbi mühitin görkəmli nümayəndələri məcburiyyət qarşısında qalaraq İrəvanı tərk etmiş, Türkiyə, İran, Azərbaycan, Orta Asiya və başqa ölkələrə üz tutmuşlar. İrəvanda yaşlı nəsə mənsub ziyalı qalmamış, nəsilər arasında səlaf-xələf münasibətləri pozulmuşdur. Şübhəsiz ki, bu deportasiya İrəvan ədəbi məktəbinin

yaradıcı potensialına təsir etməyə bilməzdi.

XX əsrin sonu – XX əsrin əvvəllərində bütün Azərbaycan poeziyasında olduğu kimi, İrəvan ədəbi mühitinin yetirmələrinin yaratdıqları bədii nümunələr də daha çox klassik şeir janrlarına-qəsidəyə, qəzalə, müxəmməsə və s. uyğun olaraq yaradılırdı. Keçən əsrin 20-ci illərində

fədakarlıq göstərmiş, siyasi və milli iradə nümayiş etdirmişlər.

Ötən əsrin 20-ci illərindən sonra İrəvanda siyasi durum bixəttli, eyni xarakterli olmadıq üçün bədii ədəbiyyatın, o cümlədən poeziyanın inkişaf yolu da ziqzaqlı olmuşdur. İrəvanda yaradılan "Azzaylı xalqlar şöbəsi" və onun mübariz rəhbəri Bala Əfəndiyevin səyi nəticəsində artıq

müş metafora idi. Başqa görkəmli sovet sənətkarları ilə yanaşı, İrəvan şairlərinin də çoxu həmin mövzuda yazmağa meyl edirdi. Məhz bu mövzu həm də yaxın keçmişdə bolşevik daşnaklarının Azərbaycan türklərinə qarşı etdiyi cinayəti ört-basdır etməyə, kommunist ideologiyasını təmizlə çıxartmağa, ermənilərlə türklər arasında mövcud gərgin münasibət

lərdən ibarət idi. Ədəbi qüvvələr İrəvanda Abbas Tahir, Abbas Azəri, Əli Əliyev, Sədar Cəlal, Əbülfət Rəhimov, Adil Axundov, Əli Şahin, İsmayıl Şirvani kəskin mübarizəyə qatılmaqda davam etdirmişdilər. 1927-ci ildə Ermənistan Şura Yazıçıları Cəmiyyətinin nəzdində yaradılmış azərbaycanlı yazırlar bölməsinin fəaliyyətini 1945-ci ildə Ermənistanın kommunist rəhbərliyi dayandırmışdır. Azərbaycanlı ziyalıların Moskva etdikləri kəskin mübarizədən sonra 1946-cı ildə bölmə yenidən bərpə edilmişdir.

İrəvanda Azərbaycan ədəbi-mədəni mühiti

lərdə "qardaşlıq və beynəlmillətçilik" libası taxmağa imkan verirdi.

İrəvanda türkdilli poeziyanın inkişafına 1927-ci ildə Ermənistan Proletar Yazıçıları Cəmiyyətinin nəzdində yaradılmış Türk bölməsinin yaranması da kömək etdi. Türk bölməsi İrəvanda yazıb-yaradan azərbaycanlı gənc ədəbiyyat hərəkatı arasında yaxından iş apararaq, onların yaradıcılığına istiqamət verir, köməklik göstərirdi. 1927-ci ildən başlayaraq Nəriman Fəxri, Abbas Tahir, Abbas Azəri, Əbülfət Rəhimov, Əşrəf Bayramov, Adil Axundov, Telman Nəzərli, Teymur Əhmədli, Yusif Rızayev, Əkbər Həsənov, Bəhlül Məmmədov, Əbülfət İbrahim, Cəlal Sərdar, Əli Şahin, Əli Əliyev, İslam Süleymanov, Sona Bağırova, Fəziyə Kəngərli və başqaları İrəvanda Azərbaycan poeziyasının aparıcı qüvvələri idilər. Bu işdə onlara Bala Əfəndiyev, Mehdi Kazımov, Mustafa Hüseynov və digər azərbaycanlı ziyalıları yaxından kömək edirdilər.

İrəvan ədəbi mühitinin nümayəndələri faktik olaraq ikiqat əsarət-totallıq sovet və lokal erməni təzyiqlə altında yazıb-yaratmağa məcbur idilər. İnciləbdən sonrakı dövr İrəvan şairləri, demək olar ki, bütünlüklə gənc-

Müharbə ərəfəsində İrəvanda yaşayan türk sənət adamlarının bir qismini repressiya qurbanı olmuş, başqa bir qismi isə döyüşən ordu sıralarına cəlb edilmişdi. İrəvanlı sənətkarlar Abbas Tahir, Əli Şahin, İsmayıl Şirvani, Əli Əliyev, Adil Axundov döyüşən ordu sıralarında vuruşmaqla yanaşı, öz bədii yaradıcılıqlarını da davam etdirmişdilər. 1927-ci ildə Ermənistan Şura Yazıçıları Cəmiyyətinin nəzdində yaradılmış azərbaycanlı yazırlar bölməsinin fəaliyyətini 1945-ci ildə Ermənistanın kommunist rəhbərliyi dayandırmışdır. Azərbaycanlı ziyalıların Moskva etdikləri kəskin mübarizədən sonra 1946-cı ildə bölmə yenidən bərpə edilmişdir.

Erməni sovinizminin araskəsilməz təzyiqlərinə baxmayaraq, İrəvanda Azərbaycan ədəbi-mədəni həyatı öz məcrasında inkişaf edirdi, ədəbiyyatımız rəngarəng, yüksək bədii səviyyəli əsərlərlə zənginləşirdi. 1988-ci ildə Qərbi Azərbaycandan soydaşlarımızın sonuncu kütləvi deportasiyası bu prosesə son qoydu.

Cəlal ALLAHVERDİYEV,
filologiya üzrə
fəlsəfə doktoru, dosent

Milli Məclisin plenar iclasında Xocalı soyqırımını qurbanları anıldı

Sahibə Qafarovanın sədrliyi ilə Milli Məclisin 2023-cü ilin yaz sessiyasında növbəti plenar iclası keçirildi. Parlamentin Sədri bildirdi ki, Birinci Qarabağ müharibəsinin gedisində erməni şovinistləri xalqımıza qarşı bir sıra soyqırım cinayətləri törədiblər.

1992-ci il fevralın 25-dən 26-na keçən gecə Xocalı şəhərində törədilmiş soyqırımını aktı isə XX əsrdə insanlığa qarşı törədilmiş ən ağır cinayətlərdən biri olub. 613 nəfər dinc azərbaycanlı milli mənsubiyyətinə görə vəhşicəsinə qətlə yetirilib, 487 nəfər şikəst edilib, 1275 sakin girov götürülərək amansız işgəncələrə məruz qalıb. Girov götürülənlərdən 150 nəfərin, o cümlədən 68 qadının və 26 uşağın taleyi isə bu gündək məlum deyil.

S.Qafarovanın təklifi ilə Xocalı şəhərində, digər yaşayış məntəqələrində erməni şovinizminin, vəhşiliyinin qurbanı olmuş soydaşlarımızın xatirəsi 1 dəqiqəlik sükutla yad edildi.

Gündəliyin təsdiqindən sonra iclasda cari məsələlərin müzakirəsi aparıldı. Deputatlar Xocalı soyqırımını ermənilərin tarix boyu azərbaycanlılara qarşı həyata keçirdikləri etnik təmizləmə və işğalçılıq siyasətinin ən qanlı səhifələrindən biri kimi xarakterizə etdilər, Xocalı soyqırımının beynəlxalq arenada tanıdılması ilə bağlı fikirlərini bölüşdülər. Deputatlar, həmçinin Beynəlxalq Ədalət Məhkəməsinin Ermənistan tərəfinin Azərbaycanı qarşı verilməsinə rədd edən qərarını şərh etdilər. Laçın dəhlizində qeyri-humanitar məqsədlər üçün istifadə olunmasının qarşısının alınması, Türkiyədə baş vermiş dəhşətli zəlzələnin qurbanlarına yardımların göstərilməsi, Azərbaycanda tikililərin zəlzələyə davamlılığının artırılması və vətəndaşları narahat edən digər aktual məsələlərin həlli ilə bağlı fikir və təkliflərinin səsləndirildilər.

Cari məsələlərin müzakirəsindən sonra parlamentin sədri bildirdi ki, iclasın gündəliyinə 27 məsələ daxil edilib və ilk iki məsələ Milli Məclisin qərar la-

yihələridir. O, gündəliyin 1-ci məsələsi – Səadət İnaşet qızı Bəxtəşinin Naxçıvan Muxtar Respublikası Ali Məhkəməsinin hakimi təyin edilməsi ilə bağlı olduğunu dedi.

S.İ.Bəxtəşinin Naxçıvan Muxtar Respublikası Ali Məhkəməsinin hakimi təyin edilməsi haqqında Azərbaycan Respublikası Milli Məclisinin qərar layihəsi səsə qoyularaq qəbul edildi.

Gündəliyin 2-ci məsələsinə müzakirəyə təqdim edən Sahibə xanım Milli Məclisin qanunvericiliyə uyğun olaraq bələdiyyələrin fəaliyyətinə inzibati nəzarəti həyata keçirən orqanın illik məruzəsinin olduğunu bildirdi. O, illik məruzəni təqdim etmək üçün ədliyyə nazirinin müavini Vilayət Zahirova söz verdi.

Nazir müavini ölkəmizin 2022-ci ildə Prezident İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə inkişaf yolunu davam etdirdiyini vurğuladı. Ölkədə həyata keçirilən quruculuq işlərində, infrastruktur layihələrində, həmçinin postmünaqişə tədbirlərində Azərbaycan bələdiyyələrinin də yaxından iştirak etdiyini deyən nazir müavini ötən dövrdə yerli özünüidarəetmə orqanlarının Vətən müharibəsi veteranlarının və şəhid ailələrinin çoxsaylı müraciətlərinin təmin olunması, şəhidlərimizin xatirəsinin əbədiləşdirilməsi istiqamətində gördüyü işlərdən danışdı.

Vilayət Zahirova 2022-ci ildə də bələdiyyələrin fəaliyyətinin təkmilləşdirilməsi üzrə aparılan işlərdən söz açaraq, dövlət başçısının təsdiq etdiyi "Korrupsiyaya qarşı mübarizənin gücləndirilməsinə dair 2022–2026-cı illər üçün Milli Fəaliyyət Planı"nda nəzərdə tutulduğu kimi, yerli özünüidarəetmə sisteminin müasir innovativ cəmiyyətin tələblərinə uyğunlaşdırılması üzrə

tapşırıqların icrası istiqamətində zəruri tədbirlərin görüldüyünü bildirdi.

Ötən ildə bələdiyyələrin 68 vəzifəli şəxsi inzibati məsuliyyətə cəlb edilib, aparılmış araşdırmalar zamanı 27 halda ciddi qanun pozuntuları ilə bağlı aidiyyəti üzrə istintaq orqanlarına müraciət olunub, həmin materiallardan 12-si üzrə cinayət işi başlanılıb.

2022-ci ildə yerli büdcə gəlirlərinin artırılması istiqamətində atılan addımlardan danışan nazir müavini bələdiyyə büdcələrindəki artımları diqqətə çatdırdı. O, nazirlik tərəfindən bələdiyyələrin fəaliyyətinin təkmilləşdirilməsi, "Bələdiyyələr iş portalı"nın daha təkmil yeni versiyasının hazırlanması haqqında məlumat verdi.

Sonra parlamentin Regional məsələlər komitəsinin sədri Siyavuş Novruzov məsələ ilə bağlı komitənin rəyini təqdim etdi.

Sonra Milli Məclisin sədri bildirdi ki, gündəliyin növbəti on iki məsələsi üçüncü oxunuşda olan qanun layihələridir. Növbəti iki məsələ isə ölkə Prezidentinin bir məktubu ilə Milli Məclisə daxil olub və mahiyyətə bir-birinə yaxın olan qanun layihələridir.

Qanun layihələri qəbul edildikdən sonra S.Qafarova növbəti üç – 10-cu, 11-ci və 12-ci məsələlərin də ölkə Prezidentinin bir məktubu ilə parlamentə daxil olduğunu və mahiyyətə bir-birinə bağlı olduğunu bildirdi. Hər üç qanun layihəsi ayrı-ayrılıqda səsə qoyularaq üçüncü oxunuşda qəbul edildi. Sonra Əminə Ağazadə Azərbaycan Respublikasının 2001-ci il 29 iyun tarixli 165-IIQ nömrəli Qanunu ilə təsdiq edilmiş "Prokurorluq orqanları işçilərinin fərqlənmə nişanları və xüsusi geyim formasının təsviri"ndə dəyişiklik edilməsi barədə qanun layihəsini (birinci oxunuş) diqqətə çatdırdı. Layihənin əsas məqsədləri prokurorluq orqanları işçilərinin xüsusi geyim formasının prokurorluq orqanlarına mənsubiyyətinin daha dəqiq formada təsbit edilməsi, müvafiq icra hakimiyyəti orqanlarının əməkdaşlarının hərbi və xüsusi geyim formasının prokurorluq orqanları işçilərinin xüsusi geyim formasından fərqləndirilməsi, mövcud xüsusi geyim forması və fərqlənmə nişanlarının təkmilləşdirilməsidir.

Qanun layihələri ayrı-ayrılıqda səsə qoyularaq birinci oxunuşda qəbul edildi.

Sonra gündəlikdəki digər qanun layihələri də müzakirə olunaraq müvafiq qərarlar qəbul edildi.

Bununla da Milli Məclisin bugünkü iclası başa çatdı.

Əliqışmət BƏDƏLOV,
"Xalq qəzeti"

Xocalı soyqırımını qurbanlarının xatirəsi xarici ölkələrdə də yad edilib

İtaliya

Xocalı soyqırımının 31-ci ildönümü ilə əlaqədar Heydər Əliyev Fondunun və Azərbaycanın İtaliyadakı səfirliyinin birgə təşkilatçılığı ilə səfirliyin Mədəniyyət Mərkəzində anım tədbiri keçirilib. Tədbirdə İtaliya parlamentinin üzvləri, dövlət rəsmiləri, ictimai-siyasi xadimlər, diplomatik korpus təmsilçiləri, yerli KİV nümayəndələri və Azərbaycan icmasının üzvləri iştirak ediblər.

Mərasimdə çıxış edən Azərbaycanın İtaliyadakı səfiri Rəşad Aslanov Xocalı soyqırımının 31 il bundan əvvəl Ermənistanın ölkəmizə qarşı hərbi təcavüzü zamanı mülki əhaliyə qarşı törədilən ən ağır cinayətlərdən biri olduğunu diqqətə çatdırıb. Səfir dünya ictimaiyyətinin məlumatlandırılması istiqamətində Heydər Əliyev Fondunun və Fondun vitse-prezidenti Leyla Əliyevanın rəhbərliyi ilə həyata keçirilən "Xocalıya ədalət!" beynəlxalq kampaniyasının Xocalıda törədilmiş cinayətlərə hüquqi və siyasi qiymətin verilməsinə mühüm töhfə verdiyini vurğulayıb.

Heydər Əliyev Fondunun nümayəndəsi Fidan Yusibova isə bildirib ki, indiyədək 10-dan çox ölkə və İslam Əməkdaşlıq Təşkilatı Xocalıda ermənilər tərəfindən törədilmiş cinayətləri soyqırımını kimi tanıyan qərar və qətnamələr qəbul edib.

Mərasimdə vurğulanı ki, müzəffər Ali Baş Komandan İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə şanlı Azərbaycan Ordusunun 44 günlük Vətən müharibəsindəki parlaq Qələbəsi sayəsində xalqımız Xocalı soyqırımını qurbanlarının xatirəsini qalib xalq kimi yad edir. Bu gün bütün şəhidlərimiz kimi, Xocalı soyqırımını qurbanlarını da qisası alımb.

Almaniya

Fevralın 24-də Almaniya Federativ Respublikasının Berlin şəhərində Milli Məclisin deputatı Nurlan Həsənovun da qatıldığı Xocalı soyqırımının 31-ci ildönümünə həsr edil-

miş anım mərasimi keçirilib. Tədbir Heydər Əliyev Fondu ilə əməkdaşlıq çərçivəsində Azərbaycan Respublikasının Almaniya Federativ Respublikasındakı səfirliyi tərəfindən Berlinləki Azərbaycan Mədəniyyət Mərkəzində təşkil olunub.

Mərasimdə Azərbaycan həqiqətləri diqqətə çatdırılıb və erməni silahlı qüvvələri tərəfindən azərbaycanlı əhaliyə qarşı törədilmiş Xocalı qətləmi barədə məlumat verilib. Qeyd edilib ki, 31 il əvvəl, müstəqilliyimizin ilk aylarında erməni silahlı dəstələri azərbaycanlılara qarşı törətdikləri qətləmi müstəqillik tariximizin ən ağır və amansız hadisəsidir. Diqqətə çatdırılıb ki, Xocalı qətləmi təkcə Azərbaycanda yox, ümumilikdə, dünyada törədilmiş ən böyük miqyaslı terror hadisələrindən biri kimi qiymətləndirilməlidir.

Bosniya və Herseqovina

Bosniya və Herseqovinanın Sarayevoda şəhərində Xocalı soyqırımının 31-ci ildönümünə həsr edilmiş beynəlxalq konfrans keçirilib. Tədbirdə Bosniya və Herseqovinanın deputatları, dövlət rəsmiləri, diplomatik korpusun, QHT və KİV-in, gənclər təşkilatlarının nümayəndələri, həmçinin Milli Məclisin deputatı Müşfiq Cəfərov iştirak ediblər.

Beynəlxalq konfransda bir daha Azərbaycan həqiqətləri dünya ictimaiyyətinə çatdırılıb, erməni silahlı qüvvələri tərəfindən azərbaycanlı əhaliyə qarşı törədilmiş soyqırım barədə məlumat verilib, faciəni əks etdirən sənədlər təqdim olunub və Xocalı qətləminin Azərbaycana qarşı törədilmiş ən böyük terror aktı olduğu qeyd edilib.

Tədbirdən sonra Heydər Əliyev Fondunun təşəbbüsü və Azərbaycan dövlətinin maliyyə dəstəyi ilə əsaslı surətdə təmir edilmiş "Dostluq parkı"nda Xocalı soyqırımını qurbanlarının xatirəsinə ucaldılmış abidə kompleksi ziyarət olundu.

Ə.BƏDƏLOV,
"Xalq qəzeti"

Azərbaycan Avropa İttifaqı ilə münasibətlərini inkişaf etdirməkdə qərarlıdır və bu istiqamətdə çox səmimi addımlar atır. Al rəhbərləri ilə istər Bakıda, istərsə də Brüsseldə keçirilən söhbətlərdə əsasən ölkəmizin Avropanın enerji təhlükəsizliyinə töhfələrini artırməsi məsələsi müzakirə olunur. Bu da son illərdə Rusiya qazından imtinaadan sonra Avropada yaranmış enerji böhranı ilə bağlıdır. Azərbaycan canla-başla bu problem həlli üçün Avropanın yanında olduğunu dəfələrlə təsdiq edib. Özü də tam səmimi, məkrsiz, hiyləsiz...

Bu günlərdə Davos İqtisadi Forumunda Azərbaycan telekanallarına müsahibəsində Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev vurğuladı ki, burada da enerji təhlükəsizliyi məsələləri gündəliyin ön sıralarında olub. Onun sözlərinə görə, Azərbaycan yeni mənbənin sahibi kimi və Avropanın enerji təhlükəsizliyi üçün bir çox işlər görən ölkə kimi böyük hörmətlə qarşılanıb. Bir çox görüşlərdə bizim Avropanın enerji təhlükəsizliyinə verdiyimiz töhfə qeyd olunub və Prezidentə təşəkkürlər çatdırılıb: "Burada həm Avropa, həm Azərbaycan ancaq qazanc əldə edə bilirlər və faktiki olaraq biz bunu edirik. Şübhəsiz ki, enerji diplomatiyamız nə qədər uğurlu olarsa, ölkəmizin maraqları bir o qədər daha güclü şəkildə təmin ediləcək".

Bəs Avropa da Azərbaycana qarşı səmimidirmi, məkrsiz və hiyləsizdirmi?

Bu suala cavab, təbii ki, birmənalı deyil. Məsələn, Azərbaycanın bu qədər cəhdləri, Avropaya qaz ixracını iki dəfədən çox artırmaq istiqamətində vicdanlı səyləri müqabilində Avropa İttifaqının heç bir fayda görmədiyi Ermənistanə həddən artıq can yandırması, xüsusən son vaxtlar Azərbaycanla razılaşdırmadan qonşu ölkəyə hərbi tədarükün müqabilində missiyanı göndərməsi ictimaiyyətimiz tərəfindən anlaşılır. Üstəlik, Fransa jandarmları və alman polislərinin də qatıldığı missiyanın fəaliyyətdə başlaması ilə eyni vaxtda Ermənistanın cəsarətə gələrək atəşkəsi pozması və bunu Azərbaycanın üstünə atmaq istəməsi ciddi şübhələr yaradır. Belə görünür ki, Al bizə qarşı səmimi davranmır, "tazıya tut, dovşana qaç" siyasəti yürüdür.

Yeni, Al-dəki uzaqgörən başlar görmürlər ki, müşahidə missiyanının işə başlaması ilə Ermənistan indiyədək müəyyən qədər irəliləmiş sülh prosesinin üstündən xətt çəkir?! Azərbay-

canda siyasi analitiklər hesab edirlər ki, Fransanın təhriki ilə Ermənistan regionda yeni müharibəyə hazırlaşır. Amma bizim Al ilə səmimi dostluq cəhdlərimizdən gözləntilərimiz müharibə deyil, sülhdür, Ermənistanla sülh müqaviləsinin imzalanmasıdır, yeni

əməkdaşlıq yaradılmasıdır.

Azərbaycan Prezidenti xarici jurnalistlərlə görüşündə bu barədə də söz açaraq bildirdi ki, ölkəmizin sülh istiqamətində səyləri həm Avropada, həm də ABŞ-da anlayışla qarşılanır. Eyni zamanda ilk baxışda Ermənistanın mövqeyində müəyyən qədər tərəqqi olduğu hiss edilir. Yeni, Laçın-Xankəndi yolundakı vəziyyətin müzakirəsi zamanı Azərbaycanın mövqeyi qəbul olunub: "Bildirdim ki, hər hansı bir blokadadan söhbət gedə bilməz. Dekabrın 12-dən bu günə qədər 2500-dən çox yük maşını və Qırmızı Xaç Komitəsinin maşınları keçmişdir və eger blokada var idisə, bu maşınlar necə keçə bilərdi? Yeni, bu, Azərbaycana qarşı əsassız bir ittihamdır, biz bunu rədd edirik və deyə bilərəm ki, keçirdiyim bütün görüşlərdə bu mövqə anlayışla qarşılanır. O cümlədən, Avropa İttifaqı bizim mövqeyimizi anlayır. Biz haqlı olaraq tələb edirik ki, yataqlarımızın qanunsuz istismarı dayandırılınsın...

Eyni zamanda bildirdim ki, yaxşı olar, Ermənistan və Azərbaycan ikitərəfli qaydada nəzarət-buraxılış məntəqələrini Ermənistan-Azərbaycan sərhədində yaratsınlar... Amma ilkin təəssüratımız belədir ki, həm Avropada, həm Amerikada bizim bu təklifimiz məntəqli hesab olunur... Çünki biz sərhədlərin delimitasiyası haqqında danışırıqsa, nəzarət-buraxılış məntəqələri olmadan bu, mümkün deyil. Biz kommunikasiyaların açılması haqqında danışırıqsa, əlbəttə ki, həm Zəngəzur dəhlizinin hər iki başında, eyni zamanda Laçın koridoru ilə Ermənistan arasındakı sərhəddə nəzarət-buraxılış məntəqələri yaradıl-

bu, Ermənistan üçün qırmızı xəttidir. Noyabrın 9-da verilən bəyanata görə, Ermənistan ərazisindən keçən dəhlizlə bağlı razılaşma yoxdur. Yeni, bu, Azərbaycanın fikridir, bu ritorika proseslərə təsir etməyib və etməyəcək. Bu məsələ ilə bağlı heç bir şifahi razılaşma yoxdur".

Qırıqorayın bir qədər də irəli gedərək bildirir: "Nə 9 noyabr bəyanatında, nə də Rusiya Prezidentinin 10 noyabr fərmanında Ermənistanın FTX-nin nəzarəti altında olan yolu (Zəngəzur koridoru – red.) verməyi öhdəsinə götürdüyü deyilib. Bu yola Ermənistan nəzarət edəcək və FTX artıq Ermənistan tər-

likasının qərb rayonları və Naxçıvan Muxtar Respublikası arasında nəqliyyat əlaqəsinin təhlükəsizliyinə zəmanət verir. Nəqliyyat əlaqəsi üzrə nəzarəti Rusiyanın Federal Təhlükəsizlik Xidmətinin Sərhəd Xidmətinin orqanları həyata keçirir. Tərəflərin razılığı əsasında Naxçıvan Muxtar Respublikası ilə Azərbaycanın qərb rayonlarını birləşdirən yeni nəqliyyat kommunikasiyalarının inşası təmin ediləcəkdir".

Bəs Qırıqorayın, o cümlədən Paşinyanın və digər erməni rəsmilərinin nala-mıxa döyməsinin cəbəbi nədir? Bəlkə fevralın 20-də ölkəyə gəlmiş silahlı Al müşahidəçiləri, fransız jan-

Səmimi əməkdaşlıq, yoxsa məkrli missiya?..

findən bu öhdəliyin yerinə yetirilməsinə nəzarət edəcək".

Görünən budur ki, erməni tərəfi yenedən hiylələrə, sabotajə əl atır. Biz isə Paşinyanın da imzaladığı 10 noyabr üçtərəfli Bəyanatının mətnindəki 9-cu bəndi bir daha Qırıqorayın nəzərinə çatdırmağa məcburuq. Həmin bəndə deyilir: "Bölgədəki bütün iqtisadi və nəqliyyat əlaqələri bərpa edilir. Ermənistan Respublikası vətəndaşların, nəqliyyat vasitələrinin və yüklərin hər iki istiqamətdə maneəsiz hərəkətinin təşkilinə məqsədilə Azərbaycan Respub-

darları onları belə ürəkləndirir?! Yaxşı, ermənilərin sülhdən yan keçməyə çalışdığını başa düşmək olar. Çünki onlar bacarıqların əlində oyuncaq olmağı sevirlər. Bəs enerji təhlükəsizliyinə səmimi, hətta çox səmimi şəkildə hər gün töhfələr verməyə çalışdığımız Avropa İttifaqını necə başa düşək?! Yoxsa onlar da ermənilərlə bir ələ oynayırlar?!.. Bəlkə yaz gəlir, yonca bitir və enerji təhlükəsizliyi arxa plana keçir?!..

Paşa ƏMİRCANOV,
"Xalq qəzeti"

“Xalq qəzeti” redaksiyasında “Xocalı soyqırımı” fotosərgisi

Yaddaşlarda əbədi iz salmış Xocalı faciəsindən 31 il keçsə də, həmin soyqırımı xalqımızın qan sızan yarası olaraq qalır. Məşum hadisədən sonra orada lentə alınmış videokadrlar, çəkilmiş fotosəkillər qətləmin miqyasını göstərməklə bərabər, erməni vəhşiliyi haqqında əsl həqiqətlərin dünyaya yayılmasında böyük rol oynayıb.

“Xalq qəzeti” redaksiyasında təşkil edilmiş növbəti fotosərgi faciənin xronikasını əks etdirməklə bərabər, gənc nəslin ermənilərin faşist xislətindən xəbərdar olması baxımından önəmlidir. Elə anım günü ilə əlaqədar sərginin açılış mərasimində Nəsimi rayonundakı məktəblərin müəllim və şagirdlərinin

vanın təşəbbüsü ilə 2008-ci ildən başlanılan “Xocalıya ədalət!” beynəlxalq məlumatlandırma kampaniyası çərçivəsində bir çox ölkələrdə davamlı tədbirlərin keçirilməsi tədqiqatçıdır.

Qəzetin baş redaktor müavini Tahir Aydınov bu tədbiri məktəblilər üçün əsl tarix dərsi kimi dəyərləndirdi. Tanınmış jurnalistlər İttifaq Mirzəbəyli və Qəzənfər Qasimov Xocalı soyqırımının dinc əhəlinin işğala məruz qalan Qarabağın digər yaşayış məntəqələrindən qorxub qaçması məqsədilə törədildiyini əsaslandırdılar, faciə qurbanlarının xatirəsinin daim ehtiramla yad edildiyini bildirdilər.

Nəsimi rayonundakı 164 nömrəli məktəbin psixoloqu Gültəkin İsgəndərova, 1 nömrəli məktəbin müəllimi

də iştirakı həmin məram xidmət edir.

Əvvəlcə Xocalı şəhidlərinin ruhu bir dəqiqəlik sükutla yad edildi. Sonra “Xalq qəzeti”nin baş redaktoru, Əməkdar jurnalist Əflatun Amaşov çıxış edərək Xocalı qətləminə haqqında ətraflı məlumat verdi. Qeyd olundu ki, bu kimi faciələr bir daha təkrarlanmasın deyə, bütün dünya Xocalı harayına səs verməli və milli zəmində törədilən bənzər hadisələrə qətiyyətlə “yox deyilməlidir. Məhz bu baxımdan Heydər Əliyev Fondunun vitse-prezidenti Leyla Əliyev

Xanım Səfərova, 8 nömrəli məktəbin müəllimi Ceyran Quliyeva, 16 nömrəli texniki-humanitar liseyin müəllimləri Naibə Kəngərli və Zariya Hüseynova, 35 nömrəli məktəbin direktor müavini Aygün Vəliyeva, şagirdlər İsmayıl Vəliyev, Ayxan Bayramov sərginin təşkilinə və tədbirə dəvət olunduqlarına görə “Xalq qəzeti” redaksiyasının kollektivinə minnətdarlıq etdilər, bu kimi tədbirlərin yaddaşlarında dərin iz buraxacağını söylədilər.

Sonra anım mərasiminin iştirakçıları sərginin ekspozisiyası ilə ətraflı tanış oldular.

Əli NƏCƏFXANLI,
“Xalq qəzeti”

Xocalı harayının Nyu–York sorağı

ABŞ-ın Nyu-York şəhərində yerləşən Kolumbiya Universitetində Xocalı soyqırımının 31-ci ildönümü ilə əlaqədar konfrans keçirilib.

Azərbaycan diasporunun təşkilatçılığı ilə universitetin fakültə evində “Xocalıya xatırlayırıq: Ermənistan və Azərbaycan hərbi və sülh yolu ilə” mövzusunda baş tutan tədbir Xocalı soyqırımı haqqında məlumatlılığın artırılması, Qarabağ və regiondakı mövcud vəziyyətlə bağlı gerçək faktların çatdırılması, erməni dezinformasiyalarının qarşısının alınması, bölgədəki sülh və normallaşma prosesinə diqqətin cəlb olunması məqsədilə təşkil edilmiş konfransda Kolumbiya Universitetinin professor-tələbə heyəti, Nyu-York və digər ştatlarda yaşayan diaspor

nümayəndələri və fəalları iştirak etdilər. Öncə Xocalı soyqırımı və müharibə qurbanlarının, eləcə də Türkiyədəki dağıdıcı təbii fəlakət nəticəsində həlak olanların xatirəsi bir dəqiqəlik sükutla yad edildi. Sonra Xocalı soyqırımından bəhs edən videofilm nümayiş olundu.

Konfransın məruzəçiləri qismində Qrinsborodakı Şimali Karolina Universitetinin Sülh və Münaqişə Araşdırmaları Departamentinin professoru Əli Əsgərov və Tennessi Texnologiyalar Universitetinin siyasi elmlər üzrə professoru Mixael Gunter çıxış etdilər.

Universitetin çoxmilli tərkibli auditoriyasında maraqlı müzakirə çərçivəsində keçən konfransda Xocalıya ədalət, Xocalının bəşəri cinayət olması və cinayətkarların beynəlxalq ədalət məhkəməsi qarşısında cavab verməsi tələbləri ilə bağlı fikirlər səslənib. Eyni zamanda konfransda Azərbaycan haqqqətləri, indiki Ermənistandan-Qərbi Azərbaycan torpaqlarından azərbaycanlıların zorakılıqla və vəhşicəsinə deportasiya olunması barədə auditoriyaya geniş məlumat verilib.

Sualların cavablandırılması ilə yekunlaşan tədbirin sonunda iştirakçılara Heydər Əliyev Fondu tərəfindən hazırlanmış Xocalı soyqırımı haqqında broşürlər, döş nişanları və “Sonsuz dəhşət” filminin diskləri paylanılıb.

“Xalq qəzeti”

Daşkənddə Özbəkistanın İnteraksiya, Sənaye və Ticarət Nazirliyi, Azərbaycanın İqtisadiyyat Nazirliyinin dəstəyi, İxrac və İnvestisiyaların Təşviqi Agentliyinin – AZPROMO-nun təşkilatçılığı ilə 1-ci Özbəkistan–Azərbaycan Regionlararası Forumu keçirilib. Tədbirdə hər iki tərəfdən rəsmi şəxslərlə yanaşı, müxtəlif sahələrdə fəaliyyət göstərən iş adamları da iştirak etdilər.

Birinci Özbəkistan–Azərbaycan Regionlararası Forumu

Nazirlikdən redaksiyamıza bildirilib ki, forumun açılış mərasimində çıxış edən Özbəkistanın xarici işlər naziri vəzifəsini icra edən Baxtiyor Sayidov dövlət başçılarının əlaqələrin inkişafına göstərdikləri diqqətin tərəfdaşlığımızın siyasi, iqtisadi-ticarət, humanitar və digər sahələrdə genişlənməsinə güclü stimül olduğunu deyib. Özbəkistanın investisiya, sənaye və ticarət naziri Ləziz Kudratov ölkəsinin Azərbaycanla iqtisadi-ticarət əməkdaşlığının yüksələn xətlə inkişaf etdiyini vurğulayıb.

Azərbaycanın iqtisadiyyat naziri Mikayıl Cəbbarov yüksək səviyyəli Azərbaycan–Özbəkistan münasibətlərindən

sında Özbəkistan–Azərbaycan İnvestisiya Fondunun yaradılması haqqında hökumətlərarası Saziş, Xivə və Şuşa, Səmərqənd və Gəncə, Buxara və Lənkəran, Kokand və Şəki şəhərləri arasında qardaşlaşma haqqında sənədlər, 2023–2025-ci illər üzrə Daşkənd Şəhər İcra Hakimiyyəti ilə Bakı Şəhər İcra Hakimiyyəti arasında iqtisadi-ticarət, elmi-texniki və mədəni-humanitar sahələrdə praktiki əməkdaşlığın genişləndirilməsi haqqında Yol Xəritəsi, Azərbaycan Respublikasının İxrac və İnvestisiyaların Təşviqi Agentliyi – AZPROMO ilə Özbəkistanın Alkoqol və Tütün Bazarının Tənzimlənməsi və

söz açıb, dövlət başçılarının qarşılıqlı rəsmi səfərlərinin, aparılan danışıqların, keçirilən görüş və tədbirlərin önəmini diqqətə çatdırıb.

Forumda, həmçinin ölkəmizin əlverişli işgüzar mühiti, işğaldan azad olunmuş ərazilərimizin potensialı barədə də məlumat verilib, işgüzar dairələr fəal əməkdaşlığa dəvət edilib. Tədbirdə investisiya layihələri barədə təqdimatlar, eləcə də “B2B” və “B2G” formatda görüşlər keçirilib.

Forum çərçivəsində tərəflər ara-

Şərabçılığın İnkişafı Agentliyi arasında əməkdaşlığa dair Anlaşma Memorandumu və digər sənədlər imzalandı.

Qeyd edək ki, forumda Özbəkistan–Azərbaycan işgüzar Şurasının 3-cü iclası keçirilib. Tədbirdə əvvəlki iclaslar zamanı müəyyənləşdirilmiş tapşırıqlar üzrə görülmüş işlər, eləcə də iki ölkənin biznes subyektləri arasında əlaqələrin genişləndirilməsi istiqamətində müzakirələr aparılıb.

“Xalq qəzeti”

Baş Prokurorluğun media ilə əlaqələri möhkəmləndirilir

Azərbaycan Respublikasının Baş Prokurorluğunun Elm-Tədris Mərkəzi və mətbuat xidmətinin birgə təşkilatçılığı ilə medianın və qeyri-hökumət təşkilatlarının nümayəndələri üçün “Cinayət təqibi, media və vətəndaş cəmiyyəti institutlarının qarşılıqlı əlaqələrinin müasir tendensiyaları” mövzusunda treninq keçirilib.

Baş Prokurorluğun Elm-Tədris Mərkəzinin rəisi Mübariz Əhmədov və mətbuat xidmətinin rəhbəri Saleh Hacıyev tədbirin açılışını etdikdən sonra Elm-Tədris Mərkəzinin şöbə rəisi Nigar Qələndərli “Müstəqil Azərbaycan mediasının inkişafında ümummilli lider Heydər Əliyevin əvəzədiməz xidmətləri”, Real TV-nin baş direktoru Mirşahin Ağayev “Azərbaycanın informasiya sahəsində milli maraqları, bu sahədə olan təhdidlər və media”, “Konsti-

istintaqa nəzarət idarəsinin prokuroru Kənan Babazadə istintaq sirri təşkil edən məlumatların yayılmasının yaratdığı fəsadlar barədə müzakirə oxuyub.

Treninqin ikinci günündə “Lent.az” informasiya agentliyinin baş redaktoru Hafiz Heydərov “Rəsmi dövlət qurumu ilə razılaşdırılmadan yayılmış məlumatların hüquqi nəticələri”, mətbuat xidmətinin böyük prokuroru Kənan Zeynalov “Prokurorluqda aşkarlıq və şəffaflığın təmin olun-

tusiya” Araşdırmalar Fondunun prezidenti Əliməmməd Nuriyev “İctimai nəzarət: Vətəndaş cəmiyyəti və dövlət orqanlarının əməkdaşlığı” mövzularında təqdimatla çıxışlar etdilər.

Medianın İnkişafı Agentliyinin nümayəndəsi Pərvanə İbrahimova “Sosial media və media savadlılığı” mövzusunda dəyirmi masa təşkil edib. Prokurorluqda

masası ilə bağlı həyata keçirilən kompleks tədbirlər”, Elm-Tədris Mərkəzinin şöbə prokuroru Rəşad Qasimov isə “Mediada istifadə olunan hüquqi terminlərin anlayışı” mövzularında məruzə ilə çıxış etdilər.

Yekunda iştirakçılara sertifikatlar təqdim olundu.

“Xalq qəzeti”

Birbaşa bağlantı

Qardaş köməyi Türkiyəyə ümid və ruh gətirdi

Azərbaycan–Türkiyə qardaşlığının çox dərin bir tarixi təməllərinin olduğu məlumdur. Hər zaman istər Azərbaycanda, istərsə də Türkiyədə bir çətinlik yarandıqda, sınaqlarla qarşı-qarşıya qaldıqda qardaş ölkələrin bir-birinə yardım etmə ənənəsi var.

Türkiyədə dağıdıcı zəlzələ baş verdiyi gündən dövlət başçımız İlham Əliyevin birbaşa göstərişi ilə Azərbaycan mütəşəkkil qaydada qardaş ölkəyə kömək əlini uzatmaqdadır. XX əsrin əvvəllərində Anadoluya yardım fəaliyyətləri "Qardaş köməyi" deyişməsi altında həyata keçirilmişdi ki, hazırda da Azərbaycan bu ənənəyə sadiq qalaraq öz dəstəyini davam etdirir.

"Qardaş köməyi" platforması çərçivəsində Türkiyəyə göndərilən yardımlara ictimai nəzarəti həyata keçirən qruplar arasında tarixçi alim, Türkiyə Məzunu İş adamları və Ziyalılar Platformasının təmsilçisi, tarix elmləri doktoru Telman Nüsrətəoğlu da var.

Hazırda zəlzələ bölgəsində olan Telman Nüsrətəoğlu "Xalq qəzeti"nin Türkiyədəki əməkdaşına bildiriş ki, qardaş ölkəyə onun səfəri "Bir millət, iki dövlət" prinsipi ilə həyata keçirilir: "Təsədüfi deyil ki, hələ yirmində əsrin əvvəllərindən etibarən Bakıda, Tiflisdə, Gəncədə qurulan milli cəmiyyətlər Anadolu, Balkan, Trabulsgarp (Türkiyə–İtaliya müharibəsi-red) savaqları, Birinci Dünya müharibəsi, onun ardınca da qurtuluş müharibəsi dövrlərində iki qardaş xalq bir-birinə əllərindən gələni yardımını ediblər.

XX əsrin əvvəllərində Anadoluya yardım fəaliyyətimizin "Qardaş köməyi" deyişməsi altında həyata keçirildiyini xatırladan

Telman Nüsrətəoğlu dedi ki, bir neçə iş adamı, qeyri-hökumət təşkilatları toplaşaraq, bu ənənəni yenidən bərpa etmək haqqında qərar verdilər: "Qardaş köməyi" platforması yenidən formalaşdırıldı: "Platforma qurulduğu gündən Türkiyəyə ehtiyac duyulan yardımları göndərməyə başladı. Bu günlərdə isə həmin platformanı formalaşdırılardan ibarət bir

da təmsil edən heyətimiz zəlzələ bölgəsindəki vəziyyətlə həm yerində tanış olur, həm də göndərilən yardımların koordinasiyasını həyata keçirir".

Müsahibimiz Türkiyə dövlət adamları ilə görüşlərinin olduğunu vurğuladı. Qeyd etdi ki, ilk görüş Türkiyənin Daxili İşlər naziri Süleyman Soylu ilə, Türkiyə-

nin Fövqəladə Halların İdarə Olunması Agentliyinin (AFAD) səlahiyyətli şəxsləri ilə oldu. Vali və bələdiyyə başçıları ilə də görüşdük. Bu görüşlərdə Süleyman Soylu və digər rəsmilər Azərbaycan xalqının göstərdiyi yardımçı qardaşlığına görə təşəkkür etdilər. Azərbaycan xalqının qardaşlıq yardımlarından güc aldığını, onları duyğulandırdığını ifadə etdilər.

Ölkəmizin göstərdiyi yardım həm də ona görə də xüsusi dəyər daşıyır ki, bizim mütəfəqqiyimiz tarixi ənənənin üzərində formalaşmışdır. Biz "Qardaş köməyi" platforması ilə həm tarixi ənənəni bərpa etməyə, həm də soydaşlarımızın ehtiyaclarını öyrənmək baxımından buradayıq. Ürək sızladıcı mənzərələr, böyük dağıntılar var. İnsanlar soyuq qış şəraitində çadırlarda gecələmək məcburiyyətindədirlər. Su kəmərləri, elektrik xətləri partlayıb, infrastruktur sıradan çıxıb, yollar dağılıb. Dövlət bunların hamısını bərpa etməli, bu qədər insana sığınacaq verməli, həyatlarını normalaşdırmağa çalışmalı. Və bu istiqamətdə də ciddi işlər görülür. Demək olar ki, xilas etmə prosesi artıq yekunlaşıb. Əksəriyyət xilas edilib. Fəlakət qurbanlarının ehtiyacları bitib tükənmək bilmir. İl boyu bu ehtiyacların qarşılama prosesi davam edəcək ki, bütün bunları da dövlət öz nəzarətinə götürür.

Müsahibim Azərbaycanın dövlət, qeyri-hökumət təşkilatları və iş adamlarının qardaş ölkəyə humanitar yardım fəaliyyətlərini bundan sonra da davam etdirəcəkləri əminliklə bildirdi.

M.SULTANOVA,

Ankara

Eyni zamanda Qafqaz İslam Ordusu Osmanlı dövləti ən ağır şəraitdə, özü ölüm-qalım savaşında olarkən ordu təşəkkül edərək Azərbaycanı xilas edib. Bilirsiniz ki, o dövrdə Azərbaycanın bütün şəhərləri işğal altında idi. Osmanlı silahlı yardımına böyük ehtiyac var idi. Bu mənada Osmanlı dövləti Azərbaycanın xilasını üçün əlindən gələni edib. Yəni, iki xalqın, tek millətin qardaşlığı tarixi dərinliyin üzərində inşa olunub.

Təsədüfi deyil ki, həm 44 günlük müharibə dövründə, həm də indiki zəlzələdə Azərbaycan xalqı ilə Anadolu türkləri tam bir qardaşlıq və həmrəylik içərisində oldular.

Bilirsiniz ki, zəlzələnin baş verdiyi ilk gündən etibarən Azərbaycan Prezidenti dərhal dövlətimizi səfərbər edərək, Türkiyədə zərərçəkənlərin ehtiyacı olan bütün materialları yolladı. Ard-arda təyarrələri, yük daşıyan "Tır"larımız qardaş ölkəyə istiqamət aldı. Təbii ki, Türkiyədə baş verən zəlzələ Azərbaycanı da dərinəndən sarsıdıb. 7-dən 77-yə qədər hər kəsin böyük bir üzüntü içərisində olduğunu görmək mümkün deyildi. Təbii ki, ona görə də dövlətlə bərabər cəmiyyətin də səfərbərliyi başladı".

heyət təşkil edərək zəlzələ bölgəsinə gəldik. Burada birinci zəlzələnin ocağı olan Kahramanmaraş, Bazarcıqda olduq. Burada güclü dağıntılar var, fəlakətin ən güclü yaşandığı yerlərdən biri də Hataydır. Tarixi, mədəni abidələri ilə zəngin olan şəhərin, haradasa, yüzdə səksəni yerlə-yeksan olub. Zəlzələ bölgəsində digər şəhərlər də bu şəkildə dağılıb".

T.Nüsrətəoğlu Türkiyə dövlətinin bu faciədə ilk gündən səfərbərliyini, dövlət, cəmiyyət, millət olaraq əl-ələ verdiyini, zəlzələ nəticəsində vurulan yaraların sağalması üçün elbirliyi ilə əllərindən gələni köməyi göstərdiklərini təqdir edərək söylədi ki, bu ağır günlərdə bütün dünyadan edilən humanitar yardımlar humanizmin, mərhəmətin təəcəssümüdür: "Təbii ki, dünyanın böyük yardımına da ehtiyac vardı. Beynəlxalq yardım çağırışı elan olundu. Çünki fəlakətin miqyası böyük idi. Ona görə də hər yerdən yardım gəldi. Təbii ki, Azərbaycanın yardımını çox özəl idi. Qardaşlıq yardımına ilk yetişən Azərbaycan oldu. Hadisə yerində ən çox xilasedici qrupuna sahib də Azərbaycandır. Səhra xəstəxanası açıldı. Könüllülər qrupu gəldi. Və təbii ki, "Qardaş köməyi" platformasını

Sumqayıtdan Türkiyəyə növbəti humanitar yardım

Türkiyədə baş vermiş zəlzələdən zərərçəkənlərə dəstək məqsədilə Sumqayıt şəhərində həyata keçirilən humanitar yardım kampaniyası davam edir.

Şəhər icra hakimiyyəti tərəfindən hazırlanmış, insanların müvəqqəti yaşaması üçün nəzərdə tutulan növbəti 6 ədəd modul tipli ev və 91 min manat dəyərində olan növbəti zəruri humanitar yardım bu gün Türkiyəyə yola salınıb. Bununla da son 10 gündə Sumqayıtdan 21 modul tipli ev, 6 kabinəli bir sanitariya qovşağı və

812 min manat məbləğində zəruri humanitar yardımın göndərilməsi təmin olunub.

Sumqayıt Şəhər İcra Hakimiyyətinə bildirilib ki, modul tipli evlər boş deyil, humanitar yardımla doldurularaq göndərilib.

Ə.ƏLİYEV,
"Xalq qəzeti"

Türkiyənin səhiyyə naziri FHN-in mobil səhra hospitallarında olub

Türkiyənin səhiyyə naziri Fəxrəddin Qoca Fövqəladə Hallar Nazirliyinin Kahramanmaraşdakı mobil səhra hospitallarında olub. Burada yaradılmış şəraitlə, həmçinin hospitallarda müayinə və müalicə olunan yaralı və xəstələrin vəziyyətləri ilə maraqlanıb, FHN-in tibbi personalı ilə görüşüb.

F.Qoca hospitallarda yaradılmış şəraiti yüksək qiymətləndirib, göstərilən dəstəyə görə Azərbaycan dövlətinə və xalqına təşəkkür edib.

NAXÇIVAN

Şərurun Hənzəli və Axura kəndlərində yeni obyektlər

Naxçıvan Muxtar Respublikasında Azərbaycan Respublikası Prezidentinin səlahiyyətli nümayəndəsi Fuad Nəcəfli Şərur rayonunun Hənzəli və Axura kəndlərində aparılan kompleks quruculuq işləri ilə tanış olub.

Hənzəli kəndində yenidən qurulan kənd tam orta məktəbi ilə tanışlıq zamanı məlumat verilib ki, ikimərtəbəli, 198 şagird yerlik məktəbdə 11 sinif otağı, fizika, kimya-biologiya laboratoriyaları, hərbi kabinə, STEAM kabinəsi, kitabxana, idman zalı, şahmat sinfi, kompüter, müəllimlər və digər otaqlar yerləşir. Burada internetə çıxışı olan 14 kompüter və 4 elektron lövhə quraşdırılıb.

Məktəbin pedaqoji kollektivi ilə görüşdən sonra Hənzəli kənd yolunda görülən işlər barədə bildirilib ki, ümumi uzunluğu 9 kilometr olan yolun əsas və köməkçi hissələrinə birqat asfalt örtüyü, 800 metr kənddaxili yola isə qumçınqıl qatı verilib.

Kənd və xidmət mərkəzlərində yaradılan şərait barədə məlumat verilib ki, 2 mərtəbəli kənd mərkəzində inzibati ərazi dairəsi üzrə nümayəndəlik, bələdiyyə, rabitə evi, poçt, polis sahə məntəqəsi, kitabxana, Yeni Azərbaycan Partiyası ərazi ilk təşkilatı, feldşer-mama məntəqəsi, arxiv, klub, 38 yerlik zal, qazanxana və digər otaqlar yerləşir. Xidmət mərkəzində isə ərzaq və təsərrüfat malları mağazaları, et satış yeri, bərbər, qadın gözəllik salonu və 1 anbar fəaliyyət göstərir.

Həmin gün Axura kəndində kənd mərkəzi, həkim ambulatoriyası və yenidən qurulan 7,1 kilometrlik kənd yolu ilə də tanışlıq olub.

Səbuhi HƏSƏNOV

Türk Əməkdaşlıq Təşkilatlarının rəhbərləri bir araya gəlib

Beynəlxalq Türk Mədəniyyəti və İrsi Fondunda təşkilatın prezidenti Günay Əfəndiyeva TÜRKSOY-un baş katibi Sultan Rayevlə görüşüb.

Görüşdə türk xalqları arasındakı hərtərəfli dostluq münasibətlərinin daha da möhkəmlənməsində Türk Əməkdaşlıq Təşkilatları tərəfindən göstərilən səylərin önəmindən söz açılıb. Beynəlxalq Türk Mədəniyyəti və İrsi Fondu və TÜRKSOY-un Türk xalqlarına məxsus ortaq mədəni irsinin təşviqi istiqamətindəki işləri üzrə ümumi söhbət aparılıb. Şuşanın "2023-cü il Türk Dünyasının Mədəniyyət Paytaxtı" elan edilməsinin mühüm əhəmiyyəti vurğulanaraq, bu səpkidə birgə tədbirlərin həyata keçirilməsi müzakirə olunub. Görüş-

də Azərbaycanın ümummilli lideri Heydər Əliyevin 100 illik yubileyinə həsr olunmuş I Türk Dünyası Mədəniyyət Forumunun təşkilatı ilə bağlı görülən hazırlıqlardan bəhs edildi.

Eyni zamanda, tərəflər Beynəlxalq Türk Dilləri Forumunun və digər layihələrin keçirilməsi, eləcə də Türk Dünyasının böyük şəxsiyyətlərinin iğdönlümlərinin qeyd olunması yönündə əməkdaşlığın vacibliyinə toxunub.

Görüşün sonunda qarşılıqlı hədiyyələr təqdim edilib və xatirə şəkilləri çəkilib.

Orta dəhlizdə gömrük prosedurları sadələşdiriləcək

Yaxın vaxtlarda Orta Dəhliz (Transxəzər Beynəlxalq Nəqliyyat Marşrutu) üzərindən tranzit axını üzrə gömrük prosedurlarının sadələşdirilməsi gözlənilir. Bu fikri Dövlət Gömrük Komitəsi sədrinin birinci müavini İsmayıl Hüseynov dünən keçirilən "Rəqəmsal idarəetmə platforması və yeni iqtisadi təşəbbüslərin təqdimatı" mövzusunda konfransda səsləndirib. O, qeyd edib ki, son illərdə ölkəmizin tranzit çalbediciliyi və potensialının artması fonunda Dövlət Gömrük Komitəsi də tranzit prosedurlarının sadələşdirilməsi istiqamətində mühüm işlər görür.

İ.Hüseynov bildirib ki, gələcək ay ölkəmizdə Orta Dəhliz üzərindən tranzit prosedurlarının sadələşdirilməsi ilə bağlı dəhliz boyu yerləşən ölkələrin gömrük xidməti rəhbərlərinin iştirakı ilə keçiriləcək nəzərdə tutulan konfransda həmin ölkələrin gömrük xidmətləri ilə birlikdə atılacaq addımlar geniş müzakirə olunacaq. Bundan da məqsəd dəhlizni keçirdiyi ölkələrdə gömrük prosedurlarını bütün zəncir boyu iştirakçıların gömrük xidmətlərinin vahid yanaşma, konsepsiyada, vahid bir sənəd üzərindən interaktiv bir portal üzərindən dəhliz boyu tranzit axınının davamlılığını sadələşdirilmiş gömrük prosedurları çərçivəsində təmin edilməsidir. DGK-nin sədrinin birinci müavini onu da diqqətə çatdırıb ki, tranzit prosedurları zamanı ölkəmizdə qanun-

vericilikdə gömrük yığımları mövcud deyil. "Burada məqsəd dəhliz boyu ölkələrin birgə marağını ortaya qoyaraq vahid bir platformada vahid sənəd üzərindən bu dəhlizni çalbediciliyinin, bu dəhliz boyu tranzit potensialının artmasına nail olmaqdır",—deyə İ. Hüseynov əlavə edib.

Qeyd edək ki, Transxəzər Beynəlxalq Nəqliyyat Marşrutu 2014-cü ilin fevral ayında Azərbaycan, Qazaxıstan və Gürcüstanın müvafiq strukturlarının iştirakı ilə yaradılıb. Daha sonra layihəyə Ukrayna, Rumıniya və Polşa da qoşulub. Hazırda Çin–Qazaxıstan sərhədindən başlayan marşrut Azərbaycan, Xəzər dənizi, Azərbaycan və Gürcüstan ərazisindən keçərək Avropaya qədər uzanır.

"Xalq qəzeti"

Doğmalarla üz-üzə

Yeni yaranmış bu rubrikanın adı "Xalq qəzeti" redaksiyasının qonağı, tanınmış rəssam, 58 il "Ulduz" jurnalında çalışmış, indi həmin dərginin bədii rəhbəri olan Ədalət Həsənin baş redaktorumuz Əflatun Amaşovun kabinetindən çıxarkən söylədiyi fikirlərdən sonra yarandı. Həmsöhbətim pilləkənləri düşərək dedi ki, belə xoş münasibəti, səmimi ünsiyyəti, sənətə məhəbbəti və sənətkara diqqəti görəndə adam elə bilir ki, doğmaları ilə üz-üzədir.

"Torpağın səsi"ni çəkən rəssam

Onun həmsöhbəti olmaq da bir əsər təsiri bağışlayır

Üstəlik, əlavə etdi ki, təmasda olduğun kəsin söhbəti həqiqətən ürəyincədirsə, deməli, o elə sənin doğma insanındır. Baş redaktorumuzla rəssam həmin gün bir-biri ilə ilk dəfə görüşüdü. Mənim isə Ədalət müəllimlə qırx ilə yaxındır ki, salam-kalamım var.

Beləliklə, bundan sonra hər bazar günü oxucuların görüşünə gələcək "Doğmalarla üz-üzə" rubrikamızda elm, sənət, mədəniyyət, ədəbiyyat və təhsil sahələrində böyük xidmətlər göstərmiş, ancaq o qədər də üzdə olmayan yaradıcı soydaşlarımız barədə söz açacağıq. Ədalət müəllim bu şərti çərçivəyə tam uyğun olan sənət adamlarımızdandır. İstənilən rəssam onun haqqında necə səxavətlə söz açırsa, bir Allah bilir. Ancaq indiyədək onun birçə dəfə də olsun fərdi sərgisində iştirak etməmişik. Elə rəsmi mükafatı və ya fəxri adı da yoxdur. Amma çox yüksək qiymətləndirilən sadəliyi, səmimiyyəti, təvazükarlığı var. Onunla söhbət edəndə sanki "87 yaşlı körpə"nin təbəssümünü izləyirsən...

Xalq rəssamı Arif Hüseynov onun haqqında söz düşəndə dedi ki, Ədalət vicdanlı rəssamdır. Mənim köhnə dostum, ağac üzərində oyma ustası Seyfəddin Məmmədvaliyev Ədalət Həsənin yaradıcılığı barədə danışanda demişdi ki, o, adi cizgilərdən məhz Ədalətə xas olan bir dünyaya yaradır. Mən qocaman jurnalist Ələkbər Abbasovun Ədalət müəllim haqqında dediklərinin də şahidiyəm: "Ədalət də öz şeirlərini belə yazır".

... "Vicdanlı rəssam", "adi cizgilərdən özünə xas dünya yaradan" insan, "qrafika ilə şeirlər yazan" Ədalət Həsən fevralın 15-də redaksiyamızın qonağı oldu. Ona bir faktı xatırlatdım. 1990-cı ildə "Dalğa" qəzetinin Novruz nömrəsini hazırlayırdıq. Nahid Hacıadə Ədalət müəllimdən xahiş etmişdi ki, bu mövzuda bir qrafik illüstrasiya çəksin. Ədalət müəllim çəkib gətirmişdi. Ancaq əsərin adı yox idi. Ələkbər müəllim mənə dedi ki, bu əsərə diqqətlə bax və bir ad ver. Baxdım. Yamacda quzular otlayır, daş üstündə oturmuş "çoban" uşaq tütək çalır, baharın gəlişini özünəməxsus qanad rəqsləri ilə qeyd edən çuqur səmanı bəzəyir, novruzgüllü naz edir, buludlar sanki torpağa yaxınlaşmaq istəyirdilər. Dedim ki, bu əsərin adı "Torpağın səsi"dir. Ələkbər müəllim də məmnun oldu, bu adı sonradan qəzetdə görün Ədalət müəllim də.

Redaksiyamızda ondan soruşdum ki, rəssamlıq məktəbində oxuduğunuz illər yadınızda necə qalır?

Dedi ki, tələbə yoldaşlarımızın səmimiyyəti ilə. Qrup yoldaşlarımızdan rəhmətlik Fərman Kərimzadə sonradan görkəmli yazıçı kimi tanınmışdı. Ancaq onun rəssamlıq istedadı ədəbi yaradıcılığından az deyildi. Seyfəddin Məmmədvaliyev ağac üzərində oyma sənəti və xəttatlıq üzrə ölkənin ən tanınmış sənətkarlarından. Rəssamlar Həsən Haqverdiyev və Güllü Mustafayevanın

ailəsində dünyaya gəlmiş mərhum Əli Haqverdiyev həm opera solisti, həm də aktyor kimi ad-san qazansa da, ömrünün sonunadək rəssamlıqla da məşğul olurdu.

Bir məsələni də xatırladım ki, təyinat bölgüsü olanda Fərman Daşburuna göndərilmişdi. Orada dərs deyirdi. İndi məşhur yazıçı-tərcüməçi kimi tanınan Məmməd Oruc da o vaxtlar Fərmanın

rəssamlıqdan dərs dediği gənclərdir. Seyfəddin Cəbrayılın Böyük Mərcanlı kəndinə göndərilmişdi. Onun oğlu Fəxrəddin ölkənin ən məşhur, istedadlı rəssamlarından biri idi. Mən isə Salyanda doğulsam da, təyinatım Bakıya verilmişdi. Rəssamlıqdan dərs dedim. Elə mənim oğlum Həsənəyə də rəssamdır.

– Rəssamlıq məktəbində müəllimləriniz kim idi?

– Dünya şöhrətli sənətkarımız Mikayıl Abdullayev, Vəcihə Səmədova və görkəmli qrafika ustası Cəmil Müfiddə. Mikayıl müəllim mənə öz evində oğlu kimi qəbul edirdi. O, mənim üçün çay dəmləyəndə rəngim qıpqırmızı olurdu. Cəmil müəllimin insanlığı danışmağa da sığmaz, yazmağa da. Vəcihə müəllimin dərslərini isə elə bu qədər də yaşasam, yəni unuda bilmərəm. Onlardan dərs aldığıma görə özümü xoşbəxt hiss edirəm. Elə diplom işimin mövzusunun qardaşımın nişanında çəkdiyim bəzi xırda ştrixlərə görə "Toy" olması da müəllimlərimin təşəbbüsü idi. Həmin cizgilər xoşlarına gəlmişdi.

– Təyinatla gətdiniz dərs deməyə?

– Yox, təyinatla gətdiyim idarədə boş yer olmadı. Elə təyinatla gətdiyim yerdə işləmədiyimə görə sənədlərimi Tbilisi Rəssamlıq Akademiyasına qəbul etmişdim. "Demiryoçular" qəzetində 12 manat əməkhaqqı ilə retuşçu işlədim. Sonra rəhmətlik Nəsir İmanquliyev mənə bir az artıq maaşla "Bakı" qəzetinə götdü. Sonra bir az Teleradio Komitəsində

çalışdım. Daha sonra qısa müddət Pedaqoji İnstitutda ibtidai sinif müəllimi olaraq tələbələrə rəssamlıq dərsi keçmək üçün laborant ştatına götürüldüm. Hər halda həyat insana ayaq üstə durmağı öyrədir.

– Amma deyəsən, "Ulduz" jurnalının bəxt ulduzunuz olub.

– Bəli, "Ulduz" yaranandan bəri burada verilən yazıların böyük əksəriyyətinə illüstrasiya çəkmişəm. Yazıçılar, şairlər mənim illüstrasiyalarımı çox bəyəndiklərinə görə daim orada işləməyi üstün tutdum. İndi nə mən "Ulduz"dan əl çəke bilərəm, nə də "Ulduz" mənə əl çəkir.

– Qələm sahibləri sizin işlərinizi niyə bəyəndilər ki?

– Çünki onların ilk oxucusu mən olurdu. Hansısa əsəri oxumamış ona illüstrasiya çəkmək olmaz ki... Hansısa yazı məni sikkələməyəndə ona illüstrasiya çəke bilməmişəm. Heç kəs də inciməyib. Həmi bilir ki, ürəyimcə olmayan işə qol qoymuram.

– Onda yazıçılar, şairlər arasında dostlarınız olub.

– Hamısı dostum, qardaşımdır. Kiminsə mənə məni münasibəti olduğunu hiss etməmişəm. Ancaq rəhmətlik Səyavuş Sərxanlı ilə həqiqətən çox yaxın dost idik.

– Onunla bağlı bir xatirə danışa bilərsinizmi?

– 1970-ci il idi. Mən Respublika Xəstəxanasının Infeksiyon xəstəliklər şö-

bəsində müalicə olunurdum. Heç kəsi yanıma buraxmırdılar. Bir axşam dedilər ki, yazıçılar sənin yanına gəlmişdilər. İçəri buraxmadıq, məktub verib getdilər. Məktubu Səyavuş yazmışdı:

"Əzəldən belədir çünki kainat, Qrip daimidir, ömür əmanət. Əldən-ələ keçir yazıq krovat, Biz gəldik, gedirik, sən yaşa, rəssam".

– Mükafatlarınız barədə danışmaq istəyirsiniz.

– Mən o barədə heç zaman danışmamışam. O sualın cavabı yerində yazın ki, rəngkarlıq musiqi ilə qaynaqlanmasa heç bir rəssamın işi uğurlu alınmaz. Elə yazılar olub ki, mən onları oxuyanda höknürməşəm də, hiçqırtı ilə ağlamışam. Sonra yaxşı işlər alınır. Fikirimcə, insan ağırmasa, yaxşı heç nə yarada bilməz.

– "Ulduz"dan əl çəkməyiniz.

– "Ulduz" mənə əl çəkir ki? Qulu Ağşəs elə bir adamdır ki... Yaxşı, o barədə danışmayaq. Bu yazını hazırladığımıza görə sizə də, redaksiya rəhbərinə də "Ulduz"dakılar adından təşəkkür edərəm!

– Sağ olun. 90 yaşınızda yenə də qonağımız olacaqsınız, inşallah!

Həmsöhbət oldu: İttifaq MİRZƏBƏYLİ, Əməkdar jurnalist, "Xalq qəzeti"

Tanrı sevdalısı Nigarinin Qarabağ sevgisi

Tanrı sevdalısı Mir Həmzə Seyid Nigari Qarabaği Azərbaycan ədəbiyyatının sufi sənətkarlarından biridir. 87 il şəərəfli ömür sürmüş bu övliya Şərqi Zəngəzurun Cictimli kəndində doğulmuş, Türkiyənin Xarput şəhərində haqq dünyasına qovuşmuşdur, məzarı Amasiya şəhərindədir.

Uzun illər Nigarinin adı yasaq olunub, ancaq xatirəsi ürəklərdə, irsi yaddaşlarda yaşayıb. Qadağa buzları əriyəndən sonra əsərləri çap olunub. 2011-ci ildə yaradıcılığı ali məktəblərin tədris proqramına salınıb. 2022-ci ildə isə X sinfin ədəbiyyat kitabında Mir Həmzə Seyid Nigariden qısaca bəhs edilib, məşhur "Qarabağ" qəzəlinə bir neçə beyt nümunə verilib.

Mir Həmzə Seyid Nigari Qarabağ mühitinin yetişməsidir, onun könlü verdiyi nigar Qarabağlıdır. Ona görə də böyük ədibin yaradıcılığında Qarabağ və onun yer-yurd adları ana xətt kimi keçir. Seyid Nigari əsərlərini həm heca, həm də əruz vəznində yazıb. Onun Qarabağa həsr etdiyi "Qarabağ" redifli qəzəli doğma elinə sevgi və məhəbbətlə yazıldığından hər misrası, sanki, "can Vətənim" deyir. Şair şeirlərində Qarabaği vəsf etdikcə bu ulu yurdu da bizlərə sevdirdir, onun coğrafiyasını şeirə gətirərək gözlərimiz qarşısında əsrərangiz poetik manzərə yaradır:

Nə əcəb dövlət imiş seyri-şikarı-Qarabağ, Nə gözəl nemət imiş söhbəti-yari-Qarabağ...

Kövsəri -təbi imiş çayı-çinari Qarabağ, Aləmi cənnət imiş dəri-diyari Qarabağ.

Şair qəzəldə Qarabağın bulaqlarını dirilik suyu, bu diyarı cənnət adlandırmışdır. Elə buna görə də qəzəl xanəndələrin üz tutduğu, ifa etdikləri əsərlərdəndir. Seyid Nigarinin "Divan"ında 6 bənddən ibarət tərcümə var. Hər bəndin son iki misrası aşağıdakı misralarla bitir:

Dağlayıbdır məni bir lələzari Qarabağ, Yandırıbdır məni bir nari-Nigari Qarabağ.

Axi onun sevdiliyi ilahi gözəl Qarabağdan idi. Könlünü Tanrı sevdasına bağlamış övliya harada olsa, Qarabaği unutmur, onu xəyalında yaşadır:

Xəyalatıla güləşti-Qarabaği gözər könlüm, Gəlür kim, kuyi-didarə qalar, zövqi-murad eylər.

Şair qəzəllərinin birində Araz çayına müraciət edərkən maraqlı bir fikir yaşaması yaradıb:

Mənzili-dildarı bus etdikdə ərz et, ey Ərəs, Böylə kim, odlar saçar sənəsin həbibin hər nəfəs.

Şair Qarabağsız keçən günlərinə göz yaşları töküür:

Qarabağımı çeşmeyi-xun, hər dü çeşmənin Daşbulağ, Məlhəmindir dəmbədəm daği-təraqi-abi-ağ.

Mir Həmzə Seyid Nigari üçün Qarabağ müqəddəs torpaqdır, gözəllər gözəlidir. Yaxşı olar ki, şairin yaradıcılığında seçmələrə yer verək:

Nolar əşkavəri-əhli-dili-Bağdad olsam, Belə güllər ki saçır tək Qarabağ üzrə.

Qəzəlinin bir beytində Qarabaği üstün bilib, digər kəndlərdən uca hesab edib, çünki sevdiliyi Nigar qaraqaşlıdır:

Firdovsi-dilaradır, gərçi Qarabağ, əmma,

Xoşdur Qarabağ içrə kuyi-Qaraqaş övlə.

Mir Həmzə bir müddət Şərqi Zəngəzurun Millər kəndində yaşayıb. Bu kənd onun müridi Mir Sədi ağanın doğulduğu yerdir. Bərgüşad çayı bu kəndin ayağından axır. Şair bir qəzəlinə iki böyük çayın adını belə mənəlan-dırıb:

Canıma çıxmış fələk Bərgüşadın dağım, Sönməz ataşi, ursan Həkəri irmağım.

Digər bir qəzəlinə Tərtərə belə münasibət bildirib:

Sanma ki, ahım odu Tərtərə təsir etməz, Qarabağ içrə düşüb yaxmaya nəhri-Talaki.

Mir Həmzə Seyid Nigari həm də heca vəznində mükəmməl əsərlər müəllifidir. Böyük ədib heca vəznində yazdığı şeirlərində də Qarabaği vəsf edib, ona heyranlığını bəyan edib:

Eşqin kanı Qarabağdır məkanım Bülbülü-şeydayam, cənnət yerimdir. Əvvəl başdan Qaraqaşdır bostanım İndi güllüstanım Qarapirimdür.

Nigar xanımın qəbri Qarapirimdür. 2021-ci ildə mən Mir Həmzə Nigari ocağının qoru olan hörmətli Siracəddin ağanın köməyi ilə həmin yerdə oldum, Nigar nənəmizin qəbrini ziyarət etdim.

Mir Həmzə Seyid Nigarinin dəyərli əsərlərindən biri də Qaraqaşlı Əhməd Əfəndiyə yazdığı məktubdur. Məktubun ilk misraları çox diqqətçəkəndir.

Şair məktubunda yazıb: "Mənim o diyarım uşaq-böyük, qadın-kişi, cavan-qoca – bütün əhalisinə və onların mənə olan məhəbbətinin dərəcəsinə yalnız Mövlə bilir. O torpaq mənim Şahnigarimin cövləngəridir".

Mir Həmzə Seyid Nigari " Çaynamə" məsnəvisində də Qarabağa məhəbbətini ifadə edib, o torpağın coğrafiyasını əsərində ustalıqla canlandıırıb:

Əzm eylə diyari-Şirvani Qət eylə rəhi-Azərbaycani. Bir yerdayəm, ismidir Qarabağ Cənnət yeri, abi şirü qaymaq.

Göründüyü kimi, Mir Həmzə Nigari Qarabağ sevdalısı olub. O, bu yurdu böyük eşqlə sevib və əsərlərində yüksək dəyərləndirib. Böyük fikir övliyamin ruhuna salamlar olsun! Müjdə verə bilərəm ki, Qarabağımız azaddır. Var olsun Ali Baş Komandanımız! Sağ olsun Azərbaycan Ordusu! 44 günlük Vətən savaşını nəticəsində Qarabağ Azərbaycandır. İndi Qarabağda, Şərqi Zəngəzurdə böyük abadiyyət və quruculuq işləri görülür. Şükür bu günə!

Ədalət ƏSƏDOV, Əməkdar müəllim

"AAS-Ekol" Məhdud Məsuliyyəti Cəmiyyətinin kreditör və debitorlarının nəzərinə!

Azərbaycan Respublikasının İqtisadiyyat Nazirliyi yanında Dövlət Vergi Xidmətinin Milli Gəlirlər Baş İdarəsinin Hüquqi Şəxslərin dövlət qeydiyyatı İdarəsi tərəfindən verilmiş (21 may 2021-ci il tarixli, 2101020028880500 N-li dövlət reyestrindən çıxarış) çıxarışa əsasən 2010-cu il fevralın 1-də dövlət qeydiyyatına alınmış (VÖEN:1401740701) "AAS-Ekol" Məhdud Məsuliyyəti Cəmiyyətinin nizamnamə kapitalı MMC-nin təsisçisi "AA Services FZCO" şirkətinin "AAS-Ekol" Məhdud Məsuliyyəti

li Cəmiyyətinin təsisçiliyindən çıxması ilə əlaqədar azalaraq, "AAS-Ekol" Məhdud Məsuliyyəti Cəmiyyətinin nizamnamə kapitalı 250 000 (iki yüz əlli min) manat təşkil edir. Bütün kreditör və debitorlar 1 ay müddətində AZ1154, Bakı şəhəri, İsmayıl Hidayətzadə küçəsi 51A nömrəli ünvanında yerləşən "AAS-Ekol" Məhdud Məsuliyyəti Cəmiyyətinə müraciət edə bilərlər. Telefon:-(050)281 62 08.

Direktor – Əliyev Mürvət Rüstəm oğlu.

"Azərbaycan Xəzər Dəniz Gəmiçiliyi" Qapalı Səhmdar Cəmiyyəti balansındakı idarələr üçün əlvan metalların satın alınması məqsədilə MÜSABİQƏ ELAN EDİR

Müsabiqədə iştirak etmək istəyən şəxslər www.asco.az sahifəsinə daxil olmaqla elanlar bölməsindən əlavə sənədləri və ətraflı məlumat əldə edə bilərlər. Müraciət üçün son müddət 3 mart 2023-cü il saat 17.00-dəkdir.

Sənədlər Azərbaycan dilində, 2 nüsxədə (əsl və surəti) tərtib olunmalıdır (xarici dildəki tender təklifləri Azərbaycan dilinə tərcümə edilməlidir).

Göstərilən vaxtdan gec təqdim olunan zərflər açılmadan geri qaytarılacaqdır.

Əlaqə telefonu- (012) 404-37-00, daxili: 1047. Ünvan- Bakı, M.Useynov küçəsi 2.

"Azərbaycan Xəzər Dəniz Gəmiçiliyi" Qapalı Səhmdar Cəmiyyəti tabeliyindəki idarələrə tələb olunan boya qatqıların satın alınması məqsədilə AÇIQ MÜSABİQƏ ELAN EDİR

Müsabiqədə iştirak etmək istəyən şəxslər www.asco.az sahifəsinə daxil olmaqla elanlar bölməsindən əlavə sənədləri və ətraflı məlumat əldə edə bilərlər. Müraciət üçün son müddət 7 mart 2023-cü il saat 17.00-dəkdir.

Sənədlər Azərbaycan dilində, 2 nüsxədə (əsl və surəti) tərtib olunmalıdır (xarici dildəki tender təklifləri Azərbaycan dilinə tərcümə edilməlidir).

Göstərilən vaxtdan gec təqdim olunan zərflər açılmadan geri qaytarılacaqdır.

Əlaqə telefonu- (012) 404-37-00, daxili:1177 Ünvan- AZ1003, Bakı şəhəri, Mikayıl Useynov küçəsi 2.

"Molla Nəsrəddin-2023"

Molla Nəsrəddin Əzrayılı necə aldatdı?

Rəşid Behbudov adına Azərbaycan Dövlət Mahni Teatrının binasında fəaliyyət göstərən "Səhnə teatri"nin Əməkdar incəsənət xadimi, mərhum rejissor Oruc Qurbanovun quruluşu əsasında hazırlanan "Molla Nəsrəddin-2023" komediyası yenidən səhnəyə qoyulub.

Tamaşa Molla Nəsrəddinin evlənmə hekayəsindən bəhs edir. Qəfil peyda olan Əzrayılı Molla Nəsrəddini yuxudan oyadı özünü ilə o biri dünyaya aparmağa gəldiyini söyləyir. Hələ çox cavan olduğunu biləndən sonra ona evlənmək üçün üç gün möhlət verir. Molla Nəsrəddin Əzrayılı ilə dostlaşır və yeni dostu ilə birgə sevgisinə qovuşmaqda ona əngəllər yaranan kəndin cahil və avam adamları ilə mübarizəyə başlayırlar.

Tamaşada yer alan obrazların arasında yaxın keçmişin qoçusu, dünyanın ziyalısı, bu günün blogeri də var. Onlar Molla Nəsrəddinin sevdiyi qıza qovuşmasına hər yolla mane olmağa çalışırlar. Əsərin sonunda isə Molla Nəsrəddin ağılı, hazırcavablığı və səmiyyəti sayəsində öz məqsədinə nail olur və həmin qızla evlənir.

"Səhnə teatri"nin baş rejissoru Elvin Mirzəyev çıxışında tamaşanın mərhum rejissor Oruc Qurbanovun sonuncu səhnə işi olduğunu vurğuladı.

Aktor Əhliman Ərşadlı isə bu tamaşanın "Səhnə teatri"-nin aktoru Xəqəni Əliyevin ssenarisi əsasında yazıldığını deyərək səhnə əsərində bir növ ziddiyyət olduğunu bildirdi: "Molla Nəsrəddin-2023" adlanan bu tamaşada keçmiş və müasir dövr sintez olunub. Burada göstərilən təzad ondan ibarətdir ki, Molla Nəsrəddini kəndin lotuları aldadır, o isə vaxtından əvvəl canını almağa gələn Əzrayılı aldadaraq, onu aparmaq fikrindən daşındıra bilir. Burada əsas məqsədlərdən biri də İslam dinini ələ salan bəzi dırnaqarası mollaları tənqid etmək idi. Mən də bu səhnə əsərində din anlayışı zəif olan bəzi din xadimlərinin ümumi prototipini canlandırmaq – deyə aktyor əlavə etdi.

Rolları Əməkdar artist Vaqif Kərimov, aktyorlar Əhliman Ərşadlı, Ruhyyə Mahmudqızı, Mahir Mirişli, Ramil Məmmədov və digərləri ifa edirlər.

Qeyd edək ki, tamaşanın rejissoru İmran Əli Qurban, quruluşçu rəssamı Rəşad Yaqubov, musiqi tərtibatçısı Nicat Cəbrayilovdur.

Fidan HÜQUQQIZI,
Elşən AĞALAR (foto),
"Xalq qəzeti"

Həyatın içindən

İtlərə qayğı ilə yanaşmaq...

Bir gün məhəllədəki marketə ananın tapşırıqlarını almaq üçün yollandım. İtim də gəzməyi sevdiyi üçün onu da özümə götürdüm ki, həm o gəzsin, həm də mən yolda tək sızılmayım. Marketə heyvanları daxil etmək qadağan edildiyi üçün onu bayırda qoyub içəri keçdim.

Çölə çıxan zaman bir gənc oğlanın itini zorla özü ilə aparmağa çalışdığını gördüm. Tez oğlana yaxınlaşdım itin sahibi olduğumu dedim. Oğlanın üzündə vəcəz ifadə "sanki, bu, mənə maraqlandırmır" deyirdi. Gözlərini üzümə çəkdi, itimə də bir tək vuraaraq yanımızdan uzaqlaşdı. Bərk əsəbiləşmişdim. Yazıq itin nə qədər incildiyinin də fərqi yox idi.

Deyinə-deyinə evə gəlib, itimə su, yemək verdikdən sonra telefonumla məşğul olmağa başladım.

Elə bu zaman qarşıma Türkiyədəki zəlzələ ilə bağlı qlobal mediada əks-səda doğurmuş bir foto çıxdı.

Yəqin ki, bir çoxlarımız xilaskar itin ayaqları uşağın elindən tutub, onu tək qoymadığını nümayiş etdirən həmin fonu görmüsünüz. Şüursuz heyvanın üzündə dərin kədər, mərhəmət hissi mənə çox təsir etdi.

Bəzilərinin şiddətə məruz qoyduğu itlər orada insanları dağıntılar altında çıxarmağa çalışırdılar.

O heyvanların köməyini möhtac ola biləcəyimiz bir dünyada onların incildilməsinə, məhv edilməsinə imkan verməyək!

Türkiyədəki fəlakətdən sonra bir neçə gün evdə isti ocağımda otub anama sarılmaqdan utanırdım. Sanki vicdanım, duyğularım məni oradakı insanları çəkdikləri çətinliklər qarşısında evimdə rahat divanda əyləşdiyimə görə qınayırdı. Kaş orada olaydım. Kaş bir dəki də mən qaldıraydım...

Leyla İLKINQIZI,
tələbə-jurnalist

OXUCULARIN NƏZƏRİNƏ! "Xalq qəzeti"

2023-cü il üçün abunə yazılışı kampaniyasını davam etdirir!

Abunə respublikanın bütün poçt şöbələri və mətbuat yayımı ilə məşğul olan firmalar tərəfindən aparılır.

Qəzetə abunə yazılmaq üçün aşağıda göstərilən mətbuat yayımı qurumlarına müraciət etmək olar.

1. "Azərpoçt" MMC (012)-598-49-55, (051)-225-02-13.
2. "Qaya" firması (012)-566-77-80, (050)-214-40-53.
3. "Azərmetbuat yayımı" ASC (012)-440-16-26.
4. "SƏMA-M" MMC (012)-594-02-52, (050)-333-69-69.
5. "ZİYA" LTD (012)-497-76-96, (050)-306-77-44.
6. "PRESSINFORM" MMC (012)-598-49-52, (050) -456-08-35.

1 illik – 124.80 (yüz yirmi dörd manat səksən qəpik) manat.

6 aylıq – 62.40 (altmış iki manat qırx qəpik) manat.

3 aylıq – 31.20 (otuz bir manat iyirmi qəpik) manat.

Hörmətli abunəçilər!

Abunə yazılışı ilə əlaqədar hər hansı bir problemlə rastlaşsanız (012)-498-85-29 nömrəli telefonla əlaqə saxlaya bilərsiniz.

Hörmətli oxucular! ABUNƏ YAZILMAĞA TƏLƏSİN!

"Xalq qəzeti"nin reklam və elan xidməti: 493-82-21

BMT-dən Rusiyaya Ukrayna ilə bağlı çağırış

Dünya Rusiyanın Ukrayna ərazisində həyata keçirdiyi xüsusi hərbi əməliyyatın bir il tamamilə bitməsinə qədər BMT-də müharibə ilə bağlı məsələ müzakirəyə çıxarılıb. BMT Baş Assambleyası müharibə ilə bağlı qətnamə qəbul edib. Məlumatı TASS verir.

Qətnamədə Rusiyanın qoşunlarını Ukraynanın beynəlxalq səviyyədə tanınmış ərazisindən dərhal çıxarmasına çağırış edilir. Səsvərmədə iştirak etmiş 193 ölkədən 141-i sənədi dəstəkləyib. Belarus, Şimali Koreya, Eritreya, Mali, Nikaragua, Rusiya və Suriya qətnamənin əleyhinə səs verib, 32 ölkə, o cümlədən Ermənistan, Hindistan və İran bitərəf qalıb. Ukrayna Prezidenti Volodimir Zelenski qətnamənin müzakirəsində fəal iştirak etmiş və onun lehində səs verməyi ölkələrə təşəkkürünü bildirib.

Ukrayna ərazisində isə müharibə davam edir. Dünya Rusiya ordusunun Baxmut şəhəri yaxınlığındakı Bərxovka kəndinə nəzarəti ələ keçirdiyi barədə məlumat yayılıb. Rusiyanın "Vaqner" özəl hərbi şirkətinin rəhbəri Yevgeni Priqojin bildirib ki, Bərxovka tamamilə rus ordusunun nəzarətinə keçib.

Bu arada məlum olub ki, ABŞ Çinin Rusiya-Ukrayna müharibəsi ilə bağlı 12 bəndlik sülh planını qəbul etməyib. ABŞ Prezidentinin milli təhlükəsizlik üzrə müşaviri Ceyk Sallivan deyib ki, müharibənin başa çatması üçün cəmi bir şey lazımdır – Rusiya Ukraynaya hücumu dayandırmalı, qoşunlarını geri çəkməlidir: "Ukrayna Rusiyaya hücumu keçməyib, NATO da, ABŞ da Rusiyaya hücum etməyib. Bu, Putinin başladığı müharibədir".

Ağ Ev, eyni zamanda, Ukraynaya 2 milyard dollarlıq yeni hərbi yardım paketini elan etməyə hazırlaşır. CNN-in məlumatına görə, paketə HİMARs raketləri, 155 mm-lik artilleriya mərmiləri, bir neçə növ dron, PUA əleyhinə avadanlıq, miniatürizmə avadanlıqları, təlim və xidmətlər üçün maliyyə vasitələri daxildir.

Böyük Britaniya isə özünü Rusiyaya qarşı sanksiyalar siyahısına əlavə edib. Rusiyanın daha 92 fiziki və hüquqi şəxsi siyahıya daxil edilib. Siyahıda "Rosatom" korporasiyasının rəhbərləri, silah istehsalı üzrə ən iri iki şirkətin və dörd bankın rəhbərliyi, eləcə də hakimiyyət nümayəndələri yer alıblar. Britaniyanın xarici işlər naziri Ceyms Kleverli həm də Rusiyanın Ukraynadakı döyüşlərdə istifadə etdiyi bütün malların ixracına qadağa qoyulduğunu bildirib.

Paşa ƏMİRCANOV, "Xalq qəzeti"

İdman xəbərləri

"Azərreyli" liderliyi davam etdirir

Qadın voleybolçular arasında Azərbaycan Yüksək Liqasında III dövrəyə yekun vurulub. IX tur çərçivəsində keçirilən son iki görüşdə "Murov"la "Abşeron" üz-üzə gəlib. Həmin matçda qalib 4 setdə müəyyənləşib. Belə ki, oyun "Abşeron"un 25:22 hesablı üstünlüyü ilə başlasa da, sonda "Murov" qələbəyə sevinib. İkinci setdə 25:14 hesabı ilə qalib gələn Vüqar Əliyevin yetirmələri üçüncü və dördüncü setlərdə də 25:22, 31:29 hesabı ilə qalib gəliblər. Beləliklə, aktivinə 3 xal yazdıran "Murov" turnir cədvəlində ikinci pilləyə yüksəlib.

Voleybol Mərkəzində təşkil olunan IX turun son qarşılaşması "Azərreyli" və UNEC komandaları arasında olub. Bu

görüldə isə qalib 3 setdə müəyyənləşib. Turnir cədvəlində liderlik edən Eldar Yusubovun komandası bu matçdan da asan qələbə ilə ayrılıb. "Azərreyli" ilk hissəni 25:13, sonrakı setləri isə 25:17 və 25:14 hesabı ilə qazanıb.

III dövrədən sonra "Azərreyli" 23 xalla turnir cədvəlində liderliyini davam etdirir. "Murov"un 16, "Abşeron"un 15 xalı var. Turnir cədvəlində sonuncu pillədə olan UNEC-in isə xalı yoxdur.

Fujeirada gümüş medal

Birləşmiş Ərəb Əmirliklərinin Fujeira şəhərində keçirilən Karate1 "Youth League" turniri davam edir. Karateçimiz Nicat Kərimli (-75 kq) turnirin gümüş medalını qazanıb.

Azərbaycan Milli Karate Federasiyasının məlumatına görə, 21 yaşadək gənclər arasında bir-birinin ardınca Honq Konq, Şotlandiya və Ukrayna idmançılarına qalib gələn karateçimiz finalda misirli rəqibindən irəlidi olmasına baxmayaraq, qələbəni əldən verib.

Dünya Karate Federasiyasının nüfuzlu turnirlərindən olan bu yarışda 14 yaşadək uşaqlar, 14-15 yaşlı yeniyetmələr,

ALLAH RƏHMƏT ELƏSİN

"Azərs" ASC-nin kollektivi Səhmdar Cəmiyyətinin İnzibati Təsərrüfat Şöbəsinin rəisi Rizvan Zeynalova atası

VƏLİ ZEYNALOVUN

vəfatından kədərliyini bildirir və dərin hüznə başsağlığı verir.

Üç min il əvvəl beyin əməliyyatı

İsraillə arxeoloqlar 3000 ildən çox yaşmış xəstə üzərində aparılan beyin əməliyyatına dair dəlillər aşkar ediblər. Bu travmatik qəza nəticəsində beyindəki kəllə hissələrini təmizləmək və başdakı təzyiqli azaltmaq üçün edilən əməliyyatdır.

"PIOS One" elmi jurnalında dərc edilən yeni araşdırmada əməliyyat edilən şəxsin 20-40 yaş arasında olduğu və eramızdan əvvəl XV əsrdə yaşadığı bildirilib.

ABŞ-ın Brown Universitetinin arxeoloqu Rachel Kalisherin rəhbərlik etdiyi araşdırma qrupu, xəstənin baş dərisinin kəsildiyini müəyyən edib.

Arxeoloq bildirib: "Bizim sübutlarımız var ki, trepanasiya minilliklər boyu universal və ümumi cərrahiyyə növü olub. Ancaq biz bunun Yaxın Şərqdə tətbiqini bilmirdik. Bu bölgələrdə 10-a yaxın trepanasiya nümunəsi var".

Qeyd edək ki, müasir tibbin imkanları olmadan beyin cərrahiyyəsi kimi inanca əməliyyatı həyata keçirmək çox çətin olardı.

Amma tarixçilər dəfələrlə sübut ediblər ki, əməliyyatın mənsəyi minlərlə il əvvələ gedib çıxır. Bəzi ekspertlər hətta hesab edirlər ki, neyroçərrahiyyə bütün zamanların ən qədim tibbi "ixtisası"dır.

Ayten NƏCƏFOVA,
"Xalq qəzeti"

16-18 və 21 yaşadək gənclər mübarizə aparır. Mötəbər yarışda 67 ölkədən 1169 idmançı iştirak edir. Turnirdə klub və milli komandamızın üzvlərindən ibarət 27 nəfərlik heyət çıxış edir.

Məhəmməd Abdullayev
yarımfinalda

Azərbaycan boksçusu Məhəmməd Abdullayev Bolqarıstanın paytaxtı Sofiyada keçirilən "Strandja" beynəlxalq turnirində yarımfinala yüksəlib. Azərbaycan Boks Federasiyasının məlumatına görə, +92 kq çəki dərəcəsinə mübarizə aparən təmsilçimiz A kateqoriyalı yarışın dördüncü final mərhələsində Hindistan təmsilçisi Narenderi məğlub edib.

Dünya çempionatının mükafatçısı 4:1 (27:30, 29:28, 29:28, 29:28) hesabı ilə qalib gəlib.

Boksçumuz yarımfinala yüksəlməklə, özü üçün ən azı bürünc medalı təmin edib. Məhəmməd finala gedən yolda bu gün özbəkistanlı Bahodir Jalolovla döyüşəcək.

Qeyd edək ki, turnirin dördüncü finalında daha 2 boksçumuz qüvvəsini sınayacaq. Malik Həsənov (63,5) Mujibillo Tursunovla (Özbəkistan), Zeynəb Rəhimova (54 kq) Mixaela Robleslə (Argentina) üz-üzə gələcək. Anqur Rəzayeva (+81 kq) isə yarımfinalda Monikarı (Hindistan) sınağa çəkəcək.

Elçin AĞAMİRZƏ,
"Xalq qəzeti"

Hava proqnozu

✓ **Fevralın 25-də**
✓ Bakıda və Abşeron yarımadasında dəyişkən buludlu olacaq, ararib tutulacaq, gün ərzində əsasən yağmursuz keçəcək, gözlənilir. Lakin gecə bəzi yerlərdə az çiskinli olacağı ehtimalı var. Ararib güclənən cənub küləyi əsəcək. Gecə 0-3°, gündüz 5-8° isti olacaq. Atmosfer təzyiqi 775 mm cive sütunundan 767 mm cive sütununa enəcək, nisbi rütubət 65-75 faiz olacaq.
✓ Naxçıvan şəhəri, Culfa, Ordubad, Sədərək, Şahbuz və Şərur rayonlarında əsasən yağmursuz keçəcək. Bəzi yerlərdə ararib duman olacaq. Qərb küləyi əsəcək. Gecə 3-8° şaxta, gündüz 5-10° isti olacaq.
✓ Xankəndi, Şuşa, Xocalı, Xocavənd, Ağdam, həmçinin Daşkəsən-Gədəbəy rayonlarında əsasən yağmursuz keçəcək. Bəzi yerlərdə ararib duman olacaq. Qərb küləyi əsəcək. Gecə 7-12° şaxta, gündüz 2° şaxtadan 3°-dək isti olacaq. Gecə və səhər dağlıq ərazilərdə yollar buz bağlayacaq.
✓ Şərqi Zəngəzur: Cəbrayıl, Kəlbəcər, Qubadlı, Laçın, Zəngilan rayonlarında əsasən yağmursuz keçəcək. Bəzi yerlərdə ararib duman olacaq. Qərb küləyi əsəcək. Gecə 7-12°, yüksək dağlıq ərazilərdə 15-17° şaxta, gündüz 2° şaxtadan 3°-dək isti olacaq. Gecə və səhər dağlıq ərazilərdə yollar buz bağlayacaq.
✓ Qazax, Gəncə, Goranboy, Tartər, Füzuli rayonlarında əsasən yağmursuz keçəcək. Bəzi yerlərdə ararib duman olacaq. Qərb küləyi əsəcək. Gecə 0-5° şaxta, gündüz 5-9° isti olacaq. Gecə və səhər dağlıq ərazilərdə yollar buz bağlayacaq.
✓ Balakən, Zaqatala, Qax, Şəki, Oğuz, Qəbələ, İsmayilli, Ağsu, Şamaxı, Siyəzən, Şabran, Xızı, Quba, Xaçmaz, Qusar rayonlarında əsasən yağmursuz keçəcək. Lakin gecə bəzi yerlərdə ararib qar yağacağı gözlənilir. Bəzi yerlərdə duman olacaq. Qərb küləyi əsəcək, bəzi şərq rayonlarında ararib güclənəcək. Gecə 3-8° şaxta, gündüz 3-8° isti, dağlarda gecə 10-15°, gündüz 0-5° şaxta olacaq. Gecə və səhər dağlıq ərazilərdə yollar buz bağlayacaq.
✓ Mingəçevir, Yevlax, Göyçay, Ağdas, Kürdəmir, İmişli, Ağcabədi, Beyləqan, Sabirabad, Biləsuvar, Saatlı, Şirvan, Hacıqabul, Salvan, Neftçala rayonlarında əsasən yağmursuz keçəcək. Bəzi yerlərdə ararib duman olacaq. Qərb küləyi əsəcək, bəzi yerlərdə ararib güclənəcək. Gecə 3° şaxtadan 2°-dək isti, gündüz 7-11° isti olacaq.
✓ Masallı, Yardımlı, Lerik, Lenkeran, Astara rayonlarında əsasən yağmursuz keçəcək. Bəzi yerlərdə ararib duman olacaq. Şərq küləyi əsəcək. Gecə 2° şaxtadan 3°-dək isti, gündüz 6-9° isti, dağlarda gecə 3-6° şaxta, gündüz 3° şaxtadan 2°-dək isti olacaq.

olacaq. Qərb küləyi əsəcək, bəzi şərq rayonlarında ararib güclənəcək. Gecə 3-8° şaxta, gündüz 3-8° isti, dağlarda gecə 10-15°, gündüz 0-5° şaxta olacaq. Gecə və səhər dağlıq ərazilərdə yollar buz bağlayacaq.
✓ Mingəçevir, Yevlax, Göyçay, Ağdas, Kürdəmir, İmişli, Ağcabədi, Beyləqan, Sabirabad, Biləsuvar, Saatlı, Şirvan, Hacıqabul, Salvan, Neftçala rayonlarında əsasən yağmursuz keçəcək. Bəzi yerlərdə ararib duman olacaq. Qərb küləyi əsəcək, bəzi yerlərdə ararib güclənəcək. Gecə 3° şaxtadan 2°-dək isti, gündüz 7-11° isti olacaq.
✓ Masallı, Yardımlı, Lerik, Lenkeran, Astara rayonlarında əsasən yağmursuz keçəcək. Bəzi yerlərdə ararib duman olacaq. Şərq küləyi əsəcək. Gecə 2° şaxtadan 3°-dək isti, gündüz 6-9° isti, dağlarda gecə 3-6° şaxta, gündüz 3° şaxtadan 2°-dək isti olacaq.

olacaq. Qərb küləyi əsəcək, bəzi şərq rayonlarında ararib güclənəcək. Gecə 3-8° şaxta, gündüz 3-8° isti, dağlarda gecə 10-15°, gündüz 0-5° şaxta olacaq. Gecə və səhər dağlıq ərazilərdə yollar buz bağlayacaq.
✓ Mingəçevir, Yevlax, Göyçay, Ağdas, Kürdəmir, İmişli, Ağcabədi, Beyləqan, Sabirabad, Biləsuvar, Saatlı, Şirvan, Hacıqabul, Salvan, Neftçala rayonlarında əsasən yağmursuz keçəcək. Bəzi yerlərdə ararib duman olacaq. Qərb küləyi əsəcək, bəzi yerlərdə ararib güclənəcək. Gecə 3° şaxtadan 2°-dək isti, gündüz 7-11° isti olacaq.
✓ Masallı, Yardımlı, Lerik, Lenkeran, Astara rayonlarında əsasən yağmursuz keçəcək. Bəzi yerlərdə ararib duman olacaq. Şərq küləyi əsəcək. Gecə 2° şaxtadan 3°-dək isti, gündüz 6-9° isti, dağlarda gecə 3-6° şaxta, gündüz 3° şaxtadan 2°-dək isti olacaq.

BAŞ REDAKTOR

ƏFLATUN
AMAŞOV

TELEFONLAR:

Reklam və elanlar: 493-82-21

Qəbul şöbəsi: 493-24-75
Məsul katib: 493-61-02
Texniki şöbə: 493-59-64

Mühasibatlıq: 498-85-29
E-mail: xalqqazeti@gmail.com
info@xalqqazeti.az

"Xalq qəzeti"nin kompüter mərkəzində yığılıb və səhifələnilib, "Azərbaycan" nəşriyyatında çap olunub.

ÜNVANIMIZ:

AZ-1000, Bakı şəhəri, Bülbül prospekti, 30.
Şəhadətnamə 022273

İNDEKS

0282

TİRAJ

4698

SİFARIŞ

478

QIYMƏTİ

40 qəpik

Növbəti redaktor

Məsim ABDULLAYEV

Çapa imzalanmışdır
00:00